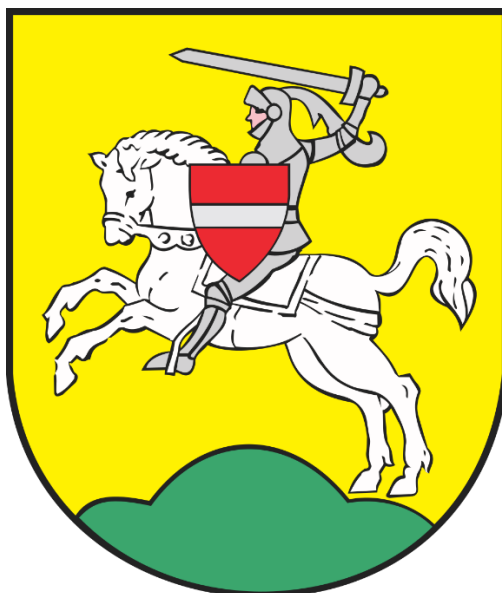

Uchwała Nr .../.../26 Rady
Miejskiej w Paszécu z dnia ...
maja 2026 r.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Paszék na lata 2026-2035

Projekt, wersja 1.6 z dnia 26.06.2026 r.

Paszék, 2026 r.

Urząd Miejski w Paszowie

pl. św. Wojciecha 5
14-400 Paszów
tel. +48 55 248 2001
fax. +48 55 248 31 80
e-mail: paslek@paslek.pl
www.paslek.pl

Opracowanie:

dr hab. Andrzej Raszkowski, prof. UEW

e-mail: andrzej.raszkowski@ue.wroc.pl

tel. 606 262 335

LinkedIn

<https://www.linkedin.com/in/andrzej-raszkowski/>

Spis treści

Wstęp	4
1. Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej	6
1.1. Wprowadzenie, rys historyczny, sfera społeczna	6
1.2. Sfera gospodarcza	16
1.3. Sfera przestrzenna	24
2. Podsumowanie przeprowadzonej diagnozy, rekomendacje	30
3. Analiza SWOT Gminy Pasłęk	33
4. Misja i wizja Gminy Pasłęk	37
5. Cel horyzontalny, cele strategiczne i operacyjne w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym	39
6. Zbieżność założeń strategii z kluczowymi opracowaniami strategicznymi	42
7. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej i polityka przestrzenna Gminy Pasłęk	50
7.1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Pasłęk	50
7.2. Polityka przestrzenna Gminy Pasłęk – ustalenia i rekomendacje	54
7.3. Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową	58
8. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego wraz z zakresem planowanych działań	61
9. Uwarunkowania wodne oraz związane ze zmianami klimatu	65
10. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy wraz z zakresem planowanych działań	70
11. System realizacji strategii	72
12. Literatura pomocnicza	82
13. Spis wykresów	83
14. Spis tabel	84
15. Spis map	85
16. Załącznik (opcjonalnie)	86

Wstęp

„Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Pasłęk na lata 2026–2035” jest nadrzędnym dokumentem planistycznym, którego celem jest zapewnienie zrównoważonego i długofalowego **rozwoju społeczno-gospodarczego** w oparciu o potencjał lokalnej wspólnoty, walory przyrodnicze oraz sprzyjające uwarunkowania przestrzenne. W obliczu współczesnych wyzwań, takich jak procesy demograficzne, transformacja energetyczna, potrzeba modernizacji infrastruktury czy adaptacja do zmian klimatu, strategia staje się narzędziem świadomego i odpowiedzialnego zarządzania rozwojem, opartym na szerokim zaangażowaniu mieszkańców i partnerów społeczno-gospodarczych.

Punktem wyjścia dla strategii jest cel horyzontalny, jakim jest **zrównoważony i długofalowy rozwój Gminy Pasłęk**, integrujący wszystkie sfery życia społecznego, gospodarczego i środowiskowego. Cel ten został rozwinięty w pięć priorytetowych celów strategicznych: rozwój kapitału ludzkiego opartego na wiedzy i aktywności, rozwój gospodarczy gminy z naciskiem na rolnictwo i turystykę, ochrona środowiska naturalnego i adaptacja do zmian klimatu, rozbudowa nowoczesnej infrastruktury społecznej i technicznej oraz efektywne zarządzanie publiczne i promocja gminy. Taka struktura celów pozwala na spójne podejście do planowania przyszłości Gminy Pasłęk, w której wysoka jakość życia mieszkańców, atrakcyjność inwestycyjna i turystyczna oraz ochrona zasobów naturalnych są traktowane jako równorzędne priorytety.

Strategia została opracowana zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, w tym ustawą o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r., ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z dnia 6 grudnia 2006 r., a także ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie. Dokument jest w pełni spójny z nadrzędnymi strategiami rozwojowymi na poziomie krajowym i regionalnym, w tym m.in. ze „Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju”, „Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030” czy „Warmińsko-Mazurskie 2030”. Dzięki temu stanowi solidną podstawę do **pozyskiwania środków zewnętrznych**, w szczególności **funduszy unijnych** w ramach perspektywy 2021–2027 oraz kolejnej 2028-2034.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Pasłęk na lata 2026-2035

Opracowanie strategii poprzedziła diagnoza stanu gminy, oparta na danych statystycznych, analizach urzędowych, dokumentach sektorowych oraz raporcie o stanie Gminy Pasłęk za 2024 rok. Uwzględniono także Program Ochrony Środowiska i inne kluczowe opracowania planistyczne. Strategia jest więc nie tylko dokumentem planistycznym, ale również wyrazem wspólnej wizji rozwoju, której realizacja wymaga współdziałania władz samorządowych, mieszkańców, lokalnych liderów, przedsiębiorców i partnerów zewnętrznych. Jej celem jest przekształcenie Gminy Pasłęk w nowoczesną, zintegrowaną i odporną gminę, atrakcyjną do życia, inwestowania i wypoczynku, gotową sprostać wyzwaniom przyszłości w sposób odpowiedzialny i zrównoważony.

Andrzej Raszkowski

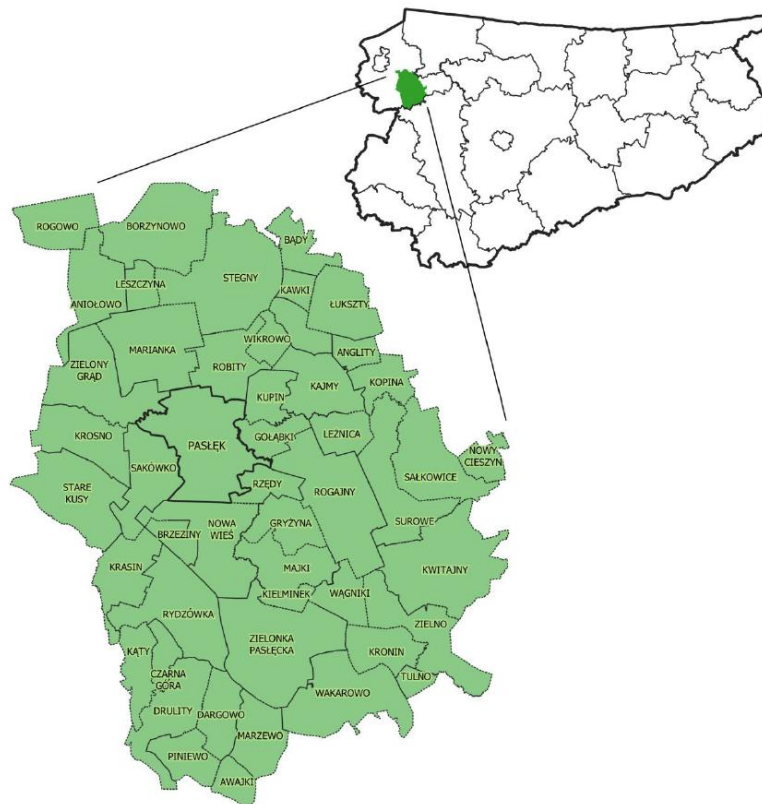
1. Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej

1.1. Wprowadzenie, rys historyczny, sfera społeczna

Gmina Pasłęk, miejsko-wiejska jednostka samorządu terytorialnego w województwie warmińsko-mazurskim (powiat elbląski), jest największą gminą tego typu w regionie pod względem powierzchni (264 km²) i liczby mieszkańców, przy gęstości zaludnienia wynoszącej 73 osoby/km². W jej skład wchodzi 74 miejscowości skupionych w 41 sołectwach, z miastem Pasłęk pełniącym funkcję administracyjnego i gospodarczego centrum.

Samorząd konsekwentnie buduje wizerunek gminy jako miejsca przyjaznego dla inwestorów, oferując otwartość na współpracę i stabilne warunki rozwoju gospodarczego. Władze lokalne dążą do tego, by Pasłęk był miejscem sprzyjającym przedsiębiorczości, podnoszeniu jakości życia i długofalowej integracji mieszkańców oraz inwestorów z lokalną społecznością.

Mapa 1. Położenie Gminy Pasłęk na tle województwa warmińsko-mazurskiego

Źródło: Urząd Miejski w Pasłęku

Na obszarze gminy działa rozbudowana sieć instytucji publicznych i komunalnych obejmująca placówki edukacyjne (trzy szkoły podstawowe w Pasłęku, szkoły w Rogajnach i Zielonce Pasłęckiej, dwa przedszkola samorządowe), ośrodki wsparcia społecznego (Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Środowiskowy Dom Samopomocy w Rzeczej), instytucje kultury (Pasłęckie Centrum Kultury i Aktywności, Biblioteka Publiczna w Pasłęku), a także jednostki odpowiedzialne za sport, rekreację i gospodarkę komunalną. Ważnym elementem lokalnego systemu infrastrukturalnego są Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej oraz Przedsiębiorstwo Usług Wodno-Kanalizacyjnych.

Gmina położona w południowo-wschodniej części powiatu elbląskiego, jest jedną z dziewięciu jednostek administracyjnych tego powiatu. Graniczy z gminami Milejewo i Młynary od północy, Elbląg i Rychliki od zachodu, Małdyty i Morąg od południa oraz Godkowo i Wilczęta od wschodu. Jej powierzchnia wynosi 26 439 ha, a liczba mieszkańców 20,1 tys., w tym w samym mieście Pasłęk mieszka 12,6 tys. osób. Lokalizacja gminy sprzyja powiązaniom z większymi ośrodkami – odległość do Elbląga wynosi 20 km, do Gdańska 80 km, do Olsztyna 90 km, a do Warszawy 300 km. Bezpośredni wpływ na gminę wywierają głównie Elbląg oraz Olsztyn, podczas gdy oddziaływanie bardziej odległych ośrodków ma charakter ograniczony.

Pod względem fizyczno-geograficznym gmina znajduje się w obrębie Nizy Środkowoeuropejskiego, na styku Pobrzeża Gdańskiego, Pojezierza Ławskiego, Równiny Warmińskiej i Wysoczyzny Elbląskiej. Obszar ten charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem krajobrazowym – od równinnych terenów morenowych Równiny Warmińskiej, poprzez jeziorny krajobraz Pojezierza Ławskiego, aż po falistą rzeźbę Wysoczyzny Elbląskiej z wysokościami względnymi dochodzącymi do 197 m n.p.m. i głębokimi rozcięciami erozyjnymi. Tak ukształtowane środowisko naturalne sprzyja różnorodnym formom zagospodarowania przestrzennego, stanowiąc jednocześnie istotny walor krajobrazowy i turystyczny gminy.

Początki miasta Pasłęk sięgają średniowiecza, pierwsza wzmianka o ziemi pasłęckiej pochodzi z 1231 r., a w 1297 r. lokowano tu miasto Holland, nazwane prawdopodobnie od zasadźców z terenów dzisiejszej Holandii. W XIV wieku powstały murowany zamek, system fortyfikacji, ratusz oraz kościół św. Bartłomieja. Do dziś zachowały się mury miejskie o długości 1200 metrów, jedne z najdłuższych w Polsce.

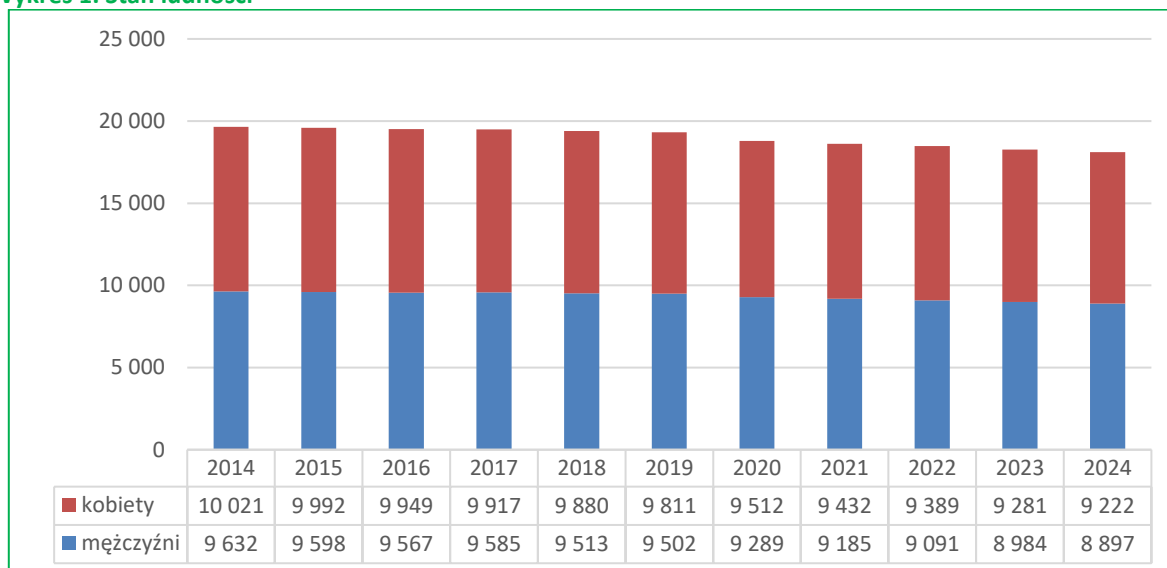
Miasto odegrało istotną rolę w historii regionu, m.in. w czasie wojny trzynastoletniej, gdy mieszkańcy opowiedzieli się po stronie Polski. W kolejnych wiekach Pasłęk znajdował

się w granicach Prus Książęcych, a od 1701 r. nosił nazwę Preussisch Holland. Był siedzibą powiatu do 1975 r., rozwijał tradycje rzemieślnicze i produkcyjne, słynąc m.in. z wyrobów pierniarskich. W XVIII wieku w kościele św. Bartłomieja powstały organy Andreea Hildebrandta, do dziś należące do najcenniejszych zabytków regionu.

W XIX i XX wieku Pasłęk pełnił funkcję ważnego ośrodka administracyjnego i gospodarczego. W czasie I wojny światowej funkcjonował tu duży obóz jeniecki, a śladem po obecności miejscowej społeczności żydowskiej jest zachowany cmentarz z licznymi macewami, najlepiej zachowana nekropolia tego wyznania na Warmii i Mazurach. II wojna światowa przyniosła zniszczenie historycznego centrum miasta, które w 1945 r. znalazło się w granicach Polski. Obecnie Pasłęk zachowuje bogate dziedzictwo historyczne i kulturowe, z licznymi zabytkami, wokół których krążą miejskie legendy, w tym o ukryciu w podziemiach zamku słynnej bursztynowej komnaty.

Wykres 1. Stan ludności

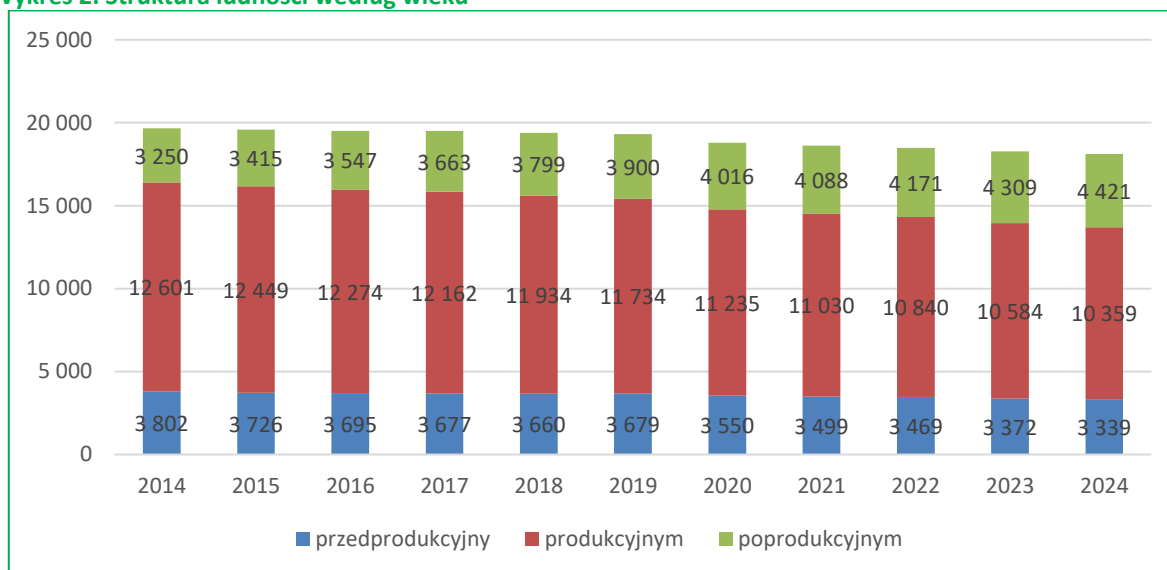
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

W latach 2014–2024 w Gminie Pasłęk utrzymuje się systematyczny spadek liczby mieszkańców, populacja zmniejszyła się z 19 633 do 18 119 osób, co oznacza ubytek o ponad 1,5 tys. mieszkańców. Redukcja dotyczy zarówno kobiet, jak i mężczyzn, przy czym szczególnie widoczny jest spadek liczby mężczyzn, co pogłębia niekorzystne zjawisko starzenia się społeczeństwa i osłabia potencjał rynku pracy. Długoterminowo może to prowadzić do wyzwań w zakresie rozwoju gospodarczego, zapewnienia zasobów kadrowych i utrzymania równowagi finansowej systemu usług publicznych. Tendencja depopulacyjna wskazuje

na konieczność wdrażania działań sprzyjających zatrzymaniu młodych mieszkańców, poprawie warunków życia oraz wspieraniu procesów migracji napływowej.

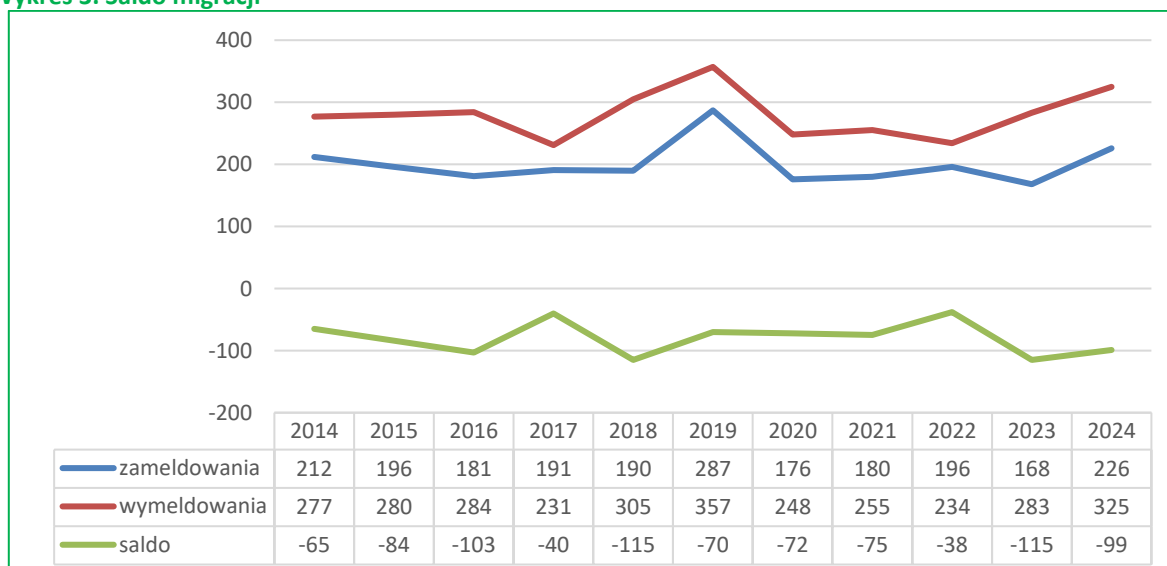
Wykres 2. Struktura ludności według wieku

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

W strukturze wiekowej mieszkańców Gminy Pasłęk w latach 2014–2024 obserwuje się systematyczny spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym (z 3 802 do 3 339) oraz produkcyjnym (z 12 601 do 10 359), przy jednoczesnym wyraźnym wzroście populacji w wieku poprodukcyjnym (z 3 250 do 4 421).

Wykres 3. Saldo migracji

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

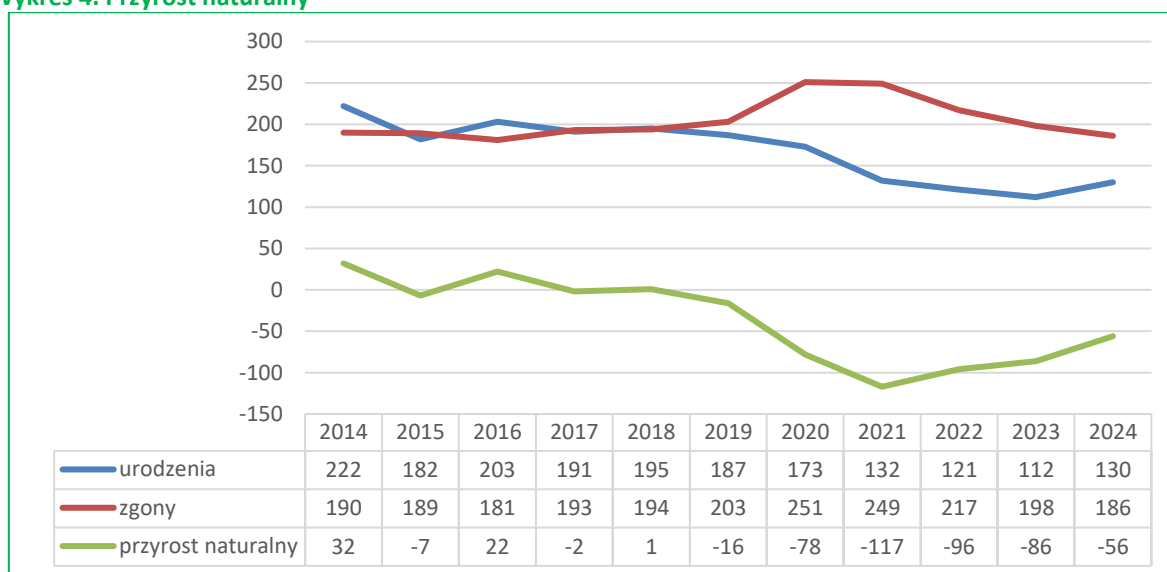
Zjawisko to wskazuje na postępujące starzenie się społeczeństwa i zmniejszanie potencjału demograficznego, co w perspektywie rozwojowej oznacza konieczność

dostosowania polityki gminy do rosnących potrzeb seniorów oraz jednoczesnego wdrażania działań prorodzinnych i migracyjnych wspierających utrzymanie bazy pracowniczej. Trend ten stanowi jedno z głównych wyzwań dla rozwoju społeczno-gospodarczego Pasłęki w nadchodzącej dekadzie.

Należy zauważyć, że w gminie utrzymuje się trwałe ujemne saldo migracji, które waha się od -38 do -115 osób rocznie, co oznacza, że liczba wymeldowań konsekwentnie przewyższa liczbę zameldowań. Szczególnie niekorzystny był rok 2019, kiedy odnotowano szczytowy odpływ ludności (-70) przy jednoczesnym dużym wzroście wymeldowań. Dane wskazują na ograniczoną atrakcyjność osiedleńczą gminy, co w dłuższej perspektywie osłabia potencjał demograficzny, gospodarczy i fiskalny jednostki samorządowej. Aby przeciwdziałać dalszej depopulacji, niezbędne jest wzmocnienie jakości życia, rozwój oferty mieszkaniowej, infrastruktury społecznej oraz tworzenie warunków sprzyjających powrotom i napływowi nowych mieszkańców.

Wykres 4. Przyrost naturalny

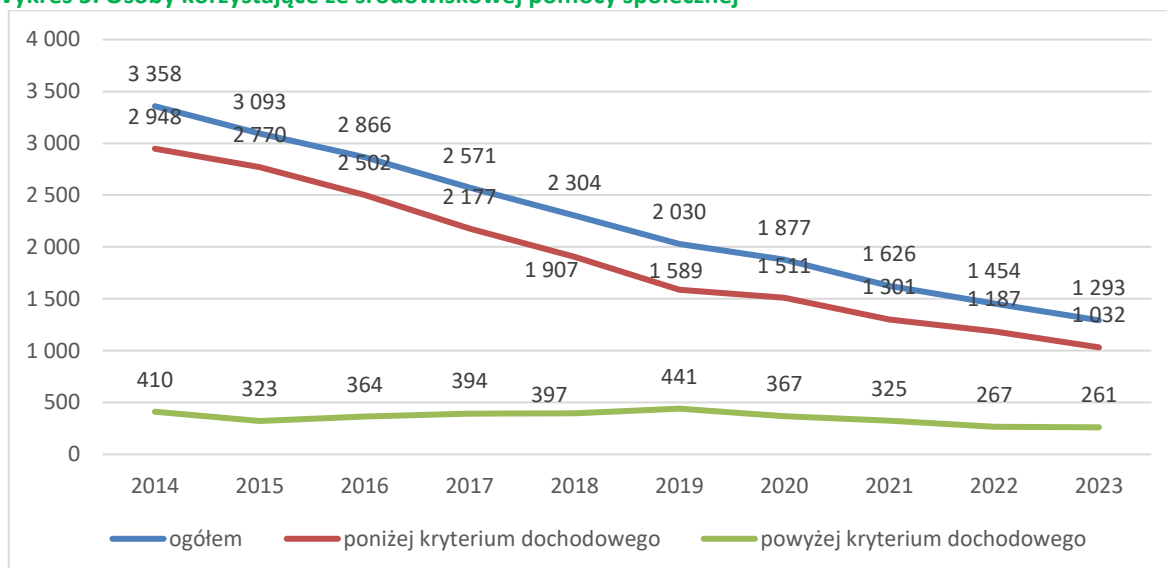
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

W analizowanym okresie wystąpił wyraźny spadek liczby urodzeń przy jednoczesnym wzroście liczby zgonów, co przełożyło się na trwałe i pogłębiające się ujemne saldo przyrostu naturalnego. Podczas gdy w 2014 r. zanotowano jeszcze dodatni wynik (+32), od 2015 r. trend odwrócił się i w kolejnych latach przyrost był stale ujemny, osiągając rekordowo niski poziom w 2021 r. (-117). Mimo częściowej poprawy w 2024 r. (-56), sytuacja demograficzna pozostaje niekorzystna, a różnica między liczbą zgonów a urodzeń wskazuje na systematyczne starzenie się populacji i kurczenie się zasobów ludzkich gminy. Zjawisko to stanowi poważne wyzwanie

dla rozwoju społeczno-gospodarczego, gdyż prowadzi do zmniejszenia potencjalnej bazy pracowników i zwiększania obciążeń systemu opieki zdrowotnej oraz społecznej. Wymaga to z jednej strony aktywnej polityki prorodzinnej i wspierania młodych mieszkańców, a z drugiej przygotowania adekwatnej oferty usług i infrastruktury odpowiadającej na potrzeby rosnącej grupy osób starszych.

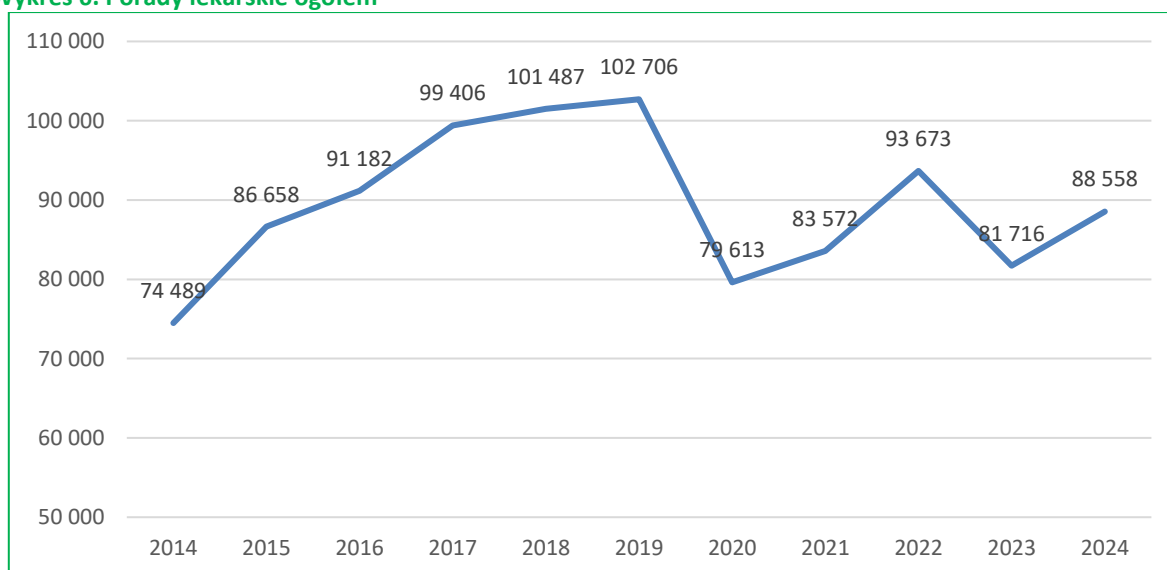
Wykres 5. Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Można odnotować, że liczba osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Pasłęk znacząco spadła, z 3 358 w 2014 r. do 1 293 w 2023 r., co wskazuje na poprawę sytuacji materialnej mieszkańców i większą samodzielność gospodarstw domowych.

Wykres 6. Porady lekarskie ogółem

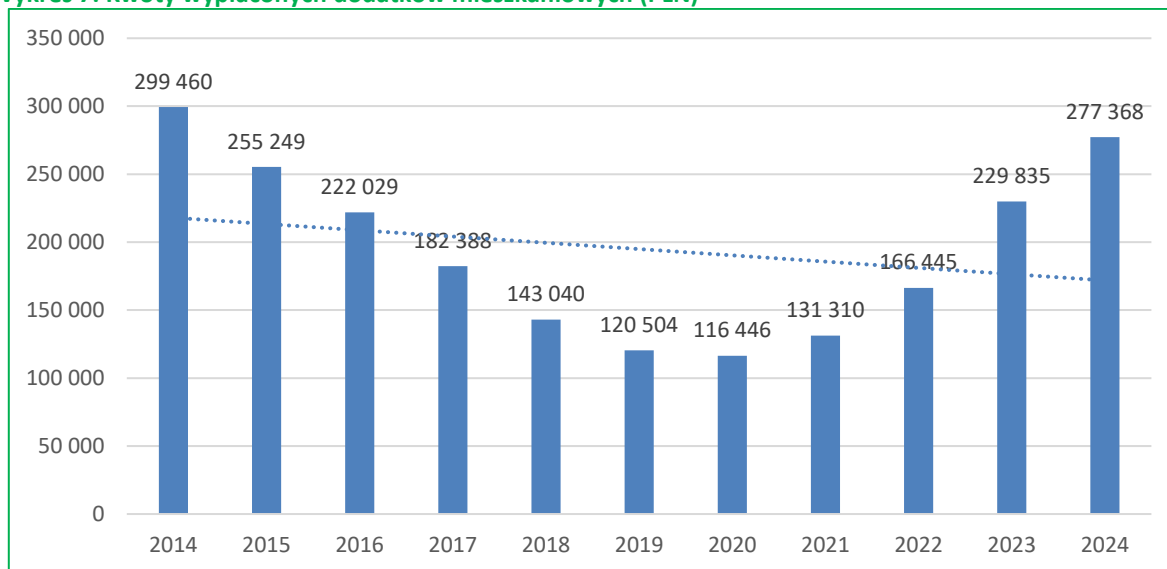
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Wyraźnie zmniejszyła się grupa pozostająca poniżej kryterium dochodowego (z 2 948 do 1 032), natomiast liczba osób przekraczających to kryterium utrzymywała się na względnie stabilnym poziomie, nie przekraczając 450 osób rocznie. Dane te świadczą o skuteczności działań osłonowych oraz lokalnego rynku pracy, ale równocześnie pokazują, że wciąż istnieje znacząca grupa wymagająca wsparcia. Z perspektywy rozwoju gminy pozytywnym aspektem jest spadek ogólnej liczby beneficjentów, lecz jednocześnie należy zwrócić uwagę na potrzebę kontynuowania programów aktywizacji zawodowej i społecznej, tak aby proces wychodzenia z systemu pomocy miał trwały charakter i nie prowadził do ponownego wykluczenia.

Liczba porad lekarskich charakteryzowała się dużą zmiennością, osiągając najwyższy poziom w 2019 r. (102,7 tys.), po czym nastąpił gwałtowny spadek w roku 2020 do 79,6 tys., związany prawdopodobnie z ograniczeniami dostępu do ochrony zdrowia w okresie pandemii. Kolejne lata przyniosły częściowe odbudowanie liczby wizyt, jednak wahania, od 81,7 tys. w 2023 r. do 93,7 tys. w 2022 r., wskazują na brak stabilności w korzystaniu z usług medycznych. Poziom z 2024 r. (88,6 tys.) wciąż pozostaje niższy niż w okresie sprzed pandemii, co może świadczyć zarówno o niedostatecznej dostępności specjalistów, jak i o zmianie nawyków zdrowotnych mieszkańców. Dla rozwoju gminy oznacza to konieczność dalszych inwestycji w infrastrukturę ochrony zdrowia, zwiększania liczby świadczeń profilaktycznych oraz zapewnienia równomiernego dostępu do usług medycznych, zwłaszcza w kontekście starzejącego się społeczeństwa.

Wykres 7. Kwoty wypłaconych dodatków mieszkaniowych (PLN)

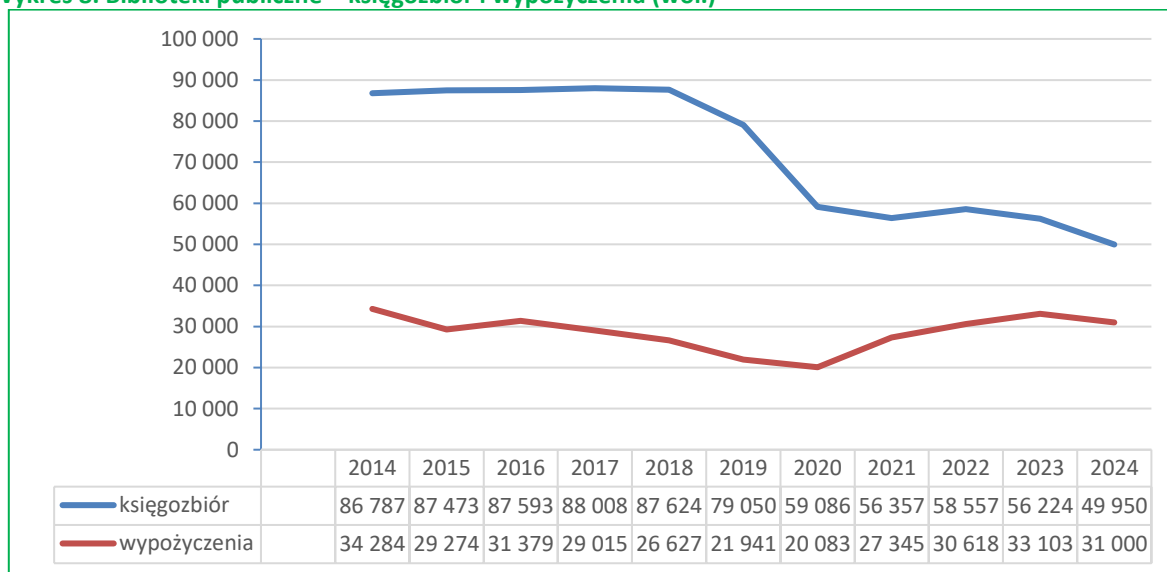

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Wysokość wypłacanych dodatków mieszkaniowych w badanych latach ulegała znacznym wahaniom, od blisko 300 tys. zł w 2014 r. do zaledwie 116 tys. zł w 2020 r., z wyraźnym trendem spadkowym do tego okresu. Po roku 2020 obserwuje się ponowny wzrost wartości świadczeń, osiągający 277 tys. zł w 2024 r., co oznacza powrót do poziomu zbliżonego sprzed dekady. Taka dynamika wskazuje zarówno na zmieniającą się sytuację ekonomiczną mieszkańców, jak i na wpływ czynników zewnętrznych, rosnących kosztów utrzymania, kryzysów gospodarczych czy polityki socjalnej państwa. Choć długofalowy trend pozostaje lekko spadkowy, rosnące wydatki w ostatnich latach mogą świadczyć o nasilających się problemach mieszkaniowych części gospodarstw domowych, co w przyszłości wymagać będzie od gminy nie tylko kontynuacji działań osłonowych, ale też rozwijania programów wspierających dostęp do taniego budownictwa i poprawę efektywności energetycznej zasobu mieszkaniowego.

Wykres 8. Biblioteki publiczne – księgozbiór i wypożyczenia (wol.)

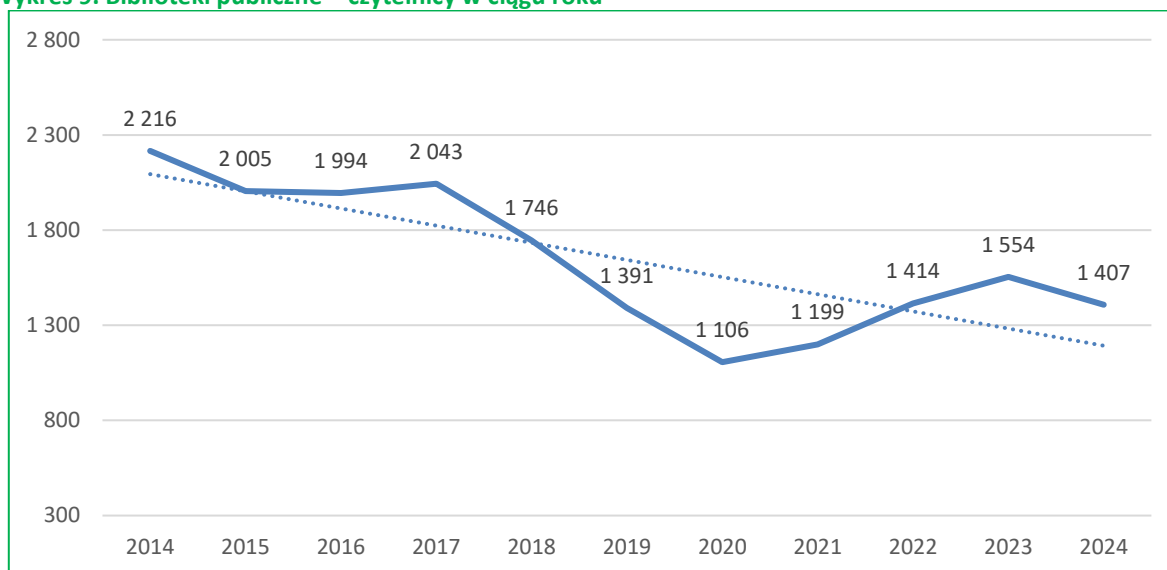
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Zasoby biblioteczne zmniejszyły się z 86,8 tys. do niespełna 50 tys. woluminów, co oznacza redukcję o ponad 40%. Spadek wynika z selekcji i wycofywania przestarzałych pozycji. W tym samym okresie liczba wypożyczeń wykazywała zmienny trend, po silnym spadku do ok. 20 tys. w latach 2019–2020 nastąpił wzrost zainteresowania czytelników, osiągając poziom ponad 30 tys. woluminów w ostatnich latach. Dane te sugerują, że mimo ograniczonego księgozbioru mieszkańcy coraz chętniej korzystają z zasobów bibliotek, co wskazuje na rosnące zapotrzebowanie na kulturę i edukację w formie tradycyjnej. Z perspektywy rozwoju gminy kluczowe będzie zapewnienie stabilnego finansowania

i modernizacji oferty bibliotek, także w kierunku zasobów cyfrowych, aby sprostać potrzebom różnych grup wiekowych i przeciwdziałać wykluczeniu kulturowemu.

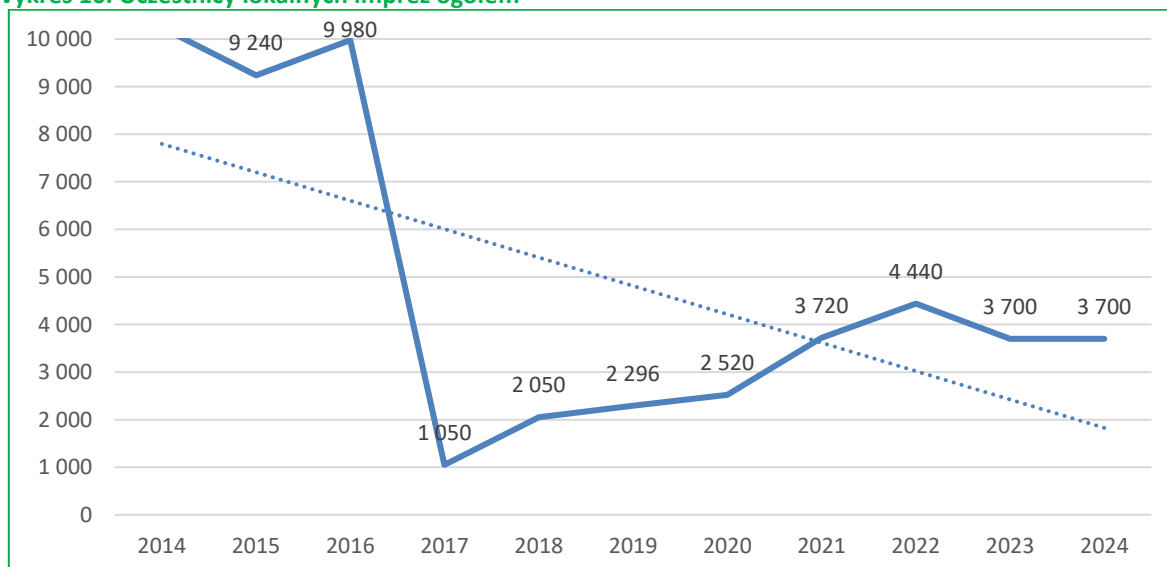
Wykres 9. Biblioteki publiczne – czytelnicy w ciągu roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Liczba czytelników bibliotek publicznych w Gminie Pasłęk wykazuje wyraźny trend spadkowy, z poziomu ponad 2,2 tys. osób w 2014 r. do około 1,4 tys. w roku 2024, przy czym najniższy wynik odnotowano w 2020 r. (1,1 tys.), co było związane z ograniczeniami pandemicznymi. Choć w kolejnych latach nastąpiło częściowe odbicie, nie udało się powrócić do wartości sprzed 2018 r., a tendencja regresywna wciąż dominuje, a związana jest m.in. ze zmianami demograficznymi czy przestarzałą infrastrukturą instytucji i brakiem dostosowania dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Wykres 10. Uczestnicy lokalnych imprez ogółem

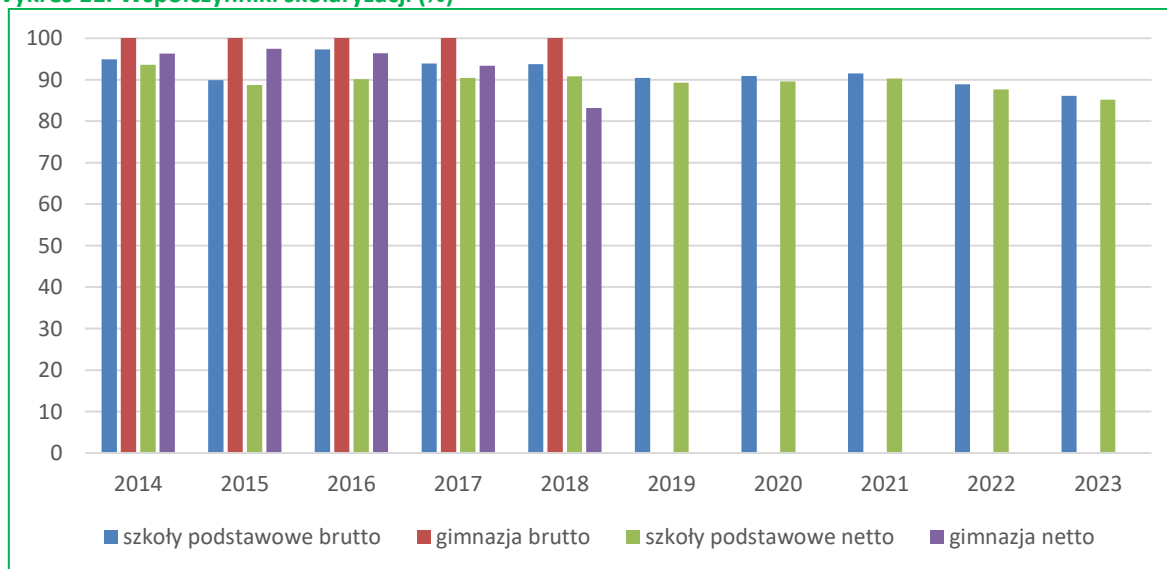
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Zjawisko to wskazuje na zmianę sposobu korzystania z kultury i edukacji, część mieszkańców przenosi aktywność czytelniczą do sfery cyfrowej, co wymaga dostosowania oferty lokalnych bibliotek. Dla rozwoju gminy ważne będzie wzmocnienie działań animujących życie kulturalne, rozwój księgozbioru oraz inwestycje w infrastrukturę (zmiana lokalizacji, dostosowanie dla osób ze szczególnymi potrzebami), zasoby elektroniczne i programy edukacyjne, aby zatrzymać spadek liczby użytkowników i uczynić biblioteki atrakcyjnymi centrami integracji społecznej.

Frekwencja na lokalnych imprezach charakteryzowała się w latach 2014–2024 dużą zmiennością, z najwyższym wynikiem blisko 10 tys. uczestników w 2016 r. i gwałtownym spadkiem do 1 tys. w 2017 r. Po tym załamaniu obserwowany był stopniowy wzrost zainteresowania wydarzeniami kulturalnymi i społecznymi, osiągając maksimum 4,4 tys. osób w 2022 r., a następnie stabilizację na poziomie 3,7 tys. uczestników w latach 2023–2024. Pomimo częściowego odbudowania liczby uczestników, długofalowy trend wskazuje na spadek aktywności mieszkańców w tym obszarze. Dane te sygnalizują konieczność odświeżenia oferty kulturalnej, lepszego dopasowania jej do różnych grup wiekowych oraz szerszego wykorzystania nowoczesnych form promocji. Dla rozwoju gminy istotne będzie traktowanie wydarzeń lokalnych jako narzędzia integracji społecznej i budowania tożsamości, a także przyciągania osób z zewnątrz, co może wspierać zarówno życie społeczne, jak i gospodarkę turystyczną gminy.

Wykres 11. Współczynniki skolaryzacji (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Współczynniki skolaryzacji utrzymywały się w badanym okresie na wysokim poziomie, bliskim pełnej realizacji obowiązku szkolnego. Do 2018 r. odnotowywano wartości niemal stuprocentowe zarówno w szkołach podstawowych, jak i gimnazjach, jednak reforma oświaty i likwidacja gimnazjów spowodowały zanik tej kategorii wskaźników. W kolejnych latach, w odniesieniu do szkół podstawowych, zauważalny jest lekki spadek wartości, szczególnie w ujęciu netto, co może być odzwierciedleniem zmian demograficznych i niższej liczby dzieci w wieku szkolnym. Mimo tego poziom wskaźników nadal pozostaje wysoki, wskazując na dobrą dostępność i realizację obowiązku szkolnego w gminie. Dla dalszego rozwoju konieczne jest jednak utrzymanie wysokiej jakości edukacji oraz dostosowywanie infrastruktury i oferty dydaktycznej do zmieniających się potrzeb demograficznych, aby zapobiec pogłębianiu się efektów niżu szkolnego.

1.2. Sfera gospodarcza

Dogodne położenie komunikacyjne stanowi jeden z kluczowych atutów Gminy Pasłęk. Przez jej teren przebiega droga ekspresowa S7 z dwoma węzłami zjazdowymi, zapewniająca szybki dostęp do Gdańska, Olsztyna i Warszawy. Bliskość skrzyżowania dróg krajowych nr 7 i nr 22 w Elblągu dodatkowo wzmacnia znaczenie Pasłęka w regionalnym układzie transportowym. Miasto posiada także bezpośrednie połączenia kolejowe z dużymi ośrodkami miejskimi, co sprzyja mobilności mieszkańców i logistyce przedsiębiorstw.

Rozwojowi gospodarczemu sprzyja aktywność inwestycyjna, obejmująca liczne projekty infrastrukturalne, rewitalizacyjne i środowiskowe, realizowane m.in. przy wsparciu funduszy unijnych. Gmina jest członkiem Elbląskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz Związku Gmin Kanału Elbląskiego i Pojezierza Ławskiego, co ułatwia współpracę i pozyskiwanie środków zewnętrznych. Atutem jest również fakt, że całe miasto objęte jest planami miejscowymi, co zapewnia przejrzystość procesu inwestycyjnego. Lokalna gospodarka cechuje się dużym udziałem firm przemysłowo-budowlanych i rolniczych, a jej rozwój dodatkowo wspierają inwestycje w energetykę odnawialną oraz nowe możliwości związane z przekopem Mierzei Wiślanej.

Na terenie gminy działa wiele znanych firm krajowych i międzynarodowych, reprezentujących różne branże, m.in. przetwórstwo mleczarskie (SERY ICC PASŁĘK, Bartex, ENTC Dairy Solutions), produkcja pasz i wyrobów rolnych (WIPASZ, Biofeed), przetwórstwo

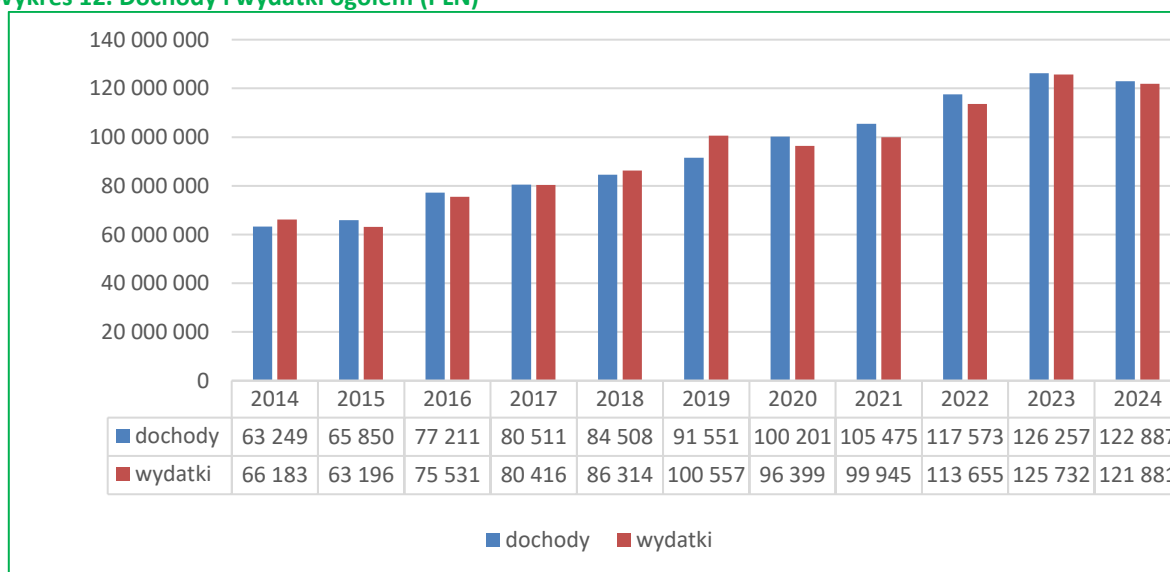
rybne (CDS Europe), produkcja wyrobów torfowych (Greenyard Horticulture Poland), stolarka i meblarstwo (DRE, AJRAM), przemysł metalowy (PROXMUS), sektor spożywczy i piekarniczy (Raszczyk), branża opakowań (KRAM Sp. z o.o.). Wizerunek gminy wzmacnia obecność takich inwestycji jak Sand Valley Golf Resort.

Samorząd aktywnie wspiera przedsiębiorczość poprzez funkcjonowanie Punktu Obsługi Inwestora, który zapewnia asystę w procedurach administracyjnych, pomoc w znalezieniu odpowiednich lokali.

Na terenie Miasta i Gminy Paszów funkcjonują podmioty wspierające rozwój lokalnej przedsiębiorczości, w tym instytucje otoczenia biznesu świadczące usługi finansowe i doradcze dla sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Szczególną rolę w tym zakresie pełni Stowarzyszenie „Centrum Rozwoju Ekonomicznego Paszówka” (SCREP), będące regionalną instytucją otoczenia biznesu z siedzibą w Paszoku. Podmiot ten realizuje instrumenty wsparcia finansowego i szkoleniowego, w tym pożyczki unijne oraz refundacje usług rozwojowych w oparciu o Bazę Usług Rozwojowych. Wieloletnia działalność Stowarzyszenia przyczynia się do wzmacniania potencjału gospodarczego gminy oraz zwiększania dostępności środków rozwojowych dla lokalnych przedsiębiorców.

Obecność instytucji o zasięgu regionalnym w strukturze lokalnej gospodarki stanowi istotny atut konkurencyjny Miasta i Gminy Paszów w kontekście kolejnych perspektyw finansowych Unii Europejskiej.

Wykres 12. Dochody i wydatki ogółem (PLN)

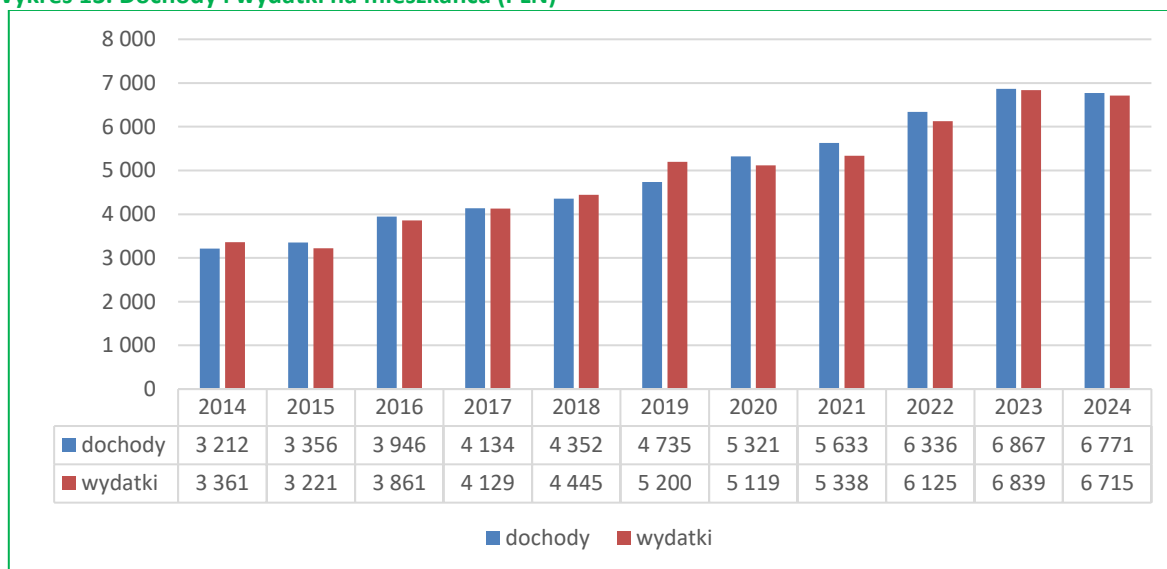

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Dochody i wydatki ogółem w badanym okresie wykazują systematyczny wzrost, od poziomu ok. 63 mln zł dochodów i 66 mln zł wydatków w 2014 r. do rekordowych wartości przekraczających 120 mln zł w roku 2023. Struktura budżetu wskazuje na relatywnie stabilną równowagę – w części lat notowano deficyt, w innych nadwyżkę, przy czym od 2022 r. utrzymuje się przewaga dochodów nad wydatkami, co jest pozytywnym sygnałem dla kondycji finansowej samorządu. Takie wyniki świadczą o rosnącym potencjale inwestycyjnym i zdolności do pozyskiwania środków zewnętrznych, ale jednocześnie rosnąca skala budżetu oznacza większe zobowiązania w zakresie efektywnego planowania i kontroli wydatków. W dłuższej perspektywie kluczowe będzie utrzymanie równowagi fiskalnej oraz przeznaczanie nadwyżek na działania prorozwojowe, wspierające poprawę jakości życia mieszkańców i wzmacniające konkurencyjność gminy.

Wykres 13. Dochody i wydatki na mieszkańca (PLN)

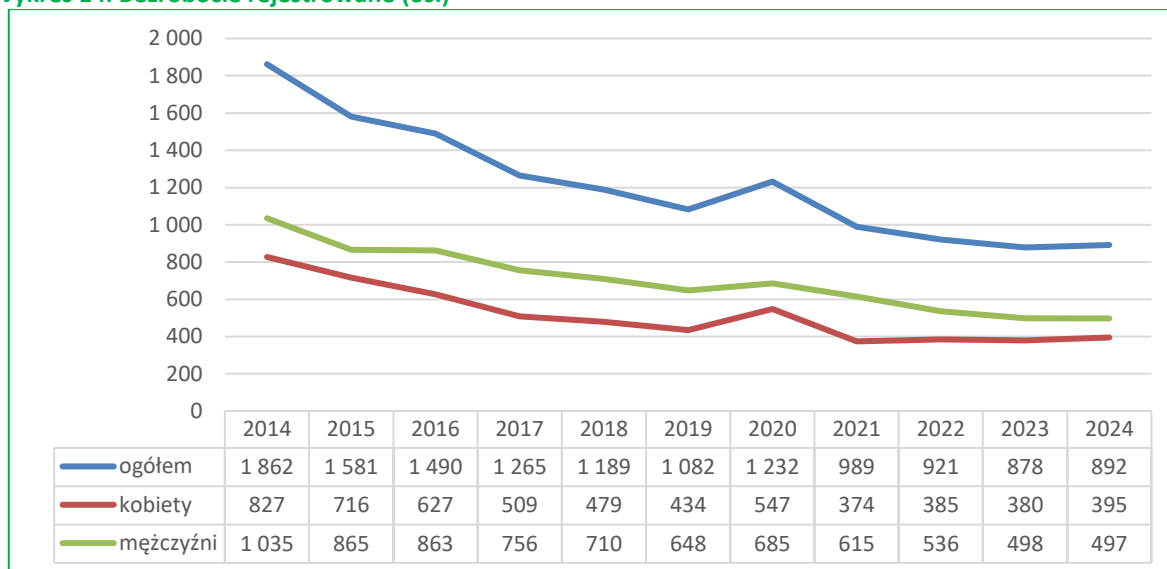

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Dochody i wydatki w przeliczeniu na mieszkańca gminy systematycznie rosły w latach 2014–2024, od poziomu nieco ponad 3,2 tys. zł do blisko 6,8 tys. zł. Dynamika wzrostu przychodów budżetowych w przeliczeniu na osobę świadczy o zwiększającym się potencjale finansowym samorządu, mimo obserwowanego w tym samym okresie spadku liczby mieszkańców. W wielu latach wydatki przewyższały dochody, jednak w ostatnich latach relacje te wyrównały się, co potwierdza poprawę równowagi budżetowej.

Wykres 14. Bezrobocie rejestrowane (os.)

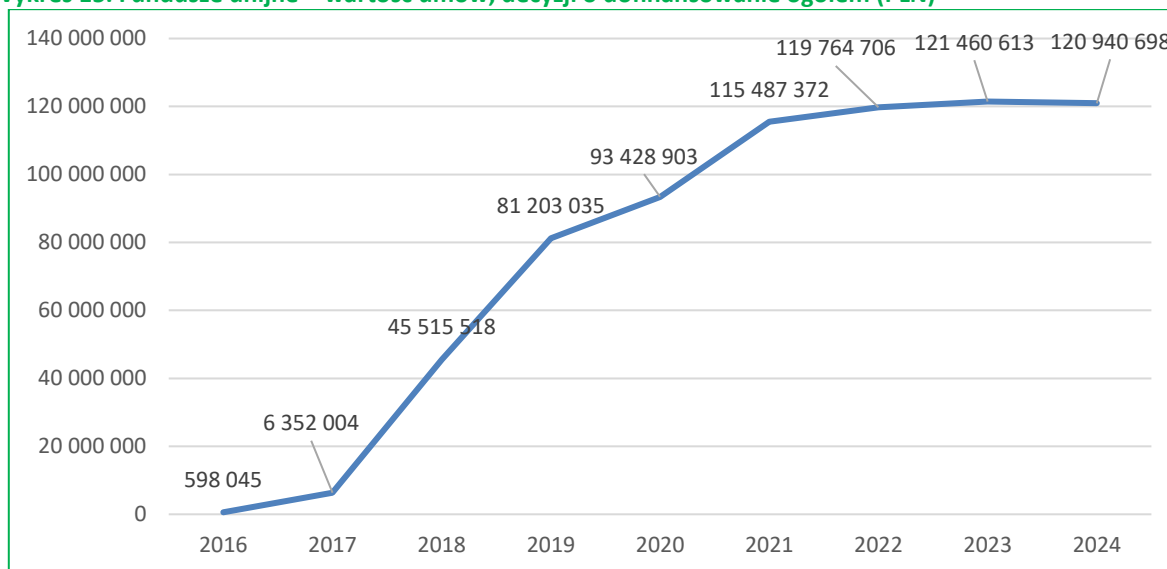
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Rosnące dochody per capita oznaczają większe możliwości finansowania usług publicznych, inwestycji lokalnych i działań rozwojowych, ale jednocześnie stawiają wyzwania w zakresie utrzymania efektywności wydatkowania i zapewnienia stabilności fiskalnej przy malejącej bazie demograficznej. Dla dalszego rozwoju gminy kluczowe będzie takie zarządzanie środkami, które przełoży się na wzrost jakości życia i atrakcyjności Pasłęka jako miejsca zamieszkania i inwestycji.

W badanych latach bezrobocie rejestrowane wyraźnie spadło, z poziomu 1 862 osób do 892, co oznacza redukcję o ponad połowę. Tendencja ta odzwierciedla poprawę sytuacji na lokalnym rynku pracy oraz rosnące możliwości zatrudnienia, choć widoczny jest także spadek zasobu siły roboczej wynikający z procesów demograficznych. Liczba bezrobotnych mężczyzn przez cały okres była wyższa niż kobiet, co może wskazywać na większą podatność tej grupy na zmiany koniunktury w branżach dominujących w regionie, jak budownictwo czy transport. Pomimo pozytywnego trendu, nadal utrzymuje się istotna liczba osób pozostających bez pracy, co wymaga kontynuacji działań aktywizacyjnych, wsparcia przekwalifikowania oraz rozwoju lokalnej przedsiębiorczości. W kontekście przyszłego rozwoju gminy kluczowe będzie tworzenie zróżnicowanej oferty zatrudnienia, zwłaszcza dla młodych oraz kobiet, aby przeciwdziałać odpływowi aktywnych zawodowo mieszkańców.

Wykres 15. Fundusze unijne – wartość umów, decyzji o dofinansowanie ogółem (PLN)

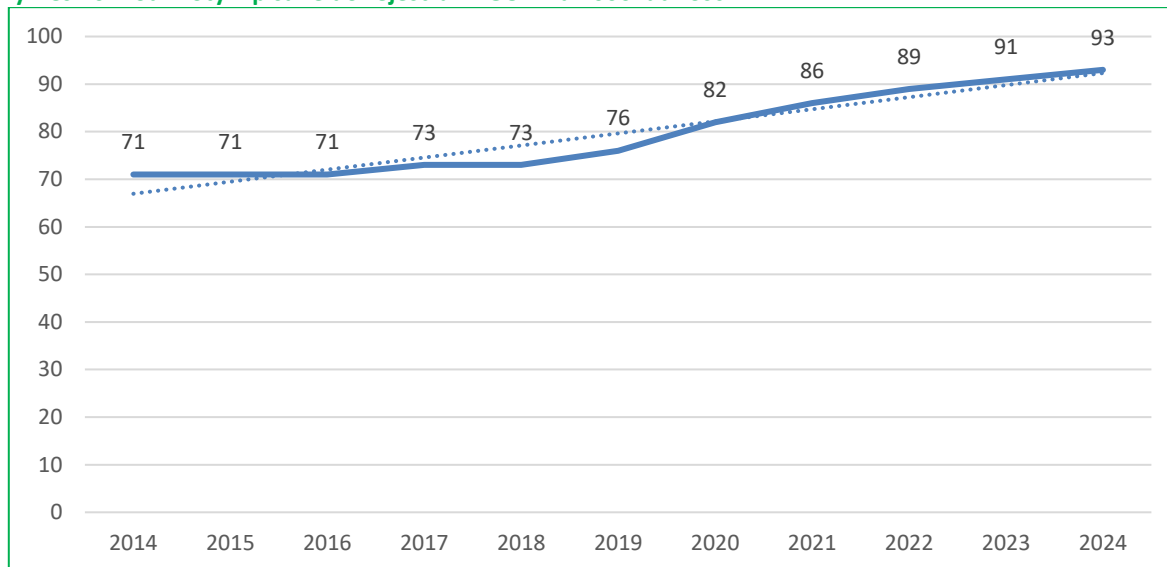

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Pozyskane środki unijne w latach 2016–2024 osiągnęły imponującą dynamikę wzrostu, od niespełna 0,6 mln zł w 2016 r. do ponad 120 mln zł w latach 2022–2024. Największe przyrosty miały miejsce w okresie 2017–2019, kiedy wartość umów wzrosła skokowo z 6,3 mln zł do ponad 81 mln zł, co świadczy o dużej skuteczności w pozyskiwaniu funduszy w ramach programów regionalnych i krajowych. Od 2021 r. utrzymuje się stabilny poziom powyżej 115 mln zł, co wskazuje na ugruntowaną pozycję gminy jako aktywnego beneficjenta funduszy europejskich. Tak wysoki poziom absorpcji środków zewnętrznych stanowi znaczące wsparcie dla rozwoju infrastruktury, usług publicznych i projektów społecznych, jednocześnie wzmacniając potencjał inwestycyjny Pasłęka. W kolejnych latach wyzwaniem będzie utrzymanie podobnej skuteczności w nowej perspektywie finansowej, a także zapewnienie trwałości efektów zrealizowanych inwestycji.

Wykres 16. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności

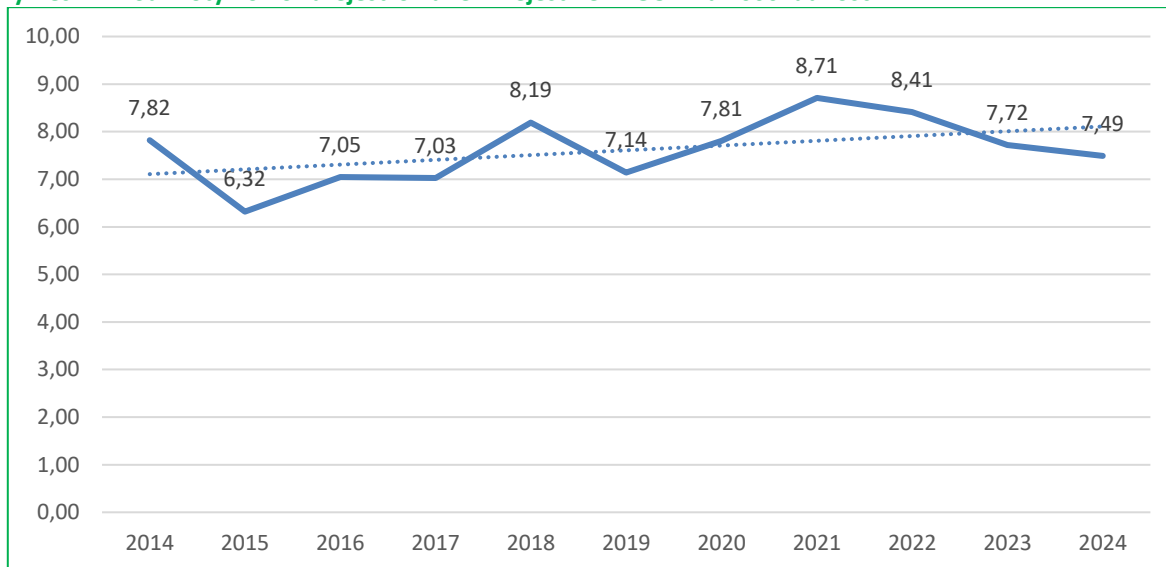
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Można odnotować, że liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1000 mieszkańców wykazuje systematyczny wzrost, z 71 w latach 2014–2016 do 93 w 2024 r. Dynamika tego przyrostu przyspieszyła zwłaszcza po 2018 r., co świadczy o rosnącej aktywności przedsiębiorczej i większej skłonności mieszkańców do prowadzenia działalności gospodarczej.

Tendencja ta jest pozytywnym sygnałem dla rozwoju lokalnej gospodarki, gdyż wskazuje na dywersyfikację źródeł dochodów i powstawanie nowych miejsc pracy, choć równocześnie wymaga zapewnienia odpowiedniego otoczenia instytucjonalnego, infrastrukturalnego i finansowego wspierającego rozwój firm. W kontekście depopulacji i starzenia się mieszkańców szczególnie istotne będzie stymulowanie przedsiębiorczości młodych oraz wspieranie innowacyjnych inicjatyw, aby utrzymać konkurencyjność gminy w regionie i ograniczać odpływ osób aktywnych zawodowo.

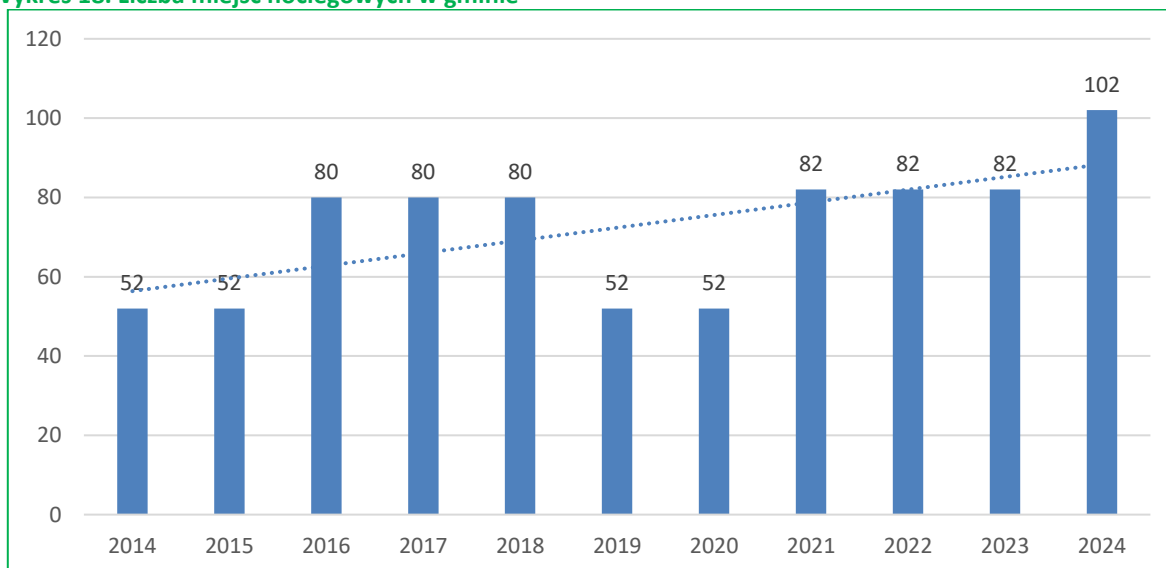
Wykres 17. Podmioty nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1000 ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Aktywność rejestracyjna przedsiębiorstw charakteryzowała się dużą zmiennością, przy czym ogólny trend wskazuje na stopniowy wzrost liczby nowo powstających podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, z 7,82 w 2014 r. do 7,49 w 2024 r., z wyraźnym maksimum w 2021 r. (8,71). Wahania te mogą być odzwierciedleniem koniunktury gospodarczej, wpływu pandemii, a także dynamiki lokalnego rynku pracy. Relatywnie wysokie wartości wskaźnika w ostatnich latach wskazują na utrzymującą się przedsiębiorczość mieszkańców, mimo spadającej liczby ludności.

Wykres 18. Liczba miejsc noclegowych w gminie

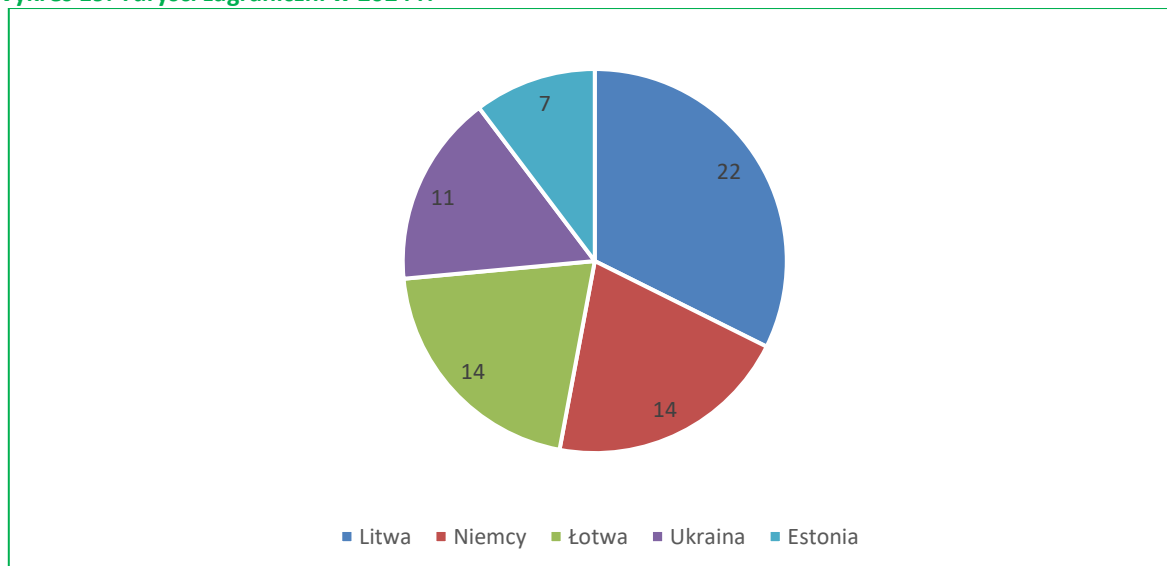
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Zjawisko to należy ocenić pozytywnie, gdyż powstawanie nowych firm jest fundamentem wzrostu gospodarczego, jednak dla utrwalenia tego trendu niezbędne jest dalsze wspieranie startupów, ułatwienie dostępu do kapitału i rozwój lokalnych instrumentów wsparcia biznesu, tak aby nowe inicjatywy mogły trwale wpisywać się w gospodarkę gminy.

Baza noclegowa w Gminie Pasłęk uległa wzmocnieniu, liczba dostępnych miejsc wzrosła z 52 do 102, co oznacza niemal podwojenie potencjału turystycznego. Choć w latach 2019–2020 nastąpiło chwilowe załamanie, związane prawdopodobnie z ograniczeniami w sektorze turystyki, od 2021 r. obserwuje się wyraźną odbudowę i stabilizację oferty noclegowej, a rok 2024 przyniósł rekordowy poziom miejsc dla turystów. Trend ten świadczy o rosnącym zainteresowaniu inwestycjami w turystykę i wskazuje na wzmacniający się potencjał gminy jako lokalnego ośrodka turystyczno-rekreacyjnego. W perspektywie dalszego rozwoju istotne będzie utrzymanie tej dynamiki poprzez dywersyfikację oferty, rozwój infrastruktury towarzyszącej oraz promocję walorów przyrodniczych i kulturowych Pasłęka, co może w dłuższym okresie przyczynić się do zwiększenia atrakcyjności gospodarczej i tworzenia nowych miejsc pracy.

Wykres 19. Turyści zagraniczni w 2024 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

W strukturze turystów zagranicznych odwiedzających Gminę Pasłęk w 2024 r. dominowali goście z Litwy, którzy stanowili 22 osoby, co wskazuje na silne powiązania regionalne i bliskość geograficzną jako czynnik determinujący ruch turystyczny. Na kolejnych miejscach uplasowali się turyści z Niemiec i Łotwy (po 14 osób), a następnie z Ukrainy

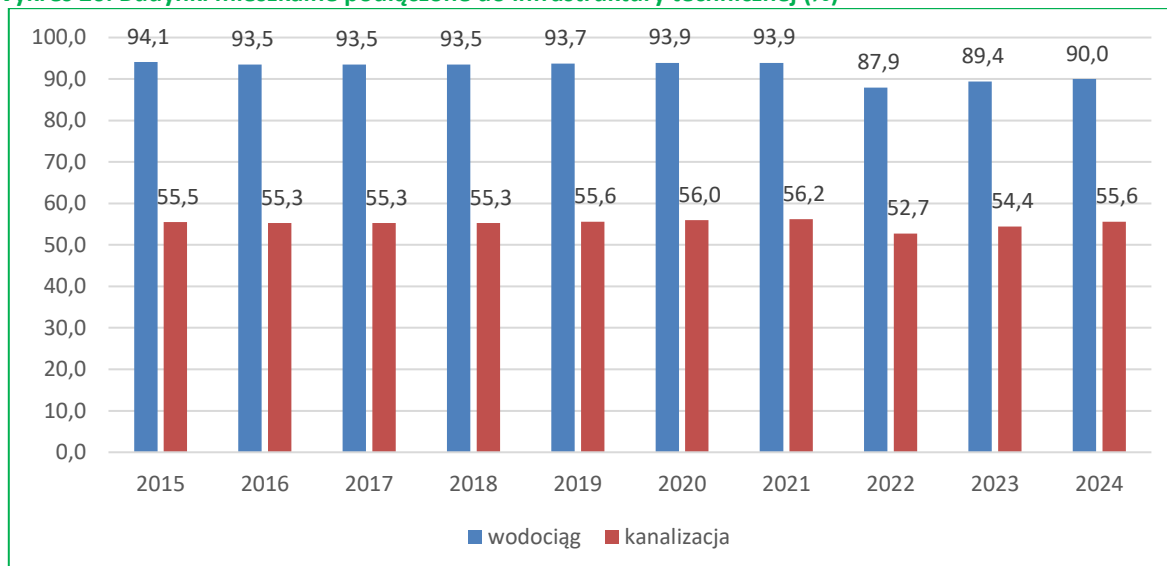

(11 osób) i Estonii (7 osób). Zróżnicowanie narodowościowe, choć o relatywnie niewielkiej skali liczbowej, świadczy o potencjale Pasłęka do przyciągania gości z różnych kierunków Europy, szczególnie z obszaru bałtyckiego. Dane te potwierdzają znaczenie transgranicznej współpracy turystycznej i sugerują możliwość rozwoju działań promocyjnych skierowanych do rynków sąsiednich. W kontekście rozwoju gminy ważne będzie wzmocnienie oferty noclegowej i rekreacyjnej oraz budowanie rozpoznawalnej marki turystycznej, która pozwoli zwiększyć napływ zagranicznych gości i generować dodatkowe dochody w lokalnej gospodarce.

1.3. Sfera przestrzenna

Przez teren Gminy Pasłęki przebiega droga ekspresowa S7 na odcinku o długości 17,03 km, stanowiąca główną oś komunikacyjną w układzie krajowym. Ważnym uzupełnieniem są drogi wojewódzkie, których łączna długość na terenie gminy wynosi 51,59 km, w tym 40,97 km na obszarach wiejskich oraz 10,61 km w granicach miasta. Do najważniejszych należą: droga nr 505 Pasłęk-Młynary-Frombork, droga nr 513 Pasłęk Północ-Orneta-Lidzbark Warmiński, droga nr 526 Pasłęk-Śliwice-Lepno-Myślice-Przezmark oraz droga nr 527 Dziergoń-Rychliki-Pasłęk-Morąg-Łukta-Olsztyn.

Wykres 20. Budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury technicznej (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Sieć komunikacyjną uzupełniają drogi powiatowe o łącznej długości 90,38 km, z czego zdecydowana większość (81,16 km) znajduje się na obszarach wiejskich. Ważnym elementem

lokalnego układu drogowego są również drogi gminne posiadające status dróg publicznych, których długość w całej gminie wynosi 108,61 km. Tak rozbudowana sieć drogowa zapewnia relatywnie dobre powiązania transportowe zarówno w wymiarze regionalnym, jak i lokalnym, stanowiąc istotny czynnik rozwoju społeczno-gospodarczego gminy.

Poziom wyposażenia budynków mieszkalnych w infrastrukturę techniczną charakteryzuje się dużą stabilnością w zakresie dostępu do wodociągu, który utrzymuje się na bardzo wysokim poziomie (około 94% budynków), z niewielkim spadkiem w latach 2022–2023 i ponownym wzrostem do 90% w 2024 r. Zdecydowanie słabsza sytuacja dotyczy kanalizacji, gdzie wskaźnik oscyluje w granicach 55%, co wskazuje na znaczącą dysproporcję pomiędzy siecią wodociągową a kanalizacyjną. Niski poziom skanalizowania, w połączeniu z rosnącymi wymogami ekologicznymi i koniecznością ochrony zasobów wodnych, stanowi istotne wyzwanie dla rozwoju gminy. W nadchodzących latach priorytetem powinno być zwiększanie udziału budynków podłączonych do kanalizacji, zarówno poprzez inwestycje w rozbudowę sieci, jak i wspieranie przydomowych oczyszczalni, co wpłynie na poprawę jakości środowiska i podniesienie standardu życia mieszkańców.

Wykres 21. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności

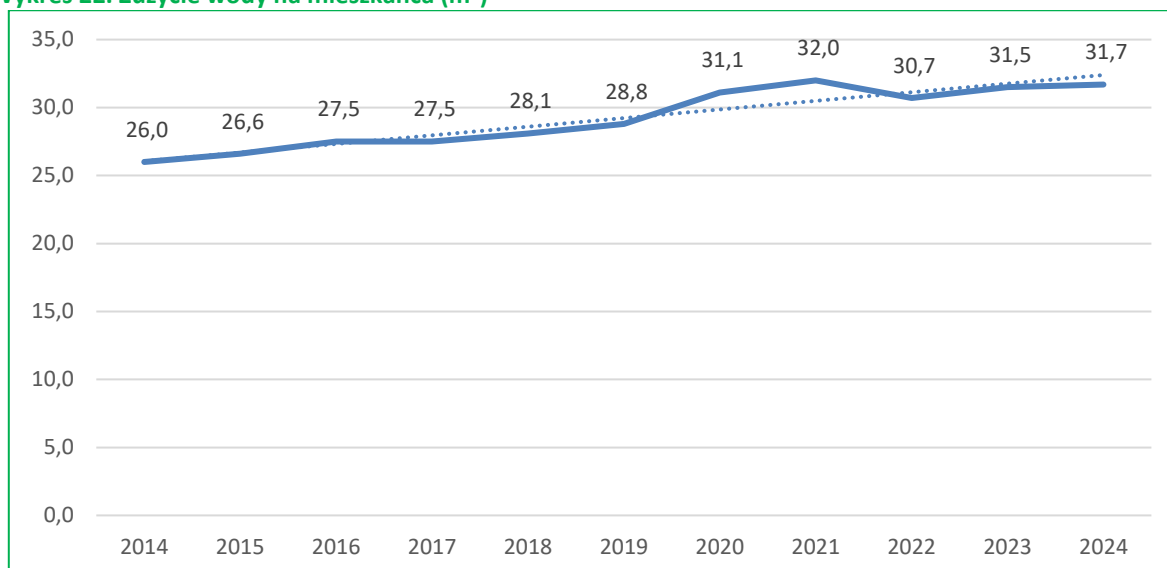
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Dostęp mieszkańców Gminy Pasłęk do podstawowej infrastruktury technicznej utrzymuje się na wysokim poziomie w przypadku wodociągu (ok. 93–94% ludności), przy czym w 2024 r. nastąpił spadek do 91,2%. Korzystanie z kanalizacji systematycznie wzrastało, z 72,5% w 2014 r. do 77,3% w 2024 r., co świadczy o stopniowej poprawie warunków sanitarnych i rozwoju sieci, choć tempo tych zmian jest umiarkowane. Najślabiej rozwinięta

pozostaje infrastruktura gazowa, praktycznie nieobecna do 2020 r., a w ostatnich latach dostęp do niej zyskało zaledwie 0,5% mieszkańców. Dane te wskazują na wysoki poziom podstawowych usług komunalnych, ale równocześnie podkreślają konieczność dalszej rozbudowy systemu kanalizacji oraz dywersyfikacji źródeł energii, co wpisuje się w wyzwania transformacji energetyczno-klimatycznej i poprawy jakości życia mieszkańców.

Wykres 22. Zużycie wody na mieszkańca (m³)

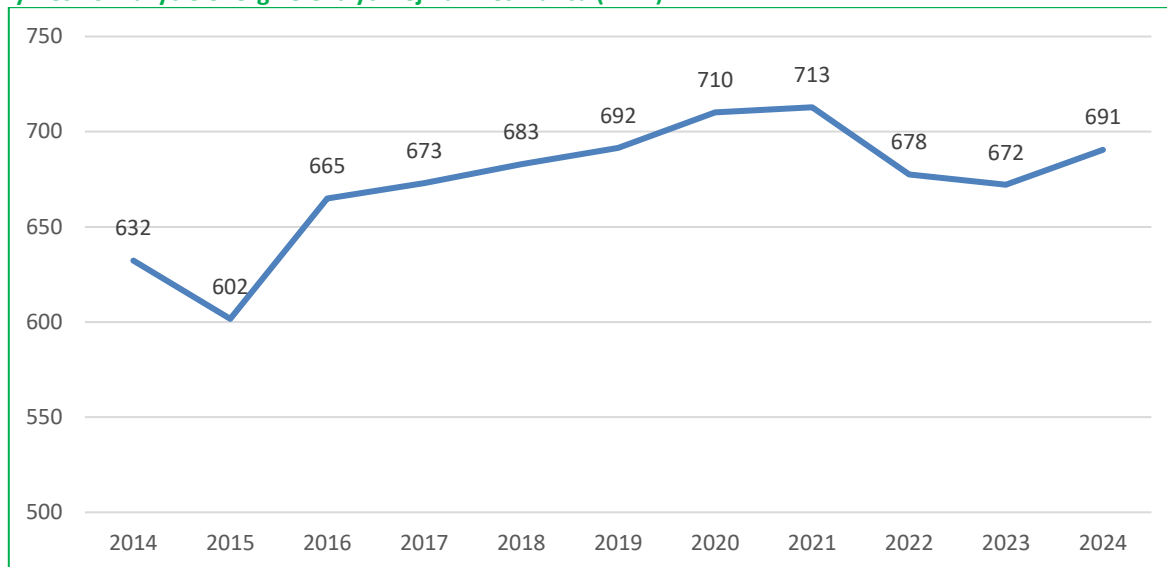
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Zużycie wody na mieszkańca wykazuje systematyczny wzrost, z 26 m³ do 31,7 m³ rocznie, przy czym najwyższą wartość osiągnięto w 2021 r. (32 m³). Wzrost konsumpcji wody może być efektem zarówno poprawy warunków życia, jak i rozwoju infrastruktury wodociągowej, a także zmian stylu życia mieszkańców i rosnących potrzeb bytowych. Jednocześnie obserwowany trend wpisuje się w szersze wyzwania związane z racjonalnym gospodarowaniem zasobami wodnymi, szczególnie w kontekście zmian klimatycznych i okresowych susz.

Dla dalszego rozwoju gminy kluczowe będzie równoważenie wzrastającego zużycia z inwestycjami w modernizację sieci wodociągowej, ograniczanie strat przesyłowych oraz prowadzenie działań edukacyjnych promujących oszczędność wody i technologie proekologiczne, co pozwoli na utrzymanie stabilności zasobów i wysokiej jakości usług komunalnych.

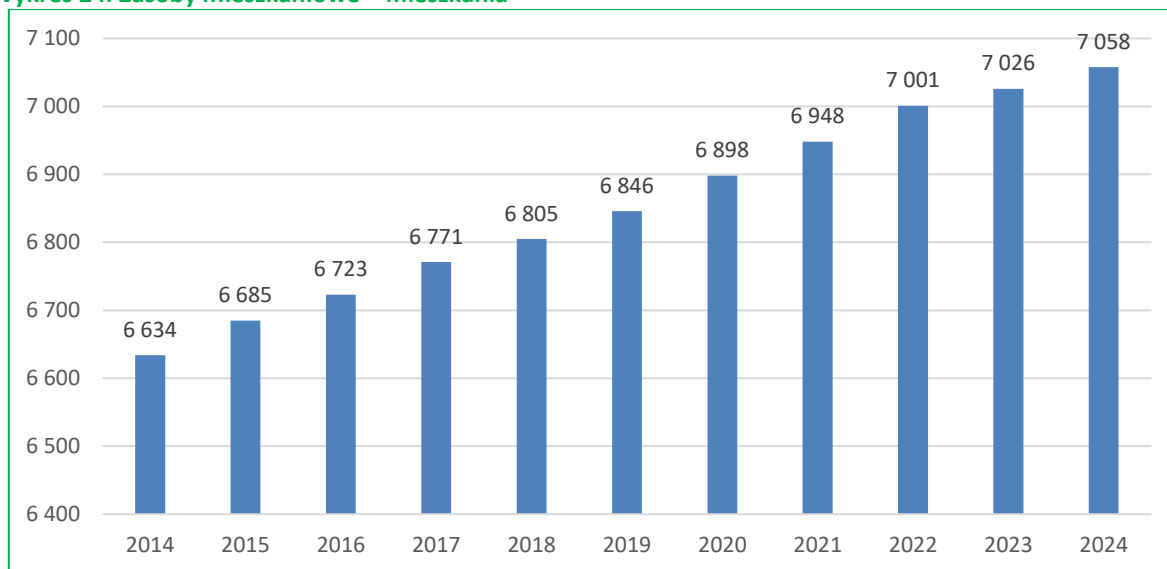
Wykres 23. Zużycie energii elektrycznej na mieszkańca (kWh)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Zużycie energii elektrycznej na mieszkańca w badanych latach wzrosło z 632 kWh do 691 kWh, osiągając najwyższy poziom w 2021 r. (713 kWh). Po okresie systematycznego wzrostu nastąpił spadek w latach 2022–2023, co mogło być wynikiem zmian cen energii, działań oszczędnościowych lub poprawy efektywności energetycznej gospodarstw domowych. Ostatecznie w 2024 r. wskaźnik nieco się odbudował, ale pozostał niższy niż w okresie szczytowym. Trend wskazuje, że mieszkańcy korzystają z coraz większej liczby urządzeń elektrycznych i podnoszą standard życia, lecz jednocześnie reagują na zmiany otoczenia gospodarczego i polityki energetycznej.

Wykres 24. Zasoby mieszkaniowe – mieszkania

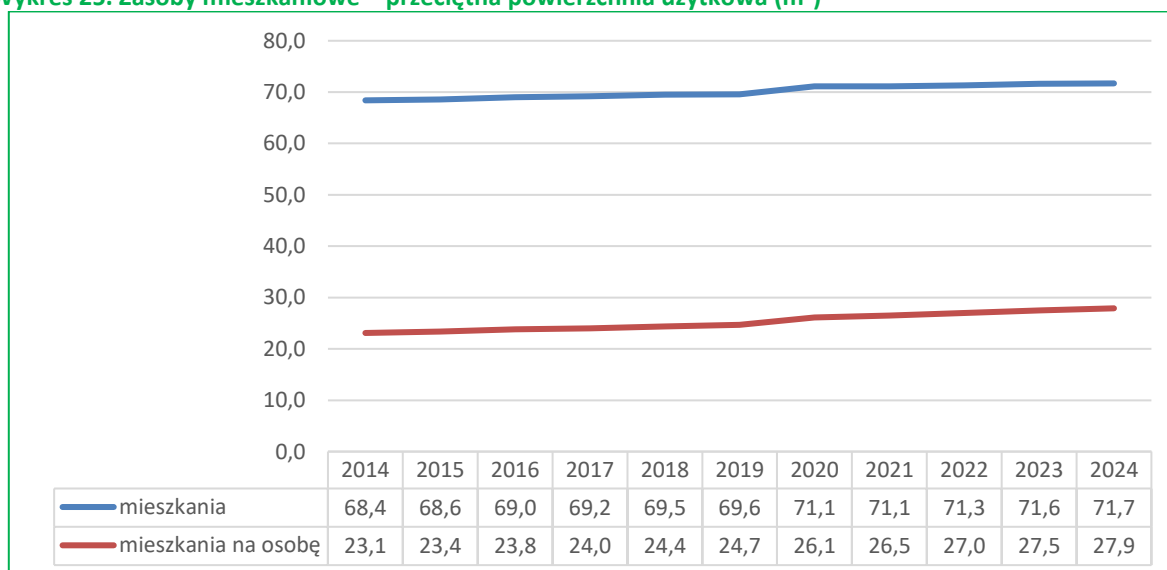
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Dla rozwoju gminy oznacza to konieczność inwestowania w odnawialne źródła energii, modernizację sieci przesyłowych i wspieranie programów poprawy efektywności energetycznej, co pozwoli ograniczyć koszty mieszkańców i zwiększyć odporność lokalnej gospodarki na wahania cen energii.

Zasoby mieszkaniowe systematycznie rosty, liczba mieszkań zwiększyła się z 6 634 do 7 058, co oznacza przyrost o ponad 400 lokali w analizowanym okresie. Stabilny trend wzrostowy świadczy o stopniowym rozwoju budownictwa mieszkaniowego i odpowiadaniu na potrzeby ludności, mimo ogólnego spadku liczby mieszkańców. Wskazuje to, że część nowych inwestycji mieszkaniowych mogła być realizowana z myślą o poprawie standardu życia, wymianie zasobu lub jako odpowiedź na rosnące zainteresowanie rynkiem nieruchomości. Z punktu widzenia rozwoju gminy pozytywnym aspektem jest zwiększanie dostępności mieszkań, co sprzyja zatrzymywaniu mieszkańców i przyciąganiu nowych, jednak kluczowe będzie równoległe rozwijanie infrastruktury społecznej, transportowej i usługowej, aby zasoby mieszkaniowe nie tylko rosty ilościowo, ale także zapewniały wysoką jakość życia i wspierały konkurencyjność Pasłęka na rynku lokalnym i regionalnym.

Wykres 25. Zasoby mieszkaniowe – przeciętna powierzchnia użytkowa (m²)

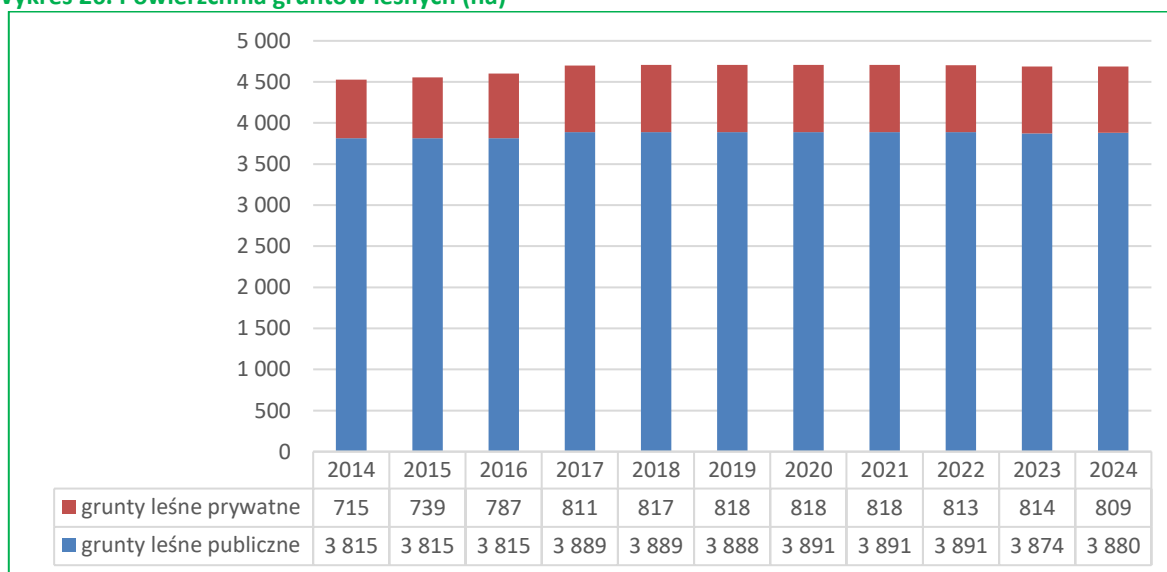
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

W badanym okresie przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań w Gminie Pasłęk w latach 2014–2024 systematycznie rosła, z 68,4 m² do 71,7 m², a jednocześnie wzrastała średnia powierzchnia przypadająca na osobę, z 23,1 m² do 27,9 m². Dane te wskazują na stopniową poprawę warunków mieszkaniowych i podnoszenie standardu życia mieszkańców, co może być wynikiem zarówno nowych inwestycji budowlanych,

jak i modernizacji istniejącego zasobu. Wzrost powierzchni na osobę odzwierciedla również procesy demograficzne, takie jak zmniejszająca się liczba mieszkańców przy jednoczesnym utrzymywaniu zasobu mieszkaniowego. Z punktu widzenia rozwoju gminy jest to pozytywna tendencja, która sprzyja poprawie komfortu życia, ale równocześnie wymaga zrównoważonego planowania przestrzennego i inwestycji w infrastrukturę towarzyszącą, tak aby rosnące zasoby mieszkaniowe były powiązane z wysoką jakością otoczenia i dostępem do usług publicznych.

Wykres 26. Powierzchnia gruntów leśnych (ha)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Powierzchnia gruntów leśnych w Gminie Pasłęk w latach 2014–2024 utrzymywała się na stabilnym poziomie, oscylując wokół 4,5 tys. ha, z czego zdecydowaną większość stanowiły lasy publiczne (ok. 3,8–3,9 tys. ha), a mniejszy udział miały lasy prywatne (0,7–0,8 tys. ha). Niewielkie zmiany w poszczególnych latach wskazują na brak istotnych procesów wylesiania czy powiększania zasobu, co świadczy o stabilności polityki przestrzennej i ochrony środowiska w tym zakresie. Równowaga pomiędzy własnością publiczną a prywatną ma znaczenie dla prowadzenia zrównoważonej gospodarki leśnej, umożliwiając jednocześnie realizację funkcji ekologicznych, rekreacyjnych i gospodarczych. Dla rozwoju gminy utrzymanie tego zasobu jest kluczowe, lasy stanowią nie tylko istotny element krajobrazu i bioróżnorodności, ale także zasób sprzyjający rozwojowi turystyki oraz poprawie jakości życia mieszkańców poprzez funkcje klimatyczne i zdrowotne.

2. Podsumowanie przeprowadzonej diagnozy, rekomendacje

Na podstawie przeprowadzonych analiz danych zastanych (desk research) oraz oceny uwarunkowań przestrzennych, infrastrukturalnych i społeczno-gospodarczych Gminy Pasłęk, możliwe jest sformułowanie najważniejszych **wniosków oraz rekomendacji** wspierających dalszy, zrównoważony rozwój gminy:

- liczba mieszkańców systematycznie spada, a ujemne saldo migracji utrzymuje się od lat. Rekomenduje się działania zwiększające atrakcyjność osiedleńczą gminy, rozwój budownictwa, infrastruktury społecznej i oferty kulturalno-rekreacyjnej,
- dynamiczny wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym przy spadku ludności w wieku produkcyjnym wymaga rozwoju usług dla seniorów, dostosowywania infrastruktury publicznej a równocześnie intensyfikacji działań na rzecz aktywizacji zawodowej i zatrzymania młodych,
- od kilku lat obserwowany jest trwały ujemny przyrost naturalny. Wymaga to wsparcia polityki prorodzinnej, programów dla młodych rodzin oraz poprawy dostępności mieszkań i usług żłobkowo,
- liczba beneficjentów pomocy społecznej systematycznie maleje, co świadczy o poprawie warunków materialnych. Rekomenduje się kontynuowanie działań aktywizacyjnych i wzmacnianie integracji społecznej, aby efekt ten był trwały,
- wciąż wysokie zapotrzebowanie na porady lekarskie, a jednocześnie widoczne spadki w okresie pandemii pokazują konieczność poprawy dostępności świadczeń i inwestycji w infrastrukturę zdrowotną, szczególnie przy rosnącej liczbie seniorów,
- w ostatnich latach wzrosła kwota dodatków mieszkaniowych, co wskazuje na rosnące problemy gospodarstw domowych z kosztami utrzymania. Rekomenduje się, w miarę możliwości, rozwój budownictwa komunalnego oraz inwestycje w efektywność energetyczną zasobów mieszkaniowych,
- spadek liczby czytelników i zmniejszający się księgozbiór bibliotek kontrastuje ze wzrostem liczby wypożyczeń w ostatnich latach. Wskazane jest unowocześnienie infrastruktury oraz oferty biblioteki i wzmocnienie działań animacyjnych,

- dane potwierdzają znaczącą rolę S7 i dróg wojewódzkich dla układu transportowego. Rekomenduje się dalsze inwestycje w modernizację dróg gminnych i powiatowych, rozwój transportu publicznego oraz sieci rowerowej,
- budżet gminy systematycznie rośnie, a w ostatnich latach notuje się nadwyżki. To dobry fundament do realizacji inwestycji prorozwojowych, jednak wymaga dalszej kontroli zadłużenia i koncentracji na projektach strategicznych,
- bezrobocie spadło o ponad połowę, jednak liczba osób bez pracy nadal jest istotna. Konieczne jest tworzenie nowych miejsc pracy i wspieranie lokalnej przedsiębiorczości, szczególnie w sektorach innowacyjnych,
- gmina bardzo skutecznie pozyskuje środki zewnętrzne, co widać po skokowym wzroście wartości umów do ponad 120 mln zł. W nowej perspektywie kluczowe będzie utrzymanie tego trendu i koncentracja na inwestycjach długoterminowych,
- liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców systematycznie rośnie, a wskaźnik nowych rejestracji jest stabilny. To dobry fundament do dalszego wzmocnienia sektora MŚP, który wymaga wsparcia finansowego i doradczego,
- liczba miejsc noclegowych podwoiła się w dekadzie, zwiększa się powoli ruch turystów zagranicznych. Rekomenduje się wzmocnienie promocji, rozwój oferty turystyczno-rekreacyjnej i budowanie marki Gminy Pasłęk opartej na dziedzictwie kulturowym i walorach przyrodniczych,
- wysoki poziom zwodociągowania kontrastuje z niskim stopniem skanalizowania (ok. 55%). To jeden z kluczowych obszarów wymagających inwestycji, istotny także z punktu widzenia ochrony środowiska i standardu życia,
- Obowiązujący Program Ochrony Środowiska (POŚ) wskazuje na problemy z jakością powietrza (niska emisja), hałasem komunikacyjnym oraz gospodarką wodno-ściekową. Rekomendowane jest wsparcie transformacji energetycznej (OZE, gazyfikacja), inwestycje w kanalizację i działania edukacyjne,
- rosnące zużycie wody i energii per capita sygnalizuje poprawę warunków życia, ale także wyzwania związane z efektywnością gospodarowania zasobami. Priorytetem powinna być modernizacja sieci przesyłowych, ograniczanie strat i promowanie energooszczędnych technologii,

- powierzchnia lasów w gminie jest stabilna i stanowi istotny walor środowiskowy oraz turystyczny. Rekomenduje się rozwój turystyki przyrodniczej oraz zrównoważone gospodarowanie zasobami leśnymi.

3. Analiza SWOT Gminy Pasłęk

Analiza SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) jest jednym z najbardziej powszechnych i sprawdzonych **narzędzi analitycznych stosowanych w planowaniu strategicznym**. Polega na kompleksowej identyfikacji czynników wewnętrznych, mocnych i słabych stron, oraz czynników zewnętrznych, szans i zagrożeń, które oddziałują na rozwój danego obszaru. Jej celem jest stworzenie syntetycznego obrazu sytuacji, pozwalającego w sposób przejrzysty wskazać zarówno potencjały, które można wykorzystać, jak i bariery, które wymagają niwelowania. Dzięki swojej prostocie i jednocześnie dużej użyteczności, SWOT jest narzędziem ułatwiającym podejmowanie decyzji w długofalowym procesie zarządzania rozwojem.

Dla jednostek samorządu terytorialnego analiza SWOT ma szczególne znaczenie, gdyż pozwala na powiązanie diagnozy społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzennej i instytucjonalnej z praktycznymi kierunkami działań. W procesie planowania rozwoju lokalnego samorządy muszą koncentrować się nie tylko na wykorzystaniu swoich atutów, lecz także na reagowaniu na wyzwania wynikające z uwarunkowań zewnętrznych, takich jak trendy demograficzne, gospodarcze, technologiczne czy środowiskowe. SWOT pełni więc rolę pomostu między szczegółową diagnozą a formułowaniem celów strategicznych i operacyjnych.

Znaczenie tego narzędzia w przypadku gmin jest również związane z koniecznością **racjonalnego gospodarowania** ograniczonymi zasobami finansowymi i kadrowymi. Poprzez wskazanie priorytetowych obszarów, które mogą przynieść największe efekty rozwojowe, SWOT umożliwia bardziej efektywne planowanie inwestycji, lepsze przygotowanie do aplikowania o środki zewnętrzne, w tym fundusze unijne, oraz minimalizowanie ryzyka związanego z niekorzystnymi procesami zewnętrznymi. W kontekście jednostek samorządowych analiza ta jest także podstawą dla transparentnego dialogu z mieszkańcami, partnerami społecznymi i gospodarczymi.

W odniesieniu do Gminy Pasłęk, analiza SWOT pozwala uchwycić specyfikę lokalnych uwarunkowań, zarówno mocnych stron, takich jak korzystne położenie komunikacyjne czy skuteczność w pozyskiwaniu środków unijnych, jak i słabości związanych m.in. z depopulacją czy niedostatecznym poziomem skanalizowania terenów wiejskich.

Jednocześnie daje możliwość określenia szans wynikających z nowych trendów gospodarczych, rozwoju turystyki, transformacji energetycznej czy współpracy regionalnej, a także zagrożeń związanych z procesami demograficznymi, zmianami klimatycznymi i rosnącą konkurencją innych ośrodków. W rezultacie analiza SWOT staje się ważnym narzędziem w procesie formułowania celów i działań strategicznych dla Gminy Pasłęk na lata 2026–2035.

Tabela 1. Analiza SWOT Gminy Pasłęk

Czynniki wewnętrzne	
Silne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Korzystne położenie przy drodze ekspresowej S7 z węzłami komunikacyjnymi. • Bliskość dużych ośrodków miejskich (Elbląg, Gdańsk, Olsztyn). • Dobre powiązania kolejowe z głównymi centrami regionu. • Stabilna sytuacja finansowa gminy, nadwyżki budżetowe w ostatnich latach. • Skuteczność w pozyskiwaniu środków unijnych, umowy na ponad 120 mln zł w ostatnich latach. • Objęcie blisko 100% powierzchni miasta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. • Zdywersyfikowana baza przedsiębiorstw (rolnictwo, przemysł, przetwórstwo, usługi). • Obecność dużych pracodawców (m.in. ICC Pasłęk, Wipasz, DRE, Greenyard). • Rozwój bazy noclegowej i infrastruktury turystycznej (wzrost liczby miejsc noclegowych, Sand Valley Golf Resort). • Bogate dziedzictwo historyczne i kulturowe (zamek, mury obronne, zabytki sakralne). • Atrakcyjne walory przyrodnicze – Kanał Elbląski, jeziora, obszary Natura 2000, lasy. • Wysoki poziom zwodociągowania gospodarstw domowych (ponad 90%). • Dobrze rozwinięta sieć placówek edukacyjnych i sportowych. • Aktywność w regionalnych strukturach współpracy (Elbląski Obszar Funkcjonalny, Związek Gmin Kanału Elbląskiego). 	<ul style="list-style-type: none"> • Utrzymujący się trend depopulacyjny i odpływ mieszkańców. • Trwały ujemny przyrost naturalny. • Dynamiczny wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. • Niskie saldo migracji i ograniczona atrakcyjność osiedleńcza. • Niedostateczny poziom skanalizowania (ok. 55% budynków). • Niewielki udział mieszkańców korzystających z sieci gazowej (ok. 0,5%). • Spadek liczby czytelników bibliotek. • Ograniczona oferta kulturalna. • Przeszarżała infrastruktura w sektorze kultury, niedostosowana do osób ze szczególnymi potrzebami. • Niewystarczająca liczba wydarzeń integrujących społeczność lokalną. • Ograniczona dostępność usług medycznych i specjalistycznych. • Zróżnicowana jakość dróg lokalnych wymagających modernizacji. • Rosnące koszty utrzymania mieszkań, wzrost kwot dodatków mieszkaniowych. • Brak silnych instrumentów wspierających młodzież i absolwentów na rynku pracy. • Relatywnie mała liczba nowo rejestrowanych podmiotów gospodarczych w stosunku do potencjału. • Spadek liczby gospodarstw rolnych prowadzących produkcję w pełnym zakresie.
Czynniki zewnętrzne	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Obecna perspektywa finansowa UE 2021–2027 oraz kolejna 2028-2034. • Rozwój gospodarki niskoemisyjnej i wsparcie dla OZE. • Inwestycje w infrastrukturę transportową w regionie (np. rozwój dróg wojewódzkich). • Wzrost znaczenia turystyki kulturowej i przyrodniczej w Polsce północnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pogłębiające się procesy depopulacji i starzenia społeczeństwa. • Odpływ młodych i wykształconych mieszkańców do większych miast i za granicę. • Rosnące koszty utrzymania i kryzysy gospodarcze wpływające na gospodarstwa domowe. • Zmiany klimatyczne, susze, powodzie, ekstremalne zjawiska pogodowe. • Pogorszenie jakości powietrza i ryzyko przekroczeń benzo[a]pirenu.

<ul style="list-style-type: none">• Możliwość rozwoju usług senioralnych i zdrowotnych w związku ze starzeniem się społeczeństwa.• Zwiększone wsparcie dla rolnictwa ekologicznego i lokalnych łańcuchów dostaw.• Wzrost znaczenia kanału żeglugowego przez Mierzeję Wiślaną dla ruchu turystycznego i gospodarczego.• Wzmacnianie współpracy w ramach Elbląskiego Obszaru Funkcjonalnego.• Rozwój elektromobilności i infrastruktury rowerowej.• Możliwości promocji gminy w ramach regionalnych i krajowych programów turystycznych.• Cyfryzacja usług publicznych i edukacyjnych.• Rozwój klastrów branżowych i współpracy firm w regionie.• Potencjał inwestorów w sektorze energetyki wiatrowej i fotowoltaiki.• Rosnące zainteresowanie inwestycjami w zdrową żywność i przetwórstwo rolne.• Trend migracji wewnętrznych sprzyjający osiedlaniu się w mniejszych miejscowościach o dobrych warunkach życia.	<ul style="list-style-type: none">• Hałas komunikacyjny związany z drogą ekspresową S7.• Konkurencja inwestycyjna ze strony większych miast regionu (Elbląg, Olsztyn, Gdańsk).• Ograniczone środki budżetowe w przypadku spadku absorpcji funduszy unijnych.• Wzrost cen energii i kosztów ogrzewania dla mieszkańców i firm.• Ryzyko marginalizacji obszarów wiejskich w przypadku koncentracji rozwoju w mieście.• Zmniejszająca się liczba osób w wieku produkcyjnym, niedobory na rynku pracy.• Niewystarczająca odporność systemu ochrony zdrowia na kryzysy (np. pandemia).• Nasilająca się konkurencja w turystyce ze strony bardziej rozpoznawalnych ośrodków regionu.• Potencjalne zagrożenia środowiskowe związane z intensywną gospodarką rolną.• Ryzyko niedostosowania infrastruktury komunalnej do rosnących wymagań ekologicznych i klimatycznych.
---	--

Źródło: opracowanie na podstawie diagnozy społeczno-ekonomicznej oraz materiałów dostarczonych przez Urząd Miejski w Pasłęku

Analiza SWOT Gminy Pasłęk wskazuje, że jednostka posiada szereg mocnych stron stanowiących stabilny fundament rozwoju. Kluczowe znaczenie ma korzystne położenie przy drodze ekspresowej S7 oraz bliskość dużych ośrodków miejskich, co zapewnia dogodne powiązania komunikacyjne i logistyczne. Silnym atutem gminy jest także dywersyfikacja gospodarki, obecność dużych zakładów przemysłowych, firm z sektora rolniczego i spożywczego oraz aktywność w branżach usługowych i turystycznych. Dodatkowo bogate dziedzictwo historyczne i przyrodnicze, rozwijająca się baza noclegowa oraz aktywność instytucjonalna sprzyjają budowaniu marki Pasłęka jako atrakcyjnego miejsca do życia, inwestowania i odwiedzania.

Jednocześnie zidentyfikowane słabości, takie jak depopulacja, ujemny przyrost naturalny czy niski poziom skanalizowania obszarów wiejskich, stanowią poważne wyzwania rozwojowe. Rosnące koszty utrzymania mieszkańców, ograniczona atrakcyjność turystyczna dla cudzoziemców czy spadek aktywności kulturalnej wymagają ukierunkowanych działań naprawczych. Należy jednak podkreślić, że gmina wykazuje dużą skuteczność w pozyskiwaniu

środków zewnętrznych, co pokazuje wysoką sprawność administracyjną i zdolność do realizacji projektów współfinansowanych z funduszy unijnych.

W tym kontekście pozycja Gminy Pasłęk na tle innych jednostek samorządowych jest relatywnie korzystna. Mocne strony i zewnętrzne szanse, takie jak nowa perspektywa finansowa UE 2021–2027, rozwój gospodarki niskoemisyjnej czy rosnące znaczenie turystyki kulturowo-przyrodniczej, tworzą dogodne warunki do dalszych działań inwestycyjnych. Wykorzystanie potencjału infrastrukturalnego, **skuteczna absorpcja funduszy europejskich** oraz rozwój współpracy regionalnej mogą w nadchodzącej dekadzie w istotny sposób wzmocnić **konkurencyjność i atrakcyjność Pasłęka**, czyniąc gminę ośrodkiem stabilnego i zrównoważonego rozwoju.

4. Misja i wizja Gminy Pasłęk

W procesie tworzenia strategii rozwoju niezwykle istotnym elementem jest sformułowanie misji i wizji jednostki samorządu terytorialnego. Misja określa tożsamość gminy, jej rolę i zadania wobec wspólnoty lokalnej. Odpowiada na pytania: dlaczego gmina istnieje, jaką pełni funkcję w otoczeniu oraz jakie potrzeby mieszkańców powinna zaspokajać. Stanowi fundament, na którym buduje się cele strategiczne i operacyjne, a zarazem wyznacza kierunki działań władz samorządowych. Misja jest także deklaracją wspólnej odpowiedzialności za dobro publiczne, jakość życia i długofalowy rozwój wspólnoty.

Wizja natomiast przedstawia obraz pożądanego stanu w przyszłości. Jest wyrazem aspiracji i ambicji społeczności lokalnej – obrazem tego, jak mieszkańcy chcą widzieć swoją gminę w perspektywie kilkunastu lat. Wizja powinna być inspirująca, realistyczna i motywująca, a zarazem osadzona w lokalnym kontekście gospodarczym, kulturowym i środowiskowym. W przypadku jednostek samorządu terytorialnego pełni ona szczególną rolę, ponieważ wyznacza wspólny cel i buduje poczucie jedności, zarówno wśród mieszkańców, jak i partnerów społeczno-gospodarczych.

Dla Gminy Pasłęk, której tożsamość opiera się na korzystnym położeniu komunikacyjnym, bogatym dziedzictwie historyczno-kulturowym, walorach środowiskowych oraz rosnącym potencjale gospodarczym, misja i wizja muszą odzwierciedlać równowagę pomiędzy tradycją a nowoczesnością. Oznacza to konieczność łączenia odpowiedzialności za przeszłość i dziedzictwo z otwartością na innowacje, inwestycje i nowe formy aktywności społecznej. Władze samorządowe powinny w tym kontekście pełnić rolę integratora, wspierać przedsiębiorczość, dbać o środowisko naturalne i jakość życia mieszkańców, a jednocześnie wzmacniać lokalną tożsamość i więzi społeczne.

Misja Gminy Pasłęk:

„Tworzymy nowoczesną i otwartą Gminę Pasłęk, w której mieszkańcy znajdują dobre warunki do życia, pracy i rozwoju. Wspieramy przedsiębiorczość, dbamy o środowisko i dziedzictwo kulturowe, rozwijamy usługi publiczne i infrastrukturę – budując wspólnotę lokalną opartą na dialogu, współpracy i zasadach zrównoważonego rozwoju.”

Wizja Gminy Pasłęk:

„Pasłek – dynamicznie rozwijająca się gmina Warmii i Mazur, atrakcyjna do życia, inwestowania i wypoczynku. Nowoczesny ośrodek o silnej gospodarce, bogatej ofercie kulturalnej i edukacyjnej, wysokiej jakości usług publicznych i przyjaznym środowisku naturalnym. Społeczność aktywna, innowacyjna i zintegrowana, która wspólnie buduje przyszłość opartą na tradycji, otwartości i solidarności.”

Misja i wizja Gminy Pasłek stanowią punkt wyjścia do dalszych działań strategicznych. Są one nie tylko deklaracją władz samorządowych, lecz także wspólną umową społeczną, w której mieszkańcy, przedsiębiorcy i organizacje lokalne uczestniczą w budowaniu wspólnej przyszłości. Kluczowe będzie tu nie tylko sformułowanie ambitnych celów, ale również utrzymanie konsensusu społecznego i partnerskiej współpracy w procesie ich realizacji. Tylko w ten sposób gmina może w pełni wykorzystać swój potencjał i skutecznie konkurować o środki zewnętrzne, w tym fundusze europejskie, stając się silnym i rozpoznawalnym ośrodkiem w regionie.

Warto zaznaczyć, że wdrażanie strategii rozwoju Gminy Pasłek wymaga oparcia na szerokim **konsensusie społecznym**, który stanowi nie tylko warunek akceptacji przyjętych kierunków, lecz także realnego ich współtworzenia i współodpowiedzialności za rezultaty. Konsensus ten oznacza trwałą współpracę władz samorządowych, mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych i instytucji lokalnych, a jego istotą jest włączenie różnych grup interesariuszy w proces podejmowania decyzji i realizacji projektów. Tylko dzięki takiemu podejściu misja i wizja gminy będą traktowane jako wspólne dobro, a kluczowe przedsięwzięcia infrastrukturalne, społeczne czy środowiskowe zyskają silny mandat społeczny. W efekcie implementacja strategii nie stanie się jedynie działaniem administracyjnym, lecz wspólnym procesem budowania rozwoju, zakorzenionym w lokalnej tożsamości i aspiracjach mieszkańców.

5. Cel horyzontalny, cele strategiczne i operacyjne w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

Niniejszy rozdział stanowi kluczowy element „Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Pasłęk na lata 2026-2035”, gdyż określa nadrzędny cel horyzontalny oraz zestaw celów strategicznych i operacyjnych, które wyznaczają kierunki działań samorządu i społeczności lokalnej w perspektywie do 2035 roku. Wyznaczony cel horyzontalny, **zrównoważony rozwój Gminy Pasłęk oparty na potencjale mieszkańców, konkurencyjnej gospodarce, ochronie środowiska i nowoczesnym zarządzaniu**, pełni funkcję nadrzędnego punktu odniesienia, integrując wszystkie podejmowane inicjatywy i inwestycje. Jego rolą jest zapewnienie spójności działań w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, tak aby odpowiadały one na najważniejsze wyzwania stojące przed gminą: procesy demograficzne, potrzebę dywersyfikacji gospodarki, ochronę zasobów środowiskowych oraz wykorzystanie potencjału turystyczno-kulturowego.

Cele strategiczne i operacyjne zostały opracowane w oparciu o szczegółową diagnozę społeczno-gospodarczą, analizę SWOT, a także przyjętą misję i wizję Gminy Pasłęk. Każdy cel strategiczny został rozwinięty w zestaw zadań operacyjnych, które stanowią praktyczne narzędzia wdrażania strategii i jednocześnie ułatwiają monitoring jej efektów. Takie podejście pozwala łączyć długofalowe aspiracje z konkretnymi inicjatywami realizowanymi lokalnie, od rozwoju usług społecznych i poprawy jakości edukacji, przez wspieranie przedsiębiorczości i turystyki, po modernizację infrastruktury i inwestycje w ochronę środowiska. Integracja wymiarów społecznego, gospodarczego i przestrzennego daje gminie solidne podstawy do prowadzenia spójnej i elastycznej polityki rozwojowej, zdolnej reagować na zmieniające się warunki zewnętrzne i potrzeby mieszkańców.

Tabela 2. Zestawienie celów strategii rozwoju Gminy Pasłęk

CEL STRATEGICZNY HORYZONTALNY	
Zrównoważony i długofalowy rozwój Gminy Pasłęk, oparty na aktywności i potencjale mieszkańców, nowoczesnej i konkurencyjnej gospodarce, dbałości o środowisko naturalne, rozbudowie infrastruktury oraz skutecznym i partnerskim zarządzaniu, zapewniający wysoką jakość życia i atrakcyjność gminy jako miejsca do zamieszkania, inwestowania i wypoczynku	
Cel strategiczny 1. Rozwój kapitału ludzkiego oparty na wiedzy i aktywności	
Zadanie 1.1	Wzmocnienie opieki zdrowotnej poprzez rozwój lokalnych placówek i dostęp do specjalistów.
Zadanie 1.2	Rozwój lokalnych NGO i wspieranie inicjatyw społecznych.
Zadanie 1.3	Rozwój programów stypendialnych dla uczniów i studentów osiągających wysokie wyniki.
Zadanie 1.4	Wsparcie dla aktywności sportowej i rekreacyjnej dzieci, młodzieży i dorosłych.

Zadanie 1.5	Promowanie wolontariatu i aktywności obywatelskiej wśród mieszkańców.
Zadanie 1.6	Wprowadzenie dodatkowych programów wspierających kompetencje cyfrowe i językowe uczniów.
Zadanie 1.7	Organizacja zajęć pozalekcyjnych i kół zainteresowań dla dzieci i młodzieży.
Zadanie 1.8	Budowa programów integracyjnych dla osób powracających z migracji oraz cudzoziemców.
Zadanie 1.9	Rozwój usług społecznych kierowanych do rodzin.
Zadanie 1.10	Rozwój usług i infrastruktury placówek wsparcia dziennego.
Zadanie 1.11	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury edukacyjnej, w tym szkół podstawowych i przedszkoli, rozwój sportu i edukacji.
Zadanie 1.12	Zwiększenie oferty kulturalnej, organizacja wydarzeń integrujących społeczność lokalną.
Zadanie 1.13	Modernizacja i cyfryzacja bibliotek publicznych oraz wsparcie dla czytelnictwa.
Zadanie 1.14	Rozwój centrów aktywności senioralnej, wspierających integrację i zdrowy tryb życia.
Zadanie 1.15	Realizacja programów profilaktyki zdrowotnej i prozdrowotnej (np. szczepienia, badania przesiewowe).
Zadanie 1.16	Rozszerzenie oferty pomocy społecznej i opieki dla rodzin w trudnej sytuacji.
Cel strategiczny 2. Rozwój gospodarczy gminy, rolnictwa, aktywizacja turystyczna	
Zadanie 2.1	Rozwój strefy inwestycyjnej i wzmocnienie Podstrefy Pasłek Warmińsko-Mazurskiej SSE.
Zadanie 2.2	Promocja lokalnych firm poprzez programy „Kupuj lokalnie” i targi regionalne.
Zadanie 2.3	Promocja lokalnych produktów rolnych i spożywczych na rynkach krajowych i zagranicznych.
Zadanie 2.4	Wzmocnienie lokalnych instytucji otoczenia biznesu oraz instrumentów wsparcia przedsiębiorczości.
Zadanie 2.5	Dywersyfikacja produkcji rolnej i wsparcie dla rolnictwa ekologicznego.
Zadanie 2.6	Rozwój przedsiębiorczości młodzieżowej i startupów.
Zadanie 2.7	Modernizacja infrastruktury targowej i miejsc sprzedaży bezpośredniej.
Zadanie 2.8	Rozwój przetwórstwa lokalnego oraz krótkich łańcuchów dostaw.
Zadanie 2.9	Rozwój turystyki historycznej i kulturowej (zamek, mury miejskie, zabytki sakralne).
Zadanie 2.10	Wsparcie dla tworzenia nowych obiektów noclegowych i gastronomicznych.
Zadanie 2.11	Rozwój oferty turystyki specjalistycznej (golf, turystyka kulinarna, agroturystyka).
Zadanie 2.12	Wzmocnienie turystyki opartej na walorach Kanału Elbląskiego i Pojezierza Iławskiego.
Zadanie 2.13	Rozwój ścieżek rowerowych i infrastruktury dla turystyki aktywnej.
Zadanie 2.14	Wykorzystanie potencjału przekopu Mierzei Wiślanej w promocji turystyki i gospodarki lokalnej.
Cel strategiczny 3. Ochrona środowiska naturalnego i adaptacja do zmian klimatu	
Zadanie 3.1	Modernizacja oczyszczalni ścieków i systemów gospodarki wodno-ściekowej.
Zadanie 3.2	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenach wiejskich.
Zadanie 3.3	Rozszerzenie systemu selektywnej zbiórki i recyklingu odpadów.
Zadanie 3.4	Dostosowanie planów przestrzennych do wyzwań klimatycznych (powodzie, wichury).
Zadanie 3.5	Rozwój systemu małej retencji i przeciwdziałanie skutkom suszy.
Zadanie 3.6	Programy edukacyjne i kampanie ekologiczne dla mieszkańców.
Zadanie 3.7	Wymiana nieefektywnych źródeł ciepła i walka z niską emisją.
Zadanie 3.8	Rozwój instalacji odnawialnych źródeł energii (OZE) – fotowoltaika, biogaz, wiatraki.
Zadanie 3.9	Promowanie energooszczędnych technologii w budownictwie i usługach publicznych.
Zadanie 3.10	Wspieranie przydomowych oczyszczalni ścieków.
Zadanie 3.11	Monitoring jakości powietrza i wód powierzchniowych.
Zadanie 3.12	Ochrona terenów zielonych i rozwój parków oraz skwerów miejskich.
Zadanie 3.13	Ochrona bioróżnorodności i rozwój turystyki przyrodniczej.
Zadanie 3.14	Rekultywacja terenów zdegradowanych i przemysłowych.
Cel strategiczny 4. Rozwój nowoczesnej infrastruktury społecznej i technicznej	
Zadanie 4.1	Poprawa estetyki przestrzeni publicznych i rewitalizacja zdegradowanych obszarów.
Zadanie 4.2	Modernizacja i rozbudowa dróg gminnych i powiatowych.
Zadanie 4.3	Rozwój infrastruktury mieszkaniowej, w tym budownictwa komunalnego.
Zadanie 4.4	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodociągowej.
Zadanie 4.5	Inwestycje w rozbudowę sieci kanalizacji.

Zadanie 4.6	Rozbudowa systemu oświetlenia ulicznego, w tym energooszczędnego.
Zadanie 4.7	Modernizacja infrastruktury żłobkowej i przedszkolnej.
Zadanie 4.8	Rozwój infrastruktury związanej z opieką nad seniorami.
Zadanie 4.9	Rozbudowa infrastruktury telekomunikacyjnej i dostępu do Internetu szerokopasmowego.
Zadanie 4.10	Inwestycje w cyfryzację usług publicznych i e-administrację.
Zadanie 4.11	Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej (boiska, place zabaw, hale sportowe).
Zadanie 4.12	Budowa i modernizacja ścieżek rowerowych i chodników.
Zadanie 4.13	Modernizacja obiektów kultury (Pasłęckie Centrum Kultury i Aktywności, Biblioteka Publiczna w Pasłęku).
Zadanie 4.14	Modernizacja systemów bezpieczeństwa (monitoring, straż miejska).
Zadanie 4.15	Rozwój transportu publicznego, zwłaszcza na obszarach wiejskich.
Cel strategiczny 5. Efektywne zarządzanie publiczne i promocja gminy	
Zadanie 5.1	Tworzenie strategii promocji produktów lokalnych i regionalnych.
Zadanie 5.2	Intensyfikacja działań informacyjnych w mediach lokalnych i społecznościowych.
Zadanie 5.3	Profesjonalizacja działań promocyjnych gminy w kraju i za granicą.
Zadanie 5.4	Rozwój e-usług i cyfrowych narzędzi obsługi mieszkańców.
Zadanie 5.5	Regularne prowadzenie konsultacji społecznych i budżetu obywatelskiego.
Zadanie 5.6	Wzmocnienie marki Pasłęka jako gminy atrakcyjnej inwestycyjnie.
Zadanie 5.7	Budowanie partnerstw z biznesem i instytucjami otoczenia gospodarczego.
Zadanie 5.8	Wzmocnienie roli Punktu Obsługi Inwestora i opieki poinwestycyjnej.
Zadanie 5.9	Rozwój mechanizmów współpracy z organizacjami pozarządowymi.
Zadanie 5.10	Zwiększenie transparentności działań samorządu poprzez otwarte dane.
Zadanie 5.11	Rozwijanie projektów partnerskich w ramach Elbląskiego Obszaru Funkcjonalnego.
Zadanie 5.12	Szkolenia dla kadry samorządowej w zakresie zarządzania i pozyskiwania funduszy.
Zadanie 5.13	Monitoring i ewaluacja realizacji strategii rozwoju gminy.
Zadanie 5.14	Wdrażanie polityki równości szans i przeciwdziałania wykluczeniom.

Źródło: opracowanie własne na podstawie diagnozy, analizy SWOT oraz informacji przekazanych przez Urząd Miejski w Pasłęku

Przedstawiony zestaw celów strategicznych i zadań stanowi spójny system działań, który w sposób kompleksowy odpowiada na kluczowe wyzwania stojące przed Gminą Pasłęk w perspektywie najbliższych lat. Obejmuje on zarówno sferę społeczną, gospodarczą, środowiskową, jak i instytucjonalną, tworząc solidne fundamenty dla realizacji nadrzędnego celu horyzontalnego, zrównoważonego i długofalowego rozwoju gminy. Każdy z celów strategicznych został przełożony na konkretne zadania operacyjne, które w praktyce wyznaczają kierunki działań władz lokalnych, mieszkańców i partnerów społeczno-gospodarczych.

Realizacja celów stwarza szansę na efektywne pozyskiwanie środków zewnętrznych, w tym **funduszy europejskich**, co znacząco zwiększa możliwości inwestycyjne gminy. W rezultacie wdrożenie strategii pozwoli na **podniesienie jakości życia mieszkańców**, wzmocnienie konkurencyjności gospodarczej Pasłęka oraz zapewnienie trwałej i zrównoważonej przyszłości całej wspólnoty lokalnej.

6. Zbieżność założeń strategii z kluczowymi opracowaniami strategicznymi

Cele i kierunki rozwoju określone w „Strategii Rozwoju Gminy Pasłęk na lata 2026–2035” zostały sformułowane w taki sposób, aby **pozostawały w pełnej zgodności** z nadrzędnymi dokumentami strategicznymi na poziomie międzynarodowym, krajowym, regionalnym i ponadlokalnym. Uwzględnienie zapisów takich dokumentów, jak Agenda 2030, Umowa Partnerstwa, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 czy Strategia Rozwoju Polski do 2035 r., pozwala na zapewnienie spójności lokalnych działań z polityką rozwojową państwa i Unii Europejskiej. W ten sposób strategia gminy wpisuje się w szeroki kontekst wyzwań i kierunków polityki publicznej, koncentrując się na takich obszarach jak zrównoważony rozwój, transformacja energetyczna, poprawa jakości środowiska, rozwój przedsiębiorczości, cyfryzacja, infrastruktura oraz wysoka jakość usług publicznych.

Podkreślenia wymaga także zgodność strategii Pasłęka z dokumentami regionalnymi, takimi jak „Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego” czy „Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021–2027”, a także ze strategiami ponadlokalnymi, m.in. „MOF Elbląga 2030” i „Strategią Rozwoju Krainy Kanału Elbląskiego 2021–2030”. Zharmonizowanie lokalnych priorytetów z celami rozwoju województwa i subregionu daje gminie możliwość pełniejszego uczestnictwa w projektach partnerskich, inicjatywach terytorialnych i działaniach wspólnych, które wzmacniają jej potencjał rozwojowy. Co istotne, taka spójność zapewnia również **większą konkurencyjność** w procesie aplikowania o **zewnętrzne źródła finansowania**, zwłaszcza w ramach **programów unijnych**.

W procesie analizy zgodności celów uwzględniono strategiczne dokumenty opracowane na szczeblu międzynarodowym, krajowym oraz regionalnym:

- Umowy Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce (cele polityki spójności),
- Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030,
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Strategia Rozwoju Polski do 2035 r. (projekt)
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego,

- Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021–2027,
- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły,
- Plan przeciwdziałania skutkom suszy,
- MOF ELBLĄGA 2030. Strategia rozwoju ponadlokalnego,
- Strategia Rozwoju Krainy Kanału Elbląskiego na lata 2021-2030.

Tabela 3. Zbieżność założeń strategii z kluczowymi opracowaniami strategicznymi

Opracowanie strategiczne	Zbieżne założenia, cele, obszary, priorytety
Cel strategiczny 1. Rozwój kapitału ludzkiego oparty na wiedzy i aktywności	
Umowa Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce (cele polityki spójności)	<ul style="list-style-type: none">• „Europa o silniejszym wymiarze społecznym” (CP4)• „Europa bliższa obywatelom” (CP5)• „Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie” (CP6)
Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030	<ul style="list-style-type: none">• Cel 4: Zapewnić wszystkim edukację wysokiej jakości oraz promować uczenie się przez całe życie• Cel 8: Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywnie zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi• Cel 10: Zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami• Cel 16: Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	<ul style="list-style-type: none">• Obszar: Spójność społeczna: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne• Obszar: Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem: Budowa zintegrowanego systemu planowania rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym• Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie: Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów
Strategia Rozwoju Polski do 2035 r. (projekt)	<ul style="list-style-type: none">• Priorytet 1.1: Zwiększenie dostępności mieszkań• Priorytet 1.2: Tworzenie warunków sprzyjających rodzicielstwu• Priorytet 1.3: Odpowiedzialna polityka migracyjna• Priorytet 1.5: Dobre zdrowie i aktywne starzenie się• Priorytet 2.1: Wysokie kompetencje obywateli• Priorytet 2.7: Dbanie o jakość życia wszystkich obywateli• Priorytet 3.3: Budowa odporności państwa i społeczeństwa na kryzysy
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	<ul style="list-style-type: none">• 1.1. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo• 1.2. Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze• 2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego

	<ul style="list-style-type: none"> • 3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych
Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego	<p>Cele strategiczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kompetencje przyszłości • Kreatywna aktywność • Mocne fundamenty
Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021–2027	<ul style="list-style-type: none"> • Priorytety: • 6. Edukacja i kompetencje EFS+ • 7. Rynek pracy • 9. Włączenie i integracja EFS+ • 10. Zdrowie • 11. Turystyka i kultura • 12. Rozwój obszarów miejskich
MOF ELBLĄGA 2030. Strategia rozwoju ponadlokalnego	<ul style="list-style-type: none"> • Cel strategiczny: Kapitałna społeczność
Strategia Rozwoju Krainy Kanału Elbląskiego na lata 2021-2030	<ul style="list-style-type: none"> • Cel strategiczny 1. Mieszkańcy KKE – kompetentni i przedsiębiorczy • Cel strategiczny 2. Usługi w KKE – dostępne i wysokiej jakości • Cel strategiczny 6. Relacje w KKE – budujące zaufanie i synergę
Opracowanie strategiczne	Zbieżne założenia, cele, obszary, priorytety
Cel strategiczny 2. Rozwój gospodarczy gminy, rolnictwa, aktywizacja turystyczna	
Umowa Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce (cele polityki spójności)	<ul style="list-style-type: none"> • „Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki promowaniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej” (CP1) • „Lepiej połączona Europa” (CP3)
Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030	<ul style="list-style-type: none"> • Cel 7: Zapewnić wszystkim dostęp do źródeł stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie • Cel 8: Promować stabilny, zrównoważony i inkluzyjny wzrost gospodarczy, pełne i produktywnie zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi • Cel 9: Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność • Cel 11: Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu • Cel 12: Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	<ul style="list-style-type: none"> • Obszar: Reindustrializacja: Wzrost zdolności polskiego przemysłu do sprostania globalnej konkurencji • Obszar: Rozwój innowacyjnych firm: Zwiększenie innowacyjności polskich przedsiębiorstw na rynku krajowym i rynkach zagranicznych • Obszar: Małe i średnie przedsiębiorstwa: Przemiany strukturalne sektora; Nowe formy działania i współpracy; Nowoczesne instrumenty wsparcia • Obszar: Spójność społeczna: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy • Obszar: Kapitał dla rozwoju: Trwałe zwiększenie stopy inwestycji i ich jakości w dłuższej perspektywie, przy większym wykorzystaniu środków krajowych • Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie: Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych
Strategia Rozwoju Polski do 2035 r. (projekt)	<ul style="list-style-type: none"> • Priorytet 1.4: Rynek pracy włączający różne grupy społeczne

	<ul style="list-style-type: none">• Priorytet 2.3: Kształtowanie ekosystemu dla innowacji i wzrostu firm• Priorytet 2.4: Aktywna polityka w obszarze przemysłu i nowych technologii• Priorytet 2.7: Dbanie o jakość życia wszystkich obywateli• Priorytet 3.1: Systematyczny wzrost pozycji międzynarodowej Polski
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	<ul style="list-style-type: none">• 1.1. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo• 1.2. Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze• 2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym• 2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach
Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego	<p>Cele strategiczne:</p> <ul style="list-style-type: none">• Kompetencje przyszłości• Inteligentna produktywność• Kreatywna aktywność• Mocne fundamenty
Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021–2027	<ul style="list-style-type: none">• Priorytety:• 1. Gospodarka• 6. Edukacja i kompetencje EFS+• 7. Rynek pracy• 11. Turystyka i kultura• 12. Rozwój obszarów miejskich
MOF ELBLĄGA 2030. Strategia rozwoju ponadlokalnego	<ul style="list-style-type: none">• Cel strategiczny: Włączająca gospodarka
Strategia Rozwoju Krainy Kanału Elbląskiego na lata 2021-2030	<ul style="list-style-type: none">• Cel strategiczny 3. Gospodarka KKE – innowacyjna i ekologiczna• Cel strategiczny 6. Relacje w KKE – budujące zaufanie i synergię
Opracowanie strategiczne	Zbieżne założenia, cele, obszary, priorytety
Cel strategiczny 3. Ochrona środowiska naturalnego i adaptacja do zmian klimatu	
Umowa Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce (cele polityki spójności)	<ul style="list-style-type: none">• „Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa” (CP2)• „Europa o silniejszym wymiarze społecznym” (CP4)• „Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie” (CP6)
Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030	<ul style="list-style-type: none">• Cel 6: Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi• Cel 7: Zapewnić wszystkim dostęp do źródeł stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie• Cel 13: Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom• Cel 15: Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczanie pustynnienia, powstrzymywanie i odwracanie proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	<ul style="list-style-type: none"> • Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie: Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów; Podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie
Strategia Rozwoju Polski do 2035 r. (projekt)	<ul style="list-style-type: none"> • Priorytet 2.5: Transformacja energetyczna • Priorytet 2.6: Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu • Priorytet 2.7: Dbanie o jakość życia wszystkich obywateli
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	<ul style="list-style-type: none"> • 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych
Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego	<p>Cele strategiczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inteligentna produktywność • Mocne fundamenty
Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021–2027	<ul style="list-style-type: none"> • Priorytety: • 2. Środowisko • 12. Rozwój obszarów miejskich
MOF ELBLĄGA 2030. Strategia rozwoju ponadlokalnego	<ul style="list-style-type: none"> • Cel strategiczny: Stabilny ekosystem
Strategia Rozwoju Krainy Kanału Elbląskiego na lata 2021-2030	<ul style="list-style-type: none"> • Cel strategiczny 4. Środowisko przyrodnicze KKE – bezpieczne i wyjątkowe • Cel strategiczny 5. Infrastruktura KKE – nowoczesna i włączająca • Cel strategiczny 6. Relacje w KKE – budujące zaufanie i synergię
Opracowanie strategiczne	Zbieżne założenia, cele, obszary, priorytety
Cel strategiczny 4. Rozwój nowoczesnej infrastruktury społecznej i technicznej	
Umowa Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce (cele polityki spójności)	<ul style="list-style-type: none"> • „Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa” (CP2) • „Lepiej połączona Europa” (CP3) • „Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie” (CP6)
Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030	<ul style="list-style-type: none"> • Cel 7: Zapewnić wszystkim dostęp do źródeł stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie • Cel 9: Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność • Cel 11: Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	<ul style="list-style-type: none"> • Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie: Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów; Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych; Podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie
Strategia Rozwoju Polski do 2035 r. (projekt)	<ul style="list-style-type: none"> • Priorytet 2.2: Rozwój mobilności oraz infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej • Priorytet 2.5: Transformacja energetyczna • Priorytet 2.7: Dbanie o jakość życia wszystkich obywateli • Priorytet 3.2: Wzmocnienie potencjału obronnego kraju

	<ul style="list-style-type: none"> • Priorytet 3.3: Budowa odporności państwa i społeczeństwa na kryzysy
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	<ul style="list-style-type: none"> • 1.2. Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze • 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych • 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów • 3.2 Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym
Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego	<p>Cele strategiczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inteligentna produktywność • Mocne fundamenty
Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły; Plan przeciwdziałania skutkom suszy	<p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zagospodarowanie wód opadowych • zwiększenie retencji • działania ochronne opisane w II aktualizacji PGW na lata 2022-2027 (zał. II Katalog działań krajowych)
Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021–2027	<ul style="list-style-type: none"> • Priorytety: • 3. Mobilność miejska • 4. Mobilność regionalna • 5. Edukacja i kompetencje EFRR • 8. Włączenie i integracja EFRR • 12. Rozwój obszarów miejskich
MOF ELBLĄGA 2030. Strategia rozwoju ponadlokalnego	<ul style="list-style-type: none"> • Cel strategiczny: Efektywna komunikacja
Strategia Rozwoju Krainy Kanału Elbląskiego na lata 2021-2030	<ul style="list-style-type: none"> • Cel strategiczny 5. Infrastruktura KKE – nowoczesna i włączająca • Cel strategiczny 6. Relacje w KKE – budujące zaufanie i synergię
Opracowanie strategiczne	Zbieżne założenia, cele, obszary, priorytety
Cel strategiczny 5. Efektywne zarządzanie publiczne i promocja gminy	
Umowa Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce (cele polityki spójności)	<ul style="list-style-type: none"> • „Europa o silniejszym wymiarze społecznym” (CP4) • „Europa bliższa obywatelom” (CP5) • „Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie” (CP6)
Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030	<ul style="list-style-type: none"> • Cel 8: Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywnie zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi • Cel 12: Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji • Cel 16: Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu • Cel 17: Wzmocnić środki wdrażania i ożywić globalne partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	<ul style="list-style-type: none">• Obszar: Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem: Inkluzywne i skuteczne instytucje publiczne – dostępne i otwarte dla obywateli oraz przedsiębiorców; Budowa zintegrowanego systemu planowania rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym• Obszar: E-państwo: Cyfrowe państwo usługowe• Obszar: Finanse publiczne: Stabilne, efektywne i zrównoważone finanse publiczne• Obszar: Efektywność wykorzystania środków UE: Wykorzystanie środków z budżetu UE w sposób przekładający się na trwałe efekty rozwojowe
Strategia Rozwoju Polski do 2035 r. (projekt)	<ul style="list-style-type: none">• Priorytet 2.7: Dbanie o jakość życia wszystkich obywateli• Priorytet 3.1: Systematyczny wzrost pozycji międzynarodowej Polski• Priorytet 3.3: Budowa odporności państwa i społeczeństwa na kryzysy• Priorytet 3.5: Skutecznie działająca administracja
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	<ul style="list-style-type: none">• 1.1. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo• 1.2. Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze• 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów• 2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym• 3.1. Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem• 3.2 Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym• 3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych• 3.4. Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej
Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego	<p>Cele strategiczne:</p> <ul style="list-style-type: none">• Kompetencje przyszłości• Inteligentna produktywność• Kreatywna aktywność
Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021–2027	<ul style="list-style-type: none">• Priorytety:• 5. Edukacja i kompetencje EFRR• 6. Edukacja i kompetencje EFS+• 8. Włączenie i integracja EFRR• 9. Włączenie i integracja EFS+• 12. Rozwój obszarów miejskich
MOF ELBLĄGA 2030. Strategia rozwoju ponadlokalnego	<ul style="list-style-type: none">• Cel strategiczny: Wartościowe usługi
Strategia Rozwoju Krainy Kanału Elbląskiego na lata 2021-2030	<ul style="list-style-type: none">• Cel strategiczny 2. Usługi w KKE – dostępne i wysokiej jakości• Cel strategiczny 6. Relacje w KKE – budujące zaufanie i synergię

Źródło: opracowanie własne

Dopasowanie do polityk Unii Europejskiej i priorytetów krajowych zwiększa atrakcyjność przygotowywanych projektów, co bezpośrednio przekłada się na większe szanse uzyskania

dofinansowania. Jest to szczególnie istotne w obszarach wymagających dużych nakładów inwestycyjnych, takich jak modernizacja infrastruktury, rozwój usług społecznych, transformacja energetyczna czy adaptacja do zmian klimatu. W konsekwencji wykazana spójność pozwala gminie nie tylko na lepsze wykorzystanie dostępnych instrumentów wsparcia, lecz także na aktywne uczestnictwo w regionalnych i ponadlokalnych inicjatywach rozwojowych. Dzięki temu Paszék ma możliwość realizacji projektów o większej skali, wzmacniających konkurencyjność gospodarczą, poprawiających jakość życia mieszkańców i wspierających **zrównoważony rozwój**.

7. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej i polityka przestrzenna Gminy Pasłęk

7.1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Pasłęk

Niniejszy rozdział powstał przy wykorzystaniu materiałów dostarczanych przez firmę EKOPRZESTRZEŃ Jacek Hoffmann.

Sposób gospodarowania przestrzenią stanowi podstawowe narzędzie rozwoju Gminy Pasłęk, gdyż wpływa na kształtowanie kierunków społecznych, gospodarczych i środowiskowych. Harmonijne planowanie przestrzenne pozwala zminimalizować konflikty pomiędzy interesem publicznym i prywatnym oraz pomiędzy różnymi właścicielami gruntów i użytkownikami terenów, a także sprzyja tworzeniu spójnej struktury osadniczej i funkcjonalnej. Uwzględnianie aspektów kompozycyjnych, technicznych, ekonomicznych oraz społeczno-kulturowych i przyrodniczych jest kluczem dla zrównoważonego rozwoju i zapewnienia odpowiedniej jakości życia mieszkańców.

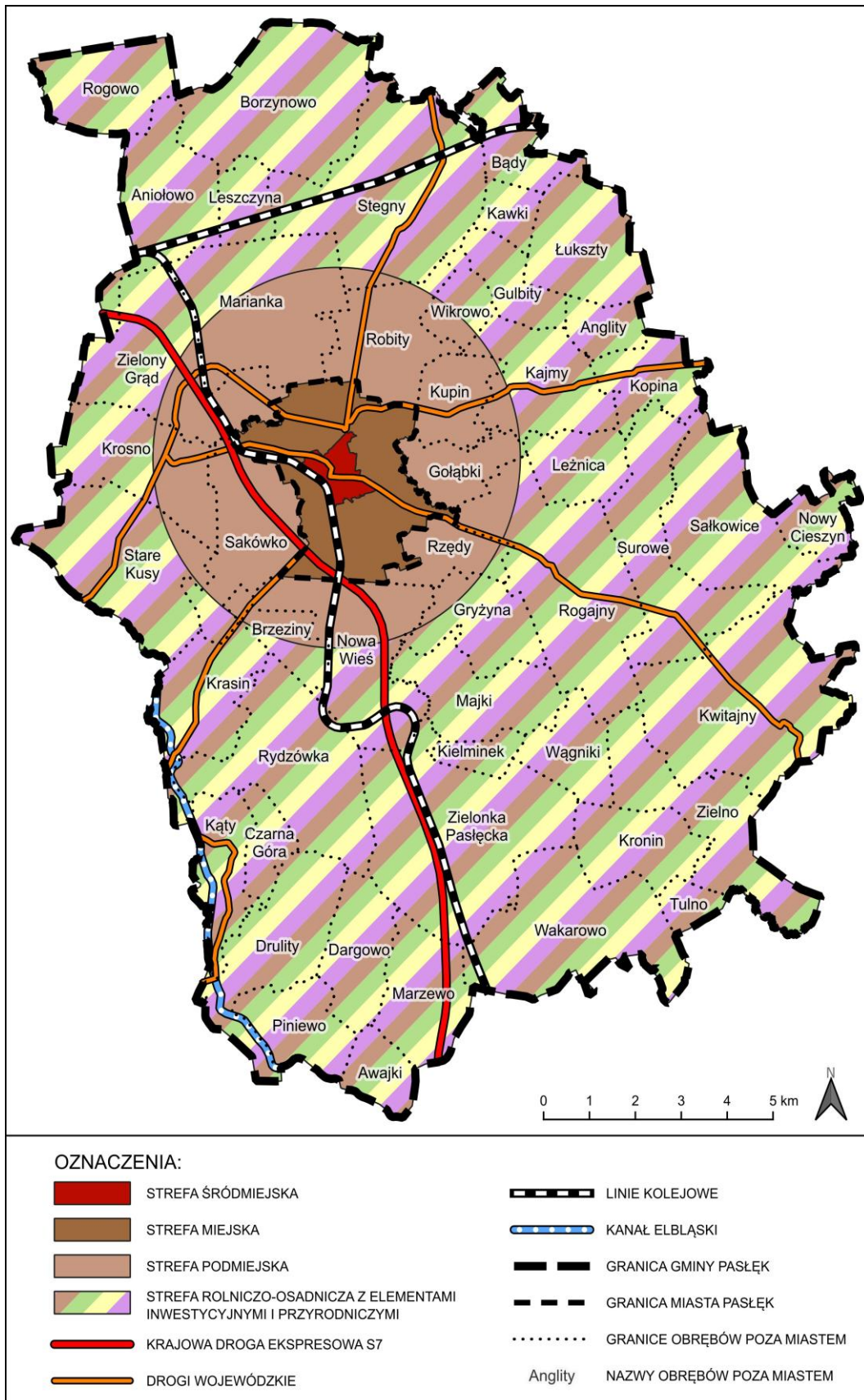
Uogólniony i elastyczny model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Pasłęk stanowi porządkujący składnik strategii, źródło i rodzaj najważniejszych ustaleń rozwojowych osadzonych przestrzennie.

Bazą modelu jest przestrzeń, która jest dobrem i zasobem o strategicznym znaczeniu dla społeczności lokalnej. Przestrzeń ma określoną powierzchnię, posiada konkretną wartość, a jednocześnie zmienia się pod wpływem uwarunkowań i trendów ponadlokalnych oraz lokalnych. Dlatego ważnym elementem jest aktualny stan użytkowania gruntów, który procentowo przedstawia się następująco: użytki rolne 73%, grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione 19%, grunty zabudowane i zurbanizowane 6%, nieużytki i inne grunty 2%.

Ważnym atutem Gminy Pasłęk jest stosunkowo duży gminny zasób nieruchomości i gruntów komunalnych wynoszący 969 ha (użytki rolne 543 ha, drogi gminne 160 ha, grunty zabudowane i zurbanizowane 154 ha, grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione 90 ha, inne grunty 20 ha) tj. 3,7% powierzchni gminy. Odsetek ten jest wyższy niż w wielu gminach regionu, co daje władzom lokalnym możliwości aktywnego kształtowania funkcji przestrzennych, wyznaczania terenów inwestycyjnych i wspierania kierunków rozwojowych zgodnych z przyjętą polityką przestrzenną.

Mapa 2. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Paszów

Źródło: Urząd Miejski w Paszoku, EKOPRZESTRZEŃ Jacek Hoffmann

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej, obrazowo przedstawiony został w formie mapy (rysunku) jako długookresowa strategiczna wizja rozwoju Gminy Pasłęk, wynikająca z wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, zdiagnozowanych potrzeb rozwojowych i posiadanego potencjału, z uwzględnieniem jego specyfiki i zróżnicowania wewnętrznego. Model składa się z następujących stref: **strefa śródmiejska** (jest to obszar zabudowy śródmiejskiej – z dominacją funkcji usługowych i mieszkaniowych), **strefa miejska** (pomiędzy strefa śródmiejską a granicą miasta – z dominacją funkcji usługowych, produkcyjnych, składowo-magazynowych i mieszkaniowych), **strefa podmiejska** (na zewnątrz granicy miasta do około 4 km od centrum Pasłęka – z dominacją funkcji mieszkaniowych, usługowych, produkcyjnych, składowo-magazynowych wraz z innymi funkcjami uzupełniającymi, w tym w sferze rolnictwa), **strefa rolniczo-osadnicza z elementami inwestycyjnymi i przyrodniczymi** (na zewnątrz strefy podmiejskiej do granicy gminy – z dominacją funkcji związanych z produkcją rolniczą wraz z funkcjami mieszkaniowymi, usługowymi, produkcyjnymi, składowo-magazynowymi, przyrodniczymi i rekreacyjnymi). Model został uzupełniony o takie elementy jak: krajowa droga ekspresowa S7, drogi wojewódzkie, linie kolejowe, Kanał Elbląski oraz inne związane z granicami administracyjnymi i ewidencyjnymi.

Model uwzględnia w sposób uogólniony docelowy układ elementów składowych przestrzeni, czyli jej cztery kluczowe komponenty, które wyznaczają ramy planowania przestrzennego i rozwoju lokalnego:

- **Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych.** Podstawą układu osadniczego jest miasto Pasłęk – ośrodek lokalny o funkcji administracyjnej, gospodarczej, edukacyjnej i kulturalnej, pełniący rolę centrum rozwojowego gminy. Miasto stanowi główny punkt koncentracji ludności i usług, a także bazę dla inwestycji gospodarczych i infrastrukturalnych. Uzupełniają go wsie sołeckie pełniące funkcje usługowo-rolnicze, zróżnicowane pod względem potencjału i roli, od większych ośrodków z rozwiniętą infrastrukturą po mniejsze wsie pełniące funkcję zaplecza rolniczego. Struktura sieci osadniczej w sposób szczególny związana jest ze strefami: śródmiejską, miejską, podmiejską i rolniczo-osadniczą z elementami inwestycyjnymi i przyrodniczymi.
- **System powiązań przyrodniczych.** Naturalny układ powiązań ekologicznych tworzą lasy, wody powierzchniowe (rzeki, cieki, kanały i stawy) i doliny rzeczne, które pełnią rolę korytarzy ekologicznych i stanowią o wysokiej wartości przyrodniczej gminy. Uzupełniają

je takie elementy jak: zadrzewienia i zakrzewienia o charakterze leśnym i na użytkach rolnych, nieużytki przyrodnicze (o charakterze użytków ekologicznych), roślinność zabytkowych parków i cmentarzy, pomniki przyrody, cenne aleje drzew przydrożnych i krajobrazy priorytetowe. Szczególnie ważne jest zachowanie ciągłości ekosystemów związanych z doliną rzeki Wąskiej i jej dopływów oraz ochrona zatwierdzonych obszarowych form ochrony przyrody – rezerwatu przyrody „Dęby w Krukach Pasłęckich”, obszaru Natura 2000 specjalny obszar ochrony siedlisk Murawy koło Pasłęka PLH280031 oraz czterech Obszarów Chronionego Krajobrazu o łącznej pow. 5 946 ha (23% pow. gminy) – Rzeki Wąskiej, Jeziora Drużno, Kanału Elbląskiego i Rzeki Baudy. System powiązań przyrodniczych sprzyja zachowaniu bioróżnorodności i równowagi przyrodniczej, a jednocześnie stanowi bazę do rozwoju turystyki i rekreacji. Jest to głównie strefa rolniczo-osadnicza z elementami inwestycyjnymi i przyrodniczymi, choć w rozproszeniu występuje także w pozostałych strefach.

- **Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych.** Zewnętrzny szkielet układu komunikacyjnego stanowią: krajowa droga ekspresowa S7 (wraz z węzłami Pasłek Północ, Pasłek Południe i Marzewo) i drogi wojewódzkie nr 505, 513, 526 i 527. Drogi wojewódzkie o długości 52 km obsługują jednocześnie ruch regionalny i lokalny. Drogi powiatowe o długości 90 km są łącznikami ponadlokalnymi i lokalnymi. Drogi gminne o długości 110 km stanowią wewnętrzny układ komunikacyjny i są kluczowe dla bezpośredniej obsługi mieszkańców, firm i instytucji. Ostatnim dopełniającym ogniwem są drogi wewnętrzne jako dojazdy osiedlowe, drogi do pól i gospodarstw. Najważniejsze znaczenia powyższego układu dróg są następujące: dostępność przestrzenna, transport publiczny, gospodarka i logistyka oraz wykorzystanie ich przez służby ratunkowe. Rozwój powinien koncentrować się na modernizacji i rozbudowie dróg gminnych i powiatowych, zapewniających większą dostępność, szczególnie do terenów wiejskich. Uzupełniającym elementem są sieci tras rowerowych (regionalnych i lokalnych) i pieszych, zarówno w mieście, jak i na obszarach wiejskich, które pełnią funkcję rekreacyjną, turystyczną i komunikacyjną. Dodatkowo przez teren Gminy Pasłek przebiegają dwie linie kolejowe nr 204 i 220 oraz Kanał Elbląski jako śródlądowa droga wodna o znaczeniu turystycznym i rekreacyjnym oraz jako pomnik historii. W modelu droga ekspresowa, drogi

wojewódzkie, linie kolejowe i Kanał Elbląski zostały wydzielone osobno, natomiast pozostałe elementy sieci transportowej występują we wszystkich czterech strefach.

- **Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej.** Strukturę funkcjonalną gminy dopełnia rozwój infrastruktury technicznej i społecznej. Obejmuje to system wodociągowy i kanalizacyjny (wciąż wymagający rozbudowy szczególnie na terenach wiejskich), obiekty oraz sieci energetyczne i ciepłownicze, a także związane z zaopatrzeniem w gaz, obsługą telekomunikacyjną i gospodarką odpadami. W Gminie Pasłęk ważnym elementem przy uwzględnieniu uwarunkowań przyrodniczych, kulturowych, krajobrazowych i ludzkich jest rozwój odnawialnych źródeł energii, w tym elektrowni wiatrowych i instalacji fotowoltaicznych. W wymiarze społecznym kluczową rolę odgrywają placówki edukacyjne, instytucje kultury, obiekty sportowe i rekreacyjne oraz opieki zdrowotnej i społecznej. Koncentracja tych elementów w mieście Pasłęk, przy równoczesnym wzmocnieniu wybranych wsi sołeckich jako lokalnych centrów usługowych, tworzy zrównoważony i funkcjonalny układ przestrzenny gminy. W modelu elementy infrastruktury technicznej i społecznej występują we wszystkich czterech strefach.

7.2. Polityka przestrzenna Gminy Pasłęk – ustalenia i rekomendacje

Zgodnie z art. 13b pkt 1, art. 15 ust. 1, art. 37ea ust. 3 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – politykę przestrzenną gminy określoną w strategii rozwoju gminy – uwzględnia się przy sporządzaniu planu ogólnego, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i zintegrowanych planów inwestycyjnych.

Celami polityki przestrzennej gminy są przede wszystkim: kształtowanie ładu przestrzennego, ochrona środowiska i przyrody, ochrona dziedzictwa kulturowego, optymalizacja inwestycji oraz rozwój infrastruktury transportowej, technicznej i społecznej.

W nawiązaniu do modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej określa się następujące **ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Pasłęk do uwzględnienia przy sporządzaniu planu ogólnego, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i zintegrowanych planów inwestycyjnych:**

- **Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu.** Należy uwzględnić uwarunkowania przyrodnicze, środowiskowe i krajobrazowe określone w opracowaniach ekofizjograficznych do dokumentów planistycznych, szczególnie dotyczące terenów o charakterze przyrodniczym i korytarze ekologiczne oraz obiekty i obszary chronionej przyrody i krajobrazu, w tym: rezerwat przyrody, obszar Natura 2000, Obszary Chronionego Krajobrazu, krajobrazy priorytetowe i pomniki przyrody. Niezbędne jest przeciwdziałanie zanieczyszczeniom powietrza poprzez stopniową wymianę źródeł ciepła i ograniczanie tzw. niskiej emisji. Ważne znaczenie ma także ochrona walorów krajobrazowych i zapewnienie równowagi pomiędzy działalnością produkcyjną i rolniczą a zachowaniem różnorodności biologicznej.
- **Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.** Szczegółowo zasady powinien określić gminny program opieki nad zabytkami wraz z gminną ewidencją zabytków. Pasłek i wsie w gminie dysponują bogatym dziedzictwem kulturowym, wieloma cennymi zabytkami w rejestrze zabytków oraz w ewidencji zabytków. Dla budynków zabytkowych priorytetem powinno być ich zachowanie i adaptacja na cele administracyjne, kulturalne, sakralne, edukacyjne i turystyczne. W dokumentach planistycznych należy uwzględnić oprócz obiektów zabytkowych (budynki, parki, cmentarze, aleje drzew, stanowiska archeologiczne i inne obiekty), także strefy ochrony konserwatorskiej, strefy ochrony archeologicznej oraz strefy ochrony ekspozycji i ochrony krajobrazu. Zgodnie z zaleceniami wojewódzkiego konserwatora zabytków należy chronić krajobraz kulturowy, szczególnie w strefach ochrony konserwatorskiej krajobrazu kulturowego o promieniu 1 km wokół historycznego ośrodka miejskiego Pasłęka i historycznych ośrodków wiejskich oraz wokół historycznych zespołów dworsko – folwarczno – parkowych oraz innych dominant historycznych – z zakazem realizacji w tych strefach nowych elektrowni wiatrowych i innych wysokich dominant inwestycyjnych. W kontekście współczesnych dóbr kultury (których wykaz nie istnieje) istotne jest promowanie wartościowych realizacji architektonicznych i dbałość o estetykę przestrzeni publicznych.
- **Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym szczególne potrzeby w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej.** W związku z planowanymi dużymi

inwestycjami takimi jak realizacja toru wyścigowego i nowymi inwestycjami w zakresie produkcji, składów, magazynów i usług – wzrośnie zapotrzebowanie także na nową zabudowę mieszkaniową niezależnie od prognozowanych zmian demograficznych. Szczegółowo zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową wraz z obliczeniami i wnioskami przedstawiono w rozdziale 7.3. Generalnie należy przeciwdziałać i zapobiegać zjawisku suburbanizacji czyli rozlewaniu (rozpraszaniu) się zabudowy poprzez wprowadzanie nowej zabudowy na obszarach już zainwestowanych i rozwój nowej zabudowy w oparciu o istniejące układy osadnicze. Nowe tereny z zabudowa o funkcji mieszkaniowej należy lokalizować wzdłuż istniejących dróg publicznych, szczególnie gminnych i powiatowych, a także w miejscowościach z rozwiniętą siecią infrastruktury technicznej. Wielkość nowych terenów zabudowy mieszkaniowej nie powinna być większa niż dwie linie zabudowy lub do 100 m od drogi publicznej.

- **Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego.** Ze względu na charakter miasta i gminy, rozwój handlu wielkopowierzchniowego powinien być koncentrowany w strefie miejskiej i podmiejskiej, w szczególności przy głównych ciągach komunikacyjnych i na terenach już zainwestowanych. Należy wykluczyć z ich nowych lokalizacji tereny cenne przyrodniczo i krajobrazowo oraz w miarę możliwości niezabudowane użytki rolne w III klasie bonitacyjnej poza miastem.
- **Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego.** Kluczowe inwestycje, takie jak szkoły, obiekty ochrony zdrowia, kultury i rozrywki, infrastruktura sportowa i rekreacyjna, sieci wodociągowe i kanalizacyjne, powinny być lokowane w miejscach o największej dostępności dla mieszkańców, przede wszystkim w mieście Paszów i w sołectwach pełniących funkcję lokalnych centrów usługowych.
- **Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej.** Priorytetem jest modernizacja dróg gminnych i powiatowych oraz poprawa transportu publicznego na obszarach wiejskich. Równocześnie należy rozwijać ścieżki rowerowe i piesze, poprawiając powiązania komunikacyjne. W zakresie infrastruktury technicznej kluczowe są inwestycje w rozbudowę kanalizacji, wodociągów oraz sieci szerokopasmowego Internetu. Ważnym elementem jest lokalizacja terenów służących integracji lokalnej społeczności, szczególnie na terenach wiejskich, takich jak tereny sportowe i rekreacyjne oraz świetlice.

- **Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW.** Lokalizację elektrowni wiatrowych i instalacji fotowoltaicznych należy prowadzić z uwzględnieniem uwarunkowań środowiskowych, przyrodniczych i krajobrazowych oraz ograniczeń związanych z przebiegiem napowietrznymi linii najwyższych napięć i wysokiego napięcia. Wysokość i ilość elektrowni wiatrowych oraz powierzchnia elektrowni słonecznych nie powinna mieć negatywnego wpływu na jakość życia mieszkańców terenów przyległych ani wywoływać negatywnych skutków w lokalnych ekosystemach przyrodniczych. Obowiązują aktualne przepisy w zakresie odległości lokalizacji elektrowni wiatrowych od budynków mieszkalnych. Należy wykluczyć lokalizację elektrowni wiatrowych w obszarach chronionej przyrody i krajobrazu zgodnie z aktualnymi przepisami oraz dodatkowo w obszarach chronionego krajobrazu. Zgodnie z zaleceniami wojewódzkiego konserwatora zabytków należy chronić krajobraz kulturowy, szczególnie w strefach ochrony konserwatorskiej krajobrazu kulturowego o promieniu 1 km wokół historycznego ośrodka miejskiego Pasłęka i historycznych ośrodków wiejskich oraz wokół historycznych zespołów dworsko – folwarczno – parkowych oraz innych dominant historycznych – z zakazem realizacji w tych strefach nowych elektrowni wiatrowych.
- **Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.** Według aktualnych przepisów przedsięwzięcia te dzielą się na dwie grupy rodzajów przedsięwzięć: 1) przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, czyli te najbardziej uciążliwe oraz 2) przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, czyli te mniej uciążliwe. Nowe przedsięwzięcia z pierwszej grupy należy wykluczyć ze strefy śródmiejskiej i strefy miejskiej oraz wykluczyć lub ograniczyć w strefie podmiejskiej i strefie rolniczo-osadniczej z elementami inwestycyjnymi i przyrodniczymi. Przedsięwzięcia z drugiej grupy należy lokalizować zgodnie z obowiązującymi przepisami przy uwzględnieniu uwarunkowań środowiskowych, przyrodniczych i krajobrazowych oraz zapewnieniu odpowiedniej jakości życia mieszkańców.
- **Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej.** Rolnicza i leśna przestrzeń produkcyjna dotyczą przede wszystkim strefy rolniczo-osadniczej z elementami inwestycyjnymi i przyrodniczymi, w mniejszym stopniu strefy podmiejskiej

i w najmniejszym stopniu strefy miejskiej. Wysoki udział użytków rolnych (73% powierzchni gminy) z glebami o dużym potencjale rolniczym (III klasa bonitacyjna – to 27% pow. użytków rolnych niezabudowanych) sprzyja prowadzeniu działalności rolniczej co powinno znaleźć wyraz w dokumentach planistycznych. Ze względu na niezbyt wysoki poziom lesistości (19% pow. gminy) zaleca się zwiększanie zalesień także w dokumentach planistycznych, szczególnie na glebach o niskim i bardzo niskim potencjale rolniczym w V i VI klasie bonitacyjnej, z wyłączeniem gleb organicznych i nieleśnych terenów cennych przyrodniczo. Przy zalesieniach należy brać pod uwagę występujące tam siedliska, zbiorowiska potencjalnej roślinności naturalnej i rodzime gatunki drzew i krzewów.

- **Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji.** Zgodnie z aktualnymi przepisami o rewitalizacji – nie zostały wyznaczone stosowną uchwałą Rady Miejskiej w Pasłęku – obszary zdegradowane ani obszary rewitalizacji, choć jeśli będą określone w przyszłości to powinny znaleźć się w dokumentach planistycznych. Nie wyklucza to możliwości podejmowania projektów i działań rewitalizacyjnych fragmentów starej i zabytkowej zabudowy w celu poprawy estetyki i jakości przestrzeni. W Gminie Pasłęk nie zostały wyznaczone obszary wymagające przekształceń ani rehabilitacji istniejącej zabudowy i infrastruktury technicznej, choć w zależności od potrzeb mogą zostać określone w dokumentach planistycznych wraz ze stosownymi ustaleniami. Obszary wymagające rekultywacji dotyczą przede wszystkim terenów po eksploatacji kopalni (głównie pasku i żwiru), a obszary wymagające remediacji związane są z historycznymi zanieczyszczeniami powierzchni ziemi na terenach poprodukcyjnych i w miejscach byłych baz paliw. Kierunki rekultywacji i metody remediacji określają stosowne przepisy szczególnie w zależności od lokalnych uwarunkowań.

7.3. Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową

W nawiązaniu do pisma Ministra Rozwoju i Technologii DPR-I.721.3.2026 z dnia 9 kwietnia 2026 przesłanego do wszystkich gmin w Polsce oraz zgodnie z § 3 ust. 10 rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu

planu ogólnego gminy, dopuszcza się określenie wyższego zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową, niż wynika to ze wzoru w ust. 2 (zapotrzebowanie głównie na podstawie prognozy demograficznej) jeśli jest to uzasadnione szczególnymi potrzebami w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej określonymi w strategii rozwoju gminy – na podstawie uwarunkowań społeczno-gospodarczych i lokalnych potrzeb.

Lokalne uwarunkowania większego zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową związane są z dużym potencjałem inwestycyjnym Gminy Paszów, położonej wzdłuż krajowej drogi ekspresowej S7 wraz z trzema węzłami komunikacyjnymi, w tym także z planowanymi dużymi inwestycjami takimi jak realizacja toru wyścigowego z trybunami na 50 000 osób oraz w zakresie produkcji, składów, magazynów i usług. Ważnym argumentem w sprawie zwiększonego zapotrzebowania na zabudowę mieszkaniową jest dobra dostępność komunikacyjna Gminy Paszów dla osób z bliższych i dalszych dużych miast oraz dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna i społeczna, a także walory przyrodnicze, kulturowe, turystyczne i rekreacyjne.

Kluczowym argumentem nawiązującym do wyżej wymienionych jest wzrost rok do roku ilości wydawanych decyzji o warunkach zabudowy na budynki mieszkalne oraz ich liniowa prognoza w 2043 r. Poniżej przedstawiono stosowne obliczenia oraz wnioski w kontekście obliczonego przy pracach nad planem ogólnym – zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową według wzoru z § 3 ust. 2 wyżej wymienionego rozporządzenia, które w 2043 r. miałyby wynieść **5 199,5 osób**.

Obliczenia:

- wydane decyzje o warunkach zabudowy w 2024 r. na budynki mieszkalne: łącznie wydano 53 decyzje na łącznie **86 budynków mieszkalnych**, w tym 48 decyzji na 81 budynki mieszkalne jednorodzinne (potencjalna strefa SJ) i 5 decyzji na 5 budynków mieszkalnych w zabudowie zagrodowej (potencjalna strefa SZ);
- wydane decyzje o warunkach zabudowy w 2025 r. na budynki mieszkalne: łącznie wydano 165 decyzji na łącznie **284 budynków mieszkalnych**, w tym 139 decyzji na 258 budynków mieszkalnych jednorodzinnych (potencjalna strefa SJ) i 26 decyzji na 26 budynków mieszkalnych w zabudowie zagrodowej (potencjalna strefa SZ);
- według powyższych danych porównano zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w 2024 r. i 2025 r. i z tego obliczono wg liniowej prognozy zapotrzebowanie

na nową zabudowę mieszkaniową w 2043 r., przy założeniu średnio 3 lub 4 osób na budynek mieszkalny;

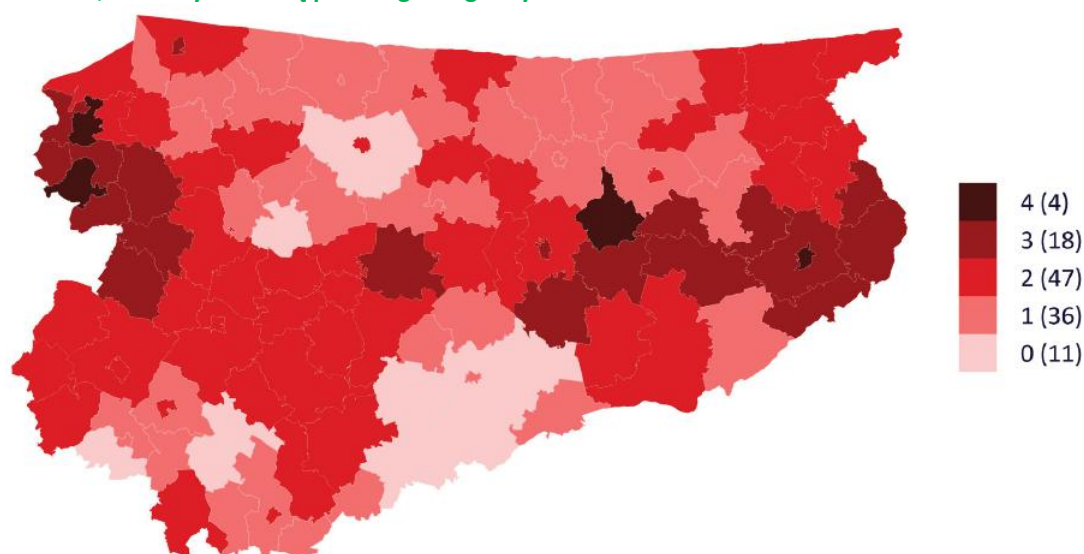
- zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w 2024 r. wyniosło przy 3 osobach na budynek mieszkalny $86 \times 3 = 258$ osób, przy 4 osobach $86 \times 4 = 344$ osoby;
- zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w 2025 r. wyniosło przy 3 osobach na budynek mieszkalny $284 \times 3 = 852$ osoby, przy 4 osobach $284 \times 4 = 1\ 136$ osoby;
- na podstawie powyższych danych i liniowej prognozy, zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w **2043 r. przy 3 osobach** na budynek mieszkalny wyniesie $852 + [18 \times (852 - 258)] = 852 + 18 \times 594 = 852 + 10\ 692 = \mathbf{11\ 544\ os\ \text{ó}b}$, a **przy 4 osobach** na budynek mieszkalny wyniesie $1\ 136 + [18 \times (1\ 136 - 344)] = 1\ 136 + 18 \times 792 = 1\ 136 + 14\ 256 = \mathbf{15\ 392\ os\ \text{ó}b}$;
- z powyższych obliczeń wynika, że zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w **2043 r. będzie od 2,22 (przy 3 osobach) do 2,96 (przy 4 osobach)** razy większe niż obliczone wg wzoru § 3 ust. 2 wyżej wymienionego rozporządzenia tj. $5\ 199,5$ osób (na podstawie głównie prognozy demograficznej), bo $11\ 544 / 5\ 199,5 = 2,22$ oraz $15\ 392 / 5\ 199,5 = 2,96$.
- skutkiem powyższego będzie inny bilans **130 %** zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową a chłonności terenów niezabudowanych o funkcji mieszkaniowej, co w konsekwencji może umożliwić wyznaczenie stref z zabudową mieszkaniową (SW, SJ, SZ) w planie ogólnym poza obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (gdzie określono przeznaczenie umożliwiające realizację funkcji mieszkaniowej), poza obszarami uzupełnienia zabudowy oraz poza obszarami z istniejącą zabudową o funkcji mieszkaniowej – zgodnie z art. 13d ust. 3 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

8. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego wraz z zakresem planowanych działań

Na wstępie warto podkreślić, że terytorialny aspekt wdrażania strategii wojewódzkiej realizuje się poprzez ukierunkowanie działań na obszary strategicznej interwencji (OSI). Choć całość regionu pozostaje objęta polityką rozwojową, to właśnie koncentracja działań w OSI ma służyć wywołaniu określonych, pożądanych przekształceń w przestrzeni regionalnej.

Mapa 3. Liczba OSI, do których należą poszczególne gminy

Źródło: Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego

W ujęciu definicyjnym **obszar strategicznej interwencji (OSI)** można rozumieć jako część regionu wskazaną w strategii rozwoju, charakteryzującą się szczególnymi powiązaniem funkcjonalnymi lub specyficznymi uwarunkowaniami społecznymi, gospodarczymi czy przestrzennymi. To właśnie te czynniki decydują o obecności barier ograniczających rozwój lub o istnieniu trwałych, możliwych do uruchomienia potencjałów rozwojowych. Na obszary OSI kierowana jest interwencja publiczna obejmująca zarówno inwestycje infrastrukturalne, gospodarcze czy w kapitał ludzki, finansowane z różnych źródeł, jak i działania regulacyjne. W praktyce oznacza to obszary, które mogą być **szczególnie narażone na kryzysy** lub przeciwnie, posiadają **wyjątkowe zasoby** sprzyjające przyspieszonemu rozwojowi.

Delimitacja obszarów strategicznej interwencji (OSI) na poziomie województwa warmińsko-mazurskiego jest konsekwencją integracji podejścia regionalnego oraz krajowego.

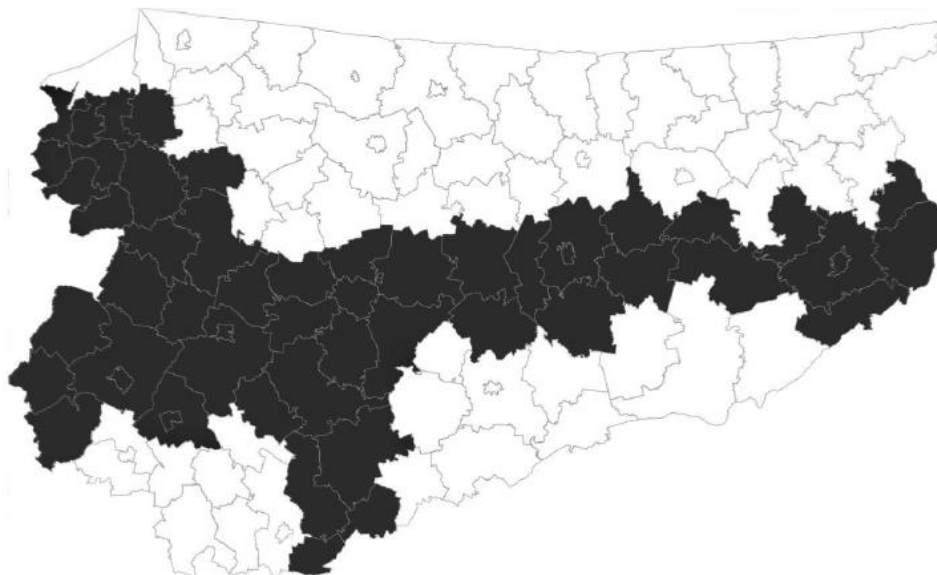

Ujęcie krajowe wynika z polityki regionalnej szczebla centralnego, wyrażonego w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030). W podejściu regionalnym bazujemy na dokumentach strategicznych oraz konsultacjach społecznych dotyczących województwa.

Wyróżnione zostały następujące obszary strategicznej interwencji: OSI Tygrys warmińsko-mazurski; OSI MOF Olsztyna; OSI MOF Elbląga; OSI MOF Ełku; OSI OF Wielkie Jeziora Mazurskie; OSI Niebieski Zachód; OSI Miasta CITTASLOW; OSI EGO; OSI Miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze; OSI Obszary marginalizacji.

Gmina Pasłęk należy do następujących **3 obszarów**: **OSI Tygrys warmińsko-mazurski** (obszar wskazany w Strategii z 2013 roku na podstawie położenia ośrodka gminnego w odległości maksymalnie 15 km od drogi nr 7 i nr 16); **OSI MOF Elbląga** (obszar funkcjonalny wskazany w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego); **OSI Niebieski Zachód** (Obszar powstały na skutek nałożenia trzech obszarów funkcjonalnych wskazanych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego, tj. Obszar Funkcjonalny Ostródzko-Iławski; Przybrzeżny Obszar Funkcjonalny; Obszar Funkcjonalny Żuławy, oraz zasięgu oddziaływania Kanału Elbląskiego).

Mapa 4. OSI Tygrys warmińsko-mazurski

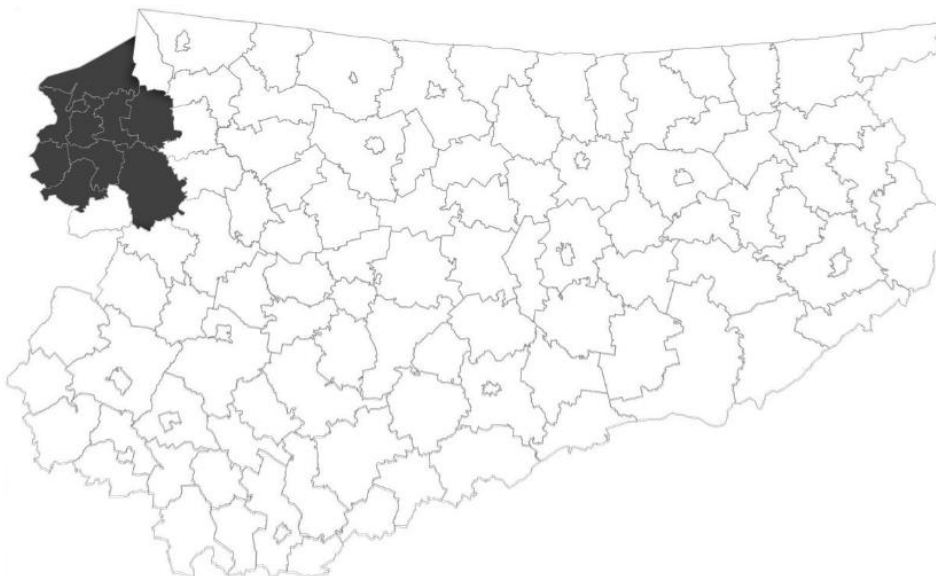
Źródło: Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego

OSI realizuje następujące cele strategii wojewódzkiej: Kompetencje przyszłości; Inteligentna produktywność; Kreatywna aktywność; Mocne fundamenty. Oczekiwane efekty interwencji: Rdzeń kompetencyjny regionu (3 główne ośrodki miejskie województwa); Wzmocnienie kompetencyjne organizacji oddziałujących na cały region; Rozwój inteligentnych

specjalizacji; Przygotowanie najlepszych terenów inwestycyjnych; Współpraca sieciowa na arenie krajowej i międzynarodowej; Realizacja inwestycji infrastrukturalnych, głównie we wschodniej części. Oczekiwana zmiana przestrzenna: Zapobieganie wymywaniu mieszkańców z województwa; Wzrost powiązań funkcjonalnych wewnątrz obszaru; Rozszerzanie oddziaływania na obszary sąsiednie; Spójność terytorialna regionu.

Mapa 5. OSI MOF Elbląga

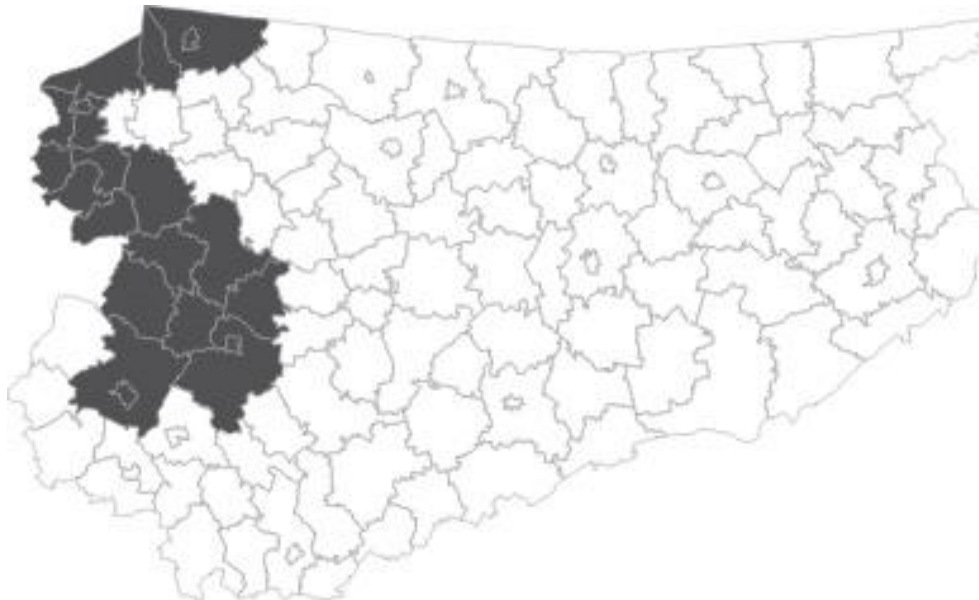
Źródło: Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego

OSI realizuje następujące cele strategii wojewódzkiej: Kompetencje przyszłości; Inteligentna produktywność; Kreatywna aktywność; Mocne fundamenty. Oczekiwane efekty interwencji: Wzmocnione funkcje ośrodka subregionalnego (gospodarcze, edukacyjne, kulturowe i medyczne); Silna pozycja we wdrażaniu przemysłu 4.0; Silnie rozwinięte inteligentne specjalizacje (biznes, nauka i otoczenie biznesu); Silna pozycja gospodarcza poprzez włączenie w sieci współpracy (praca, edukacja, możliwości wypoczynkowe) – regionalne i międzywojewódzkie; Projekty społeczne w ramach np. ZIT o wysokim stopniu oddziaływania ponadlokalnego; Silne funkcje kulturowe; Współpraca sieciowa na arenie krajowej i międzynarodowej; Wzmocniona rola portowa Elbląga; Bardzo dobre połączenia komunikacyjne z aglomeracją trójmiejską. Oczekiwana zmiana przestrzenna: Ponadlokalne funkcje edukacyjne i ochrony zdrowia; Zapobieganie emigracji mieszkańców z województwa poprzez konkurencyjną ofertę edukacyjną; Wzrost oddziaływania MOF na terenie województwa oraz w relacjach z gminami województwa pomorskiego; Zapobieganie emigracji mieszkańców z województwa poprzez konkurencyjną ofertę edukacyjną; Zacieśnianie

współpracy w ramach MOF; Rozwój powiązań funkcjonalnych z pozostałymi gminami powiatu elbląskiego i braniewskiego; Dostępność komunikacyjna ośrodka subregionalnego; Wysoka jakość przestrzeni i bezpieczeństwo środowiska przyrodniczego w północno-zachodniej części województwa.

Mapa 6. OSI Niebieski Zachód

Źródło: Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego

Obszar realizuje cele strategii wojewódzkiej: Kompetencje Przyszłości; Inteligentna Produktywność; Kreatywna aktywność; Mocne fundamenty. Oczekiwane efekty interwencji: Rozwinięte kompetencje kluczowe i programy podnoszące kwalifikacje mieszkańców; Rozwinięta e-administracja; Silne organizacje społeczne i okołobiznesowe; Konkurencyjne usługi, w tym w obszarze srebrnej gospodarki; Konkurencyjne firmy należące do inteligentnych specjalizacji; Rozwinięta przedsiębiorczość; Status uzdrowiska (Miłomłyn, Frombork); Dobrze rozwinięta infrastruktura aktywności społecznej; Rozwinięta współpraca sieciowa; Wysoki kapitał społeczny budowany w oparciu o projekty współpracy włączające różne grupy mieszkańców; Bezpieczeństwo przeciwpowodziowe; Wysokie wykorzystanie OZE i czyste środowisko przyrodnicze; Dobra dostępność komunikacyjna zewnętrzna i wewnętrzna; Uzupełnione braki w zakresie infrastruktury technicznej. Oczekiwana zmiana przestrzenna: Rozwinięte powiązania funkcjonalne wewnątrz obszaru oraz włączające gminy sąsiadujące (edukacja, turystyka, rynek pracy); Wzrost znaczenia powiązań gospodarczych wewnątrz obszaru; Wysoka jakość przestrzeni przyrodniczej obszaru.

9. Uwarunkowania wodne oraz związane ze zmianami klimatu

Zgodnie z art. 326 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t. j. Dz.U. z 2025 r., poz. 960). Strategia Rozwoju Gminy Pasłęk na lata 2026-2035 uwzględnia m.in. ustalenia dokumentów planistycznych, o których mowa w art. 315 pkt 1-3 ww. ustawy tj.:

- plany zarządzania ryzykiem powodziowym,
- plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy,
- plan przeciwdziałania skutkom suszy.

Zasoby wodne i wyzwania wynikające ze zmian klimatu stanowią jeden z ważnych obszarów warunkujących rozwój Gminy Pasłęk. Gospodarka wodna ma bezpośredni wpływ na rolnictwo, jakość życia mieszkańców, bezpieczeństwo przeciwpowodziowe oraz atrakcyjność turystyczną gminy. Równocześnie obserwowane zmiany klimatyczne, w tym częstsze susze, intensywne opady czy gwałtowne zjawiska pogodowe, wymagają dostosowania lokalnej polityki przestrzennej i inwestycyjnej do nowych realiów. Odpowiednie zarządzanie wodą, retencją oraz ochrona ekosystemów wodnych i przybrzeżnych staje się nie tylko elementem ochrony środowiska, ale także istotnym czynnikiem budowania odporności gminy na przyszłe zagrożenia klimatyczne. W podrozdziale częściowo wykorzystano zapisy „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Pasłęk do 2030 roku”.

Gmina Pasłęk położona jest w dorzeczu Wisły, w regionie wodnym Dolnej Wisły. Układ hydrologiczny gminy charakteryzuje się zróżnicowanym systemem odwadniania – północne obszary odprowadzają wody przez Elszkę, środkowo-wschodnia część przez rzekę Wąską wraz z dopływami (m.in. Sirwą), a południowo-zachodnia przez Kanał Elbląski. Wszystkie te ciek wodne uchodzą do jeziora Drużno, które stanowi centralny element lokalnego systemu wodnego.

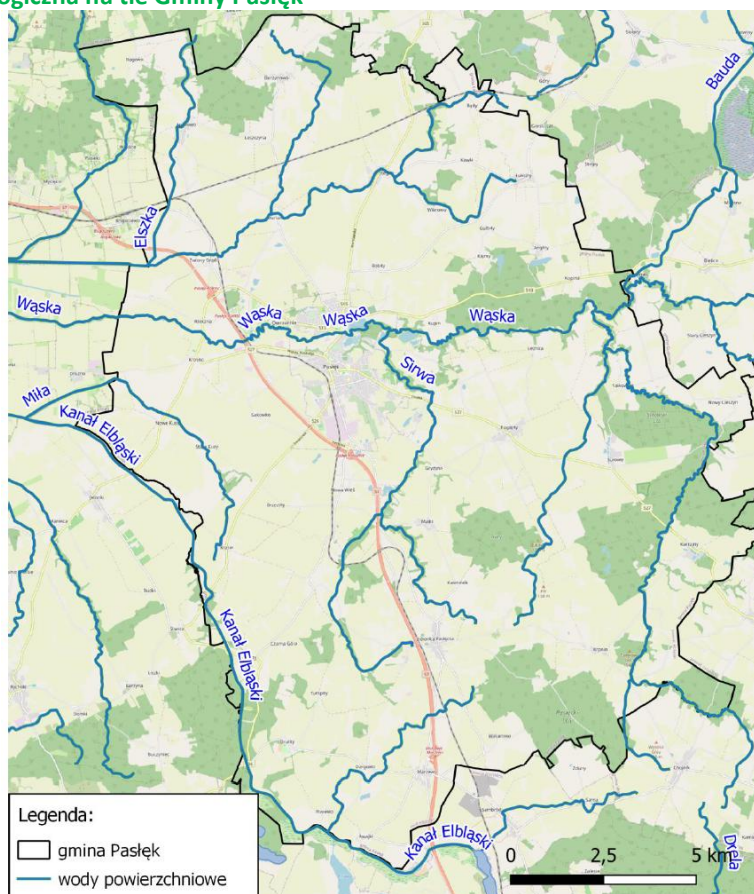
Najważniejszą rzeką gminy jest Wąska, o długości 45,2 km i powierzchni zlewni 271,5 km². Płyń w głębokiej dolinie o charakterze wyżynno-nizinnym, a jej obwałowanie chroni tereny Żuław Wiślanych przed powodzią. Do głównych dopływów należą Sirwa i Brzezinka, a na rzece zlokalizowane są dwa jazy z funkcją małych elektrowni wodnych. Istotnym elementem systemu wodnego jest także Kanał Elbląski, łączący jezioro Drużno z Drwęcą i Jeziorakiem, który poprzez sieć rzek i kanałów zapewnia połączenie z Zalewem

Wiślanym i Morzem Bałtyckim. Kanał, wraz ze swoimi unikatowymi pochylniami, stanowi zabytek techniki i pomnik historii Polski, a jednocześnie atrakcyjną trasę turystyki wodnej.

Zarządzanie wodami powierzchniowymi na obszarze gminy prowadzi Zarząd Zlewni w Elblągu, w tym lokalny Nadzór Wodny. System ten, obejmujący rzeki, jeziora i kanały, pełni nie tylko funkcję gospodarczą i przeciwpowodziową, lecz także turystyczną i kulturową, będąc jednym z istotnych zasobów rozwojowych Gminy Pasłęk.

Mapa 7. Sieć hydrologiczna na tle Gminy Pasłęk

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pasłęk do 2030 roku

Wody podziemne pełnią kluczową rolę w zaopatrzeniu mieszkańców Gminy Pasłęk w wodę pitną dobrej jakości. Są one również wykorzystywane do celów przemysłowych przez lokalne zakłady, które korzystają z komunalnej sieci wodociągowej. Teren gminy obejmuje trzy jednolite części wód podziemnych (JCWPd), nr 18, 19 i 39, wszystkie zlokalizowane w dorzeczu Wisły, w regionie wodnym Dolnej Wisły.

Wody te występują w kilku piętrach wodonośnych: czwartorzędowym (we wszystkich JCWPd), paleogeńsko-neogeńskim (w JCWPd nr 19 i 39), kredowym (w JCWPd nr 39) oraz czwartorzędowo-paleogeńsko-kredowym (w JCWPd nr 18). Zasoby te są jednak narażone na

antropopresję – w szczególności na powstawanie lejów depresyjnych spowodowanych poborem wód podziemnych (JCWPd nr 18, 19 i 39) oraz na obniżanie zwierciadła wód w wyniku melioracji (JCWPd nr 18). Odpowiedzialne gospodarowanie tym zasobem ma zatem istotne znaczenie dla zapewnienia stabilnych dostaw wody oraz ochrony równowagi środowiskowej gminy.

Mapa 8. Granice JCWPd na tle gminy Paszki

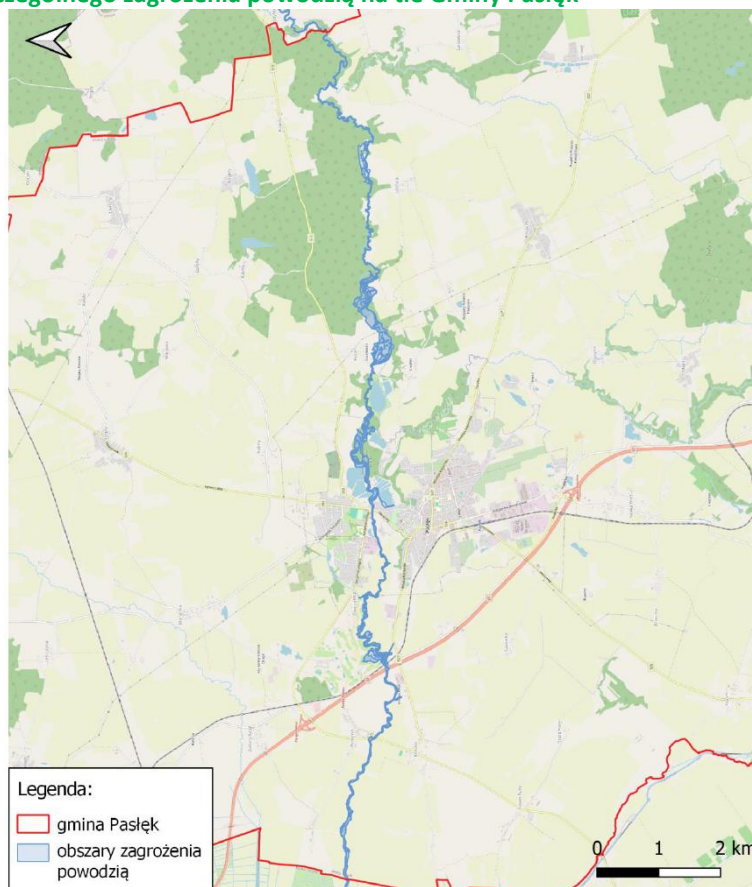

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Paszki do 2030 roku

Zagrożenie powodziowe w Gminie Paszki. Położenie geograficzne Gminy Paszki sprawia, że obszar ten jest narażony na występowanie powodzi o różnym charakterze, opadowych, roztopowych i zatorowych. Na skalę i przebieg zjawisk powodziowych wpływają również lokalne zbiorniki wodne oraz kompleksy leśne pełniące funkcje retencyjne. Szczególnie istotnym obszarem zagrożenia jest dolina rzeki Wąskiej, dla której opracowano mapy zagrożenia i ryzyka powodziowego w ramach wstępnej oceny przygotowanej przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie oraz projektu ISOK – Hydroportal. Dokumenty te stanowią podstawę do planowania działań ochronnych i inwestycyjnych, mających na celu ograniczanie skutków powodzi i poprawę bezpieczeństwa mieszkańców.

Mapa 9. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią na tle Gminy Paszów

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Paszów do 2030 roku

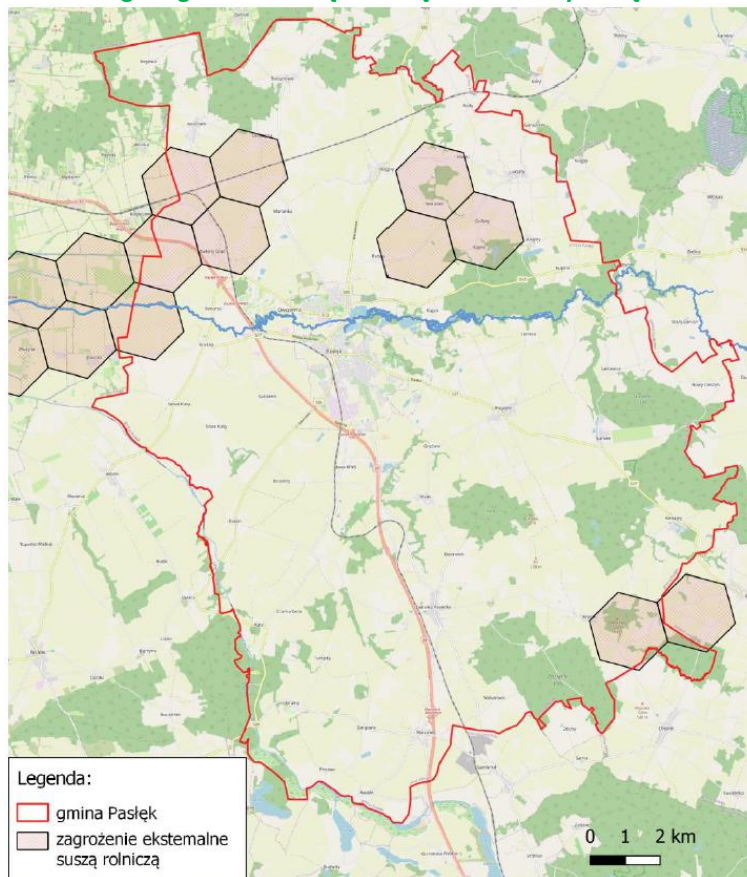
Susza stanowi istotne zagrożenie naturalne, które występuje w wyniku niedoboru opadów i ograniczonej dostępności wody w stosunku do potrzeb środowiska, gospodarki oraz ludności. Jej rozwój uzależniony jest od wielu czynników, takich jak warunki fizycznogeograficzne (rzeźba terenu, litologia, sieć hydrograficzna), użytkowanie gruntów, stan zasobów wodnych oraz intensywność ich eksploatacji. Wyróżnia się różne typy suszy: atmosferyczną, rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną, które mogą występować równoległe i wzajemnie się potęgować.

W Gminie Paszów zagrożenie suszą oceniane jest jako zróżnicowane przestrzennie, południowa część gminy została zakwalifikowana jako obszar słabo zagrożony, natomiast pozostałe tereny charakteryzują się umiarkowanym, a miejscami nawet silnym ryzykiem występowania suszy. Szczególnie dotkliwe mogą być susze atmosferyczne, a w wybranych rejonach także rolnicze, które zagrażają produkcji rolnej i stabilności lokalnej gospodarki. Skuteczne przeciwdziałanie temu zjawisku wymaga działań adaptacyjnych,

takich jak zwiększanie retencji wodnej, wspieranie zrównoważonego rolnictwa oraz monitorowanie zagrożeń w oparciu o dane meteorologiczne i hydrologiczne.

Mapa 10. Obszary ekstremalnego zagrożenia suszą rolniczą na tle Gminy Paszék

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Paszék do 2030 roku

10. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy wraz z zakresem planowanych działań

Rozwój Gminy Pasłęki w najbliższych latach wymaga ukierunkowanych i skoordynowanych działań w obszarach o szczególnym znaczeniu dla przyszłości lokalnej wspólnoty. W oparciu o diagnozę społeczno-gospodarczą, analizy eksperckie oraz dokumenty strategiczne wyznaczono trzy **Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) w ujęciu problemowym**, których wzmocnienie stanowi warunek dalszego, zrównoważonego rozwoju gminy. Każdy z obszarów odpowiada na kluczowe wyzwania Gminy Pasłęki, takie jak poprawa jakości życia mieszkańców, pełniejsze wykorzystanie potencjału turystyczno-kulturowego oraz rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej. Realizacja interwencji wymaga działań kompleksowych, prowadzonych przez samorząd we współpracy z instytucjami lokalnymi, partnerami społeczno-gospodarczymi oraz mieszkańcami. W dalszej części przedstawiono zakres działań planowanych w ramach poszczególnych obszarów.

Tabela 4. OSI Gminy Pasłęki w ujęciu problemowym

OSI Gminy Pasłęki w ujęciu problemowym		
OSI 1. Poprawa jakości życia mieszkańców	OSI 2. Wykorzystanie potencjału turystyczno-kulturowego i gospodarczego	OSI 3. Rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej i środowiskowej
<ul style="list-style-type: none">• Rozwój oferty edukacyjnej, w tym modernizacja szkół i przedszkoli oraz wsparcie programów cyfryzacji edukacji.• Wzmocnienie opieki zdrowotnej i dostępności usług medycznych poprzez rozwój przychodni i telemedycyny.• Rozbudowa infrastruktury społecznej: żłobki, biblioteka, domy kultury, centra aktywności lokalnej.• Wsparcie dla osób starszych i niepełnosprawnych poprzez usługi opiekuńcze i programy aktywizacyjne.• Rozszerzenie oferty kulturalnej i sportowej dla dzieci, młodzieży i dorosłych.• Wdrożenie programów wspierających integrację społeczną, w tym aktywizację mieszkańców sołectw.	<ul style="list-style-type: none">• Promocja Pasłęki jako centrum turystyki historyczno-kulturowej.• Rewitalizacja zabytków (zamek, mury miejskie, kościoły) i ich adaptacja do nowych funkcji.• Rozwój turystyki wodnej związanej z Kanałem Elbląskim i Jeziorem Drużno.• Budowa i rozbudowa infrastruktury turystycznej (ścieżki rowerowe, szlaki piesze, pola biwakowe).• Organizacja wydarzeń promujących dziedzictwo kulturowe i kulinarne regionu.• Wsparcie lokalnych produktów i usług poprzez certyfikaty jakości oraz promocję regionalnych marek.• Rozwój oferty agroturystycznej i ekoturystyki w sołectwach.• Współpraca z sąsiednimi gminami w ramach Krainy	<ul style="list-style-type: none">• Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, zwłaszcza na terenach wiejskich.• Zwiększenie retencji wodnej w odpowiedzi na zagrożenia suszą.• Modernizacja dróg gminnych i powiatowych oraz rozwój bezpiecznej infrastruktury rowerowej.• Poprawa transportu publicznego i powiązań z Elblągiem i innymi ośrodkami regionalnymi.• Rozwój sieci energetycznej i przyłączanie nowych źródeł OZE.• Wdrożenie rozwiązań smart city w Pasłęku (inteligentne oświetlenie, systemy monitoringu, e-usługi).• Rozbudowa infrastruktury teleinformatycznej, Internet

<ul style="list-style-type: none">• Rozwój mieszkań komunalnych i socjalnych dla osób zagrożonych wykluczeniem.• Zwiększenie bezpieczeństwa publicznego, monitoring, poprawa oświetlenia, rozwój służb porządkowych.• Programy profilaktyki zdrowotnej i promocji zdrowego stylu życia.• Działania na rzecz integracji społeczności lokalnej, festiwale, imprezy plenerowe, inicjatywy oddolne.• Rozwój oferty dla młodzieży, wsparcie klubów, inkubatorów kreatywności i programów wolontariatu.• Cyfryzacja usług publicznych i ułatwienie kontaktu mieszkańców z administracją.	<p>Kanału Elbląskiego i MOF Elbląga.</p> <ul style="list-style-type: none">• Rozbudowa bazy noclegowej o wysokim standardzie (hotele, pensjonaty, kwatery).• Stworzenie oferty inwestycyjnej opartej na atutach lokalizacji (bliskość S7, Elbląga, Gdańska, Olsztyna).• Wsparcie przedsiębiorczości, punkty obsługi inwestora, fundusze pożyczkowe, ulgi lokalne.• Rozwój zielonej gospodarki, inwestycje w OZE i innowacyjne technologie w lokalnym biznesie.	<p>szerokopasmowy na terenach wiejskich.</p> <ul style="list-style-type: none">• Ochrona przed powodzią, modernizacja wałów przeciwpowodziowych i infrastruktury melioracyjnej.• Gospodarka odpadami, zwiększenie poziomu recyklingu i rozwój punktów selektywnej zbiórki.• Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, m.in. boisk, hal i terenów zielonych.• Rewitalizacja przestrzeni publicznych, parki, place, skwery.• Adaptacja do zmian klimatu, zazielenianie przestrzeni miejskich, rozwój ogrodów deszczowych i zielonej infrastruktury.
---	---	---

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów dostarczonych przez Urząd Miejski w Pasłęku

Podsumowując, wyznaczone dla Gminy Pasłęk Obszary Strategicznej Interwencji stanowią odpowiedź na najważniejsze wyzwania rozwojowe, zidentyfikowane w procesie diagnozy społeczno-gospodarczej i analiz strategicznych. Koncentracja działań w trzech obszarach, poprawy jakości życia mieszkańców, wykorzystania potencjału turystyczno-kulturowego i gospodarczego oraz rozwoju i modernizacji infrastruktury technicznej i środowiskowej, pozwala na ukierunkowanie polityki lokalnej na te elementy, które w największym stopniu warunkują trwałą i zrównoważony rozwój gminy. Każdy z OSI obejmuje zestaw działań o charakterze kompleksowym, wymagających współpracy samorządu, lokalnych instytucji, przedsiębiorców i mieszkańców, co zwiększa szansę na ich skuteczne wdrożenie.

Wdrożenie zaplanowanych działań w ramach OSI wzmocni konkurencyjność Pasłęka, poprawi standard życia lokalnej społeczności, a także pozwoli na pełniejsze wykorzystanie walorów przyrodniczych, kulturowych i gospodarczych gminy. Co istotne, koncentracja na obszarach strategicznej interwencji stwarza możliwość skuteczniejszego aplikowania o środki zewnętrzne, w tym fundusze unijne, zwiększając szanse na realizację ambitnych projektów infrastrukturalnych, społecznych i środowiskowych.

11. System realizacji strategii

Monitorowanie i ocena wdrażania „Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Pasłęk na lata 2026–2035” stanowią kluczowe narzędzia wspierające skuteczne zarządzanie rozwojem lokalnym w zmieniającym się otoczeniu społeczno-gospodarczym i środowiskowym. Mechanizmy te pozwalają na bieżącą ocenę skuteczności podejmowanych działań, analizę stopnia realizacji celów strategicznych oraz identyfikację obszarów wymagających korekty lub intensyfikacji działań. Dzięki temu władze samorządowe mogą podejmować decyzje w sposób świadomy, elastyczny i oparty na rzetelnych danych, co ma szczególne znaczenie w kontekście wyzwań demograficznych, gospodarczych i klimatycznych, które stoją przed Gminą Pasłęk.

Strategia opiera się na jasno określonych celach strategicznych i kierunkach działań, którym przypisano mierzalne wskaźniki oraz odpowiedzialność instytucjonalną. Monitorowanie realizacji dokumentu będzie prowadzone w cyklu dwuletnim, począwszy od 2028 roku, z wykorzystaniem zestawu wskaźników ilościowych i jakościowych. Ewaluacja zostanie powiązana z ustawowym obowiązkiem przygotowywania przez Burmistrza Pasłęka corocznego „Raportu o stanie gminy”, co pozwoli na spójność analiz strategicznych z bieżącym zarządzaniem i transparentną komunikacją z mieszkańcami.

Odpowiedzialność za realizację i koordynację strategii spoczywa na Burmistrzu Pasłęka, przy wsparciu odpowiednich referatów Urzędu Miejskiego oraz jednostek organizacyjnych gminy. Proces monitoringu stanie się także przestrzenią dialogu z mieszkańcami, przedsiębiorcami i organizacjami społecznymi, co podkreśla partycypacyjny charakter strategii i wzmacnia współodpowiedzialność za jej rezultaty.

Efektywny system monitoringu i oceny nie tylko zwiększy skuteczność zarządzania rozwojem lokalnym, lecz także poprawi przejrzystość działań i wzmocni zaufanie społeczne. Umożliwi także **szybką adaptację do zmieniających się warunków** zewnętrznych oraz bardziej racjonalne wykorzystanie dostępnych zasobów, w tym środków finansowych, zwłaszcza funduszy unijnych. W warunkach gminy o dużym potencjale rolniczym, turystycznym i kulturowym, jaką jest Pasłęk, elastyczne reagowanie na nowe trendy, w zakresie mobilności, rozwoju przedsiębiorczości, ochrony środowiska czy usług publicznych, staje się koniecznością.

Tabela 5. Zestawienie przykładowych wskaźników monitorujących i ewaluacyjnych w przyporządkowaniu do poszczególnych celów strategicznych

Przykładowe wskaźniki	Oczekiwany kierunek zmian do 2035 r., źródło danych	Wartość bazowa wskaźnika (2024 r.)	Cel strategiczny 1. Rozwój kapitału ludzkiego oparty na wiedzy i aktywności	Cel strategiczny 2. Rozwój gospodarczy gminy, rolnictwa, aktywizacja turystyczna	Cel strategiczny 3. Ochrona środowiska naturalnego i adaptacja do zmian klimatu	Cel strategiczny 4. Rozwój nowoczesnej infrastruktury społecznej i technicznej	Cel strategiczny 5. Efektywne zarządzanie publiczne i promocja gminy
Liczba osób objętych wsparciem pomocy społecznej (os.), 2023 r.	Spadek, GUS	1293					
Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej (szt.)	Spadek, GUS	706					
Liczba projektów przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu (szt.)	Wzrost, JST	-					
Ćwiczący w klubach sportowych (os.)	Wzrost, GUS	656					
Liczba projektów zrealizowanych przy udziale NGO (szt.)	Wzrost, JST	-					
Liczba organizacji pozarządowych (NGO) na mieszkańca	Wzrost, JST	-					
Biblioteki (liczba czytelników) (os.)	Wzrost, GUS	1407					
Liczba osób uczestniczących w lokalnych imprezach (os.)	Wzrost, GUS	3700					
Liczba przestępstw ogółem	Spadek, JST	-					
Wskaźnik salda migracji	Wzrost, GUS	-99					
Przyrost naturalny	Wzrost, GUS	-56					
Poziom tożsamości lokalnej (badania własne, %)	Wzrost, JST	-					
Liczba mieszkańców gminy (os.)	Wzrost, GUS	18119					
Liczba obiektów objętych termomodernizacją (ob.)	Wzrost, JST	-					
Liczba instalacji OZE (szt.)	Wzrost, JST	-					
Lesistość (%)	Wzrost, GUS	17,8					
Stopień emisji dwutlenku węgla (t/r)	Spadek, GUS	-					
Powierzchnia terenów zielonych (ha)	Wzrost, JST	-					

Liczba projektów z zakresu edukacji ekologicznej (szt.)	Wzrost, JST	-					
Liczba bezrobotnych (os.)	Spadek, GUS	892					
Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (%)	Spadek, GUS	8,6					
Wskaźnik przedsiębiorczości (Podmioty wpisane do REGON na 1000 ludności)	Wzrost, GUS	93					
Liczba nowych miejsc pracy	Wzrost, JST	-					
Podmioty nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1000 ludności	Wzrost, GUS	7,5					
Liczba zgłoszonych ofert pracy (szt.)	Wzrost, JST	-					
Powierzchnia terenów inwestycyjnych (ha)	Wzrost, JST	-					
Liczba turystów zagranicznych (os.)	Wzrost, GUS	68					
Liczba miejsc noclegowych	Wzrost, GUS	102					
Liczba projektów promujących gminę (szt.)	Wzrost, JST	-					
Liczba gospodarstw agroturystycznych (ob.)	Wzrost, JST	-					
Liczba wejść na stronę internetową gminy	Wzrost, JST	-					
Jakość gminnej administracji (badania własne, %)	Wzrost, JST	-					
Wartość umów o dofinansowanie projektów ze środków UE (mln PLN)	Wzrost, GUS	121					
Liczba projektów z zakresu e-administracji publicznej (szt.)	Wzrost, JST	-					
Liczba porad lekarskich ogółem (szt.)	Spadek, GUS	88558					
Korzystający z instalacji wodociągowej (%), 2023 r.	Wzrost, GUS	91,2					
Korzystający z instalacji kanalizacyjnej (%), 2023 r.	Wzrost, GUS	77,3					
Korzystający z instalacji gazowej (%), 2023 r.	Wzrost, GUS	0,5					
Liczba wydanych pozwoleń na budowę (szt.)	Wzrost, JST	-					
Zasoby mieszkaniowe, mieszkania (ob.)	Wzrost, GUS	7058					
Powierzchnia zrewitalizowanych terenów (ha)	Wzrost, JST	-					
Powierzchnia gruntów leśnych (ha)	Wzrost, GUS	4689					

Liczba zrewitalizowanych obiektów (ob.)	Wzrost, JST	-					
Długość nowych dróg (km)	Wzrost, JST	-					
Długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (km)	Wzrost, JST	-					
Liczba projektów dla uczniów niepełnosprawnych (szt.)	Wzrost, JST	-					
Liczba szkoleń kompetencyjnych dla kadry nauczycielskiej (szt.)	Wzrost, JST	-					

Źródło: opracowanie własne, GUS – Główny Urząd Statystyczny, JST – Gmina Pasłęk. W przypadku braku wartości bazowej dla wskaźnika (np. za 2023 r.) należy zbadać kierunek zmian w roku opracowywania raportu ewaluacyjnego (np. badanie kierunku zmian w latach 2024-2028)

Tabela 6. Ramowy plan operacyjny realizacji Strategii Rozwoju Gminy Pasłęk na lata 2026-2035

CEL STRATEGICZNY HORYZONTALNY			
Zrównoważony i długofalowy rozwój Gminy Pasłęk, oparty na aktywności i potencjale mieszkańców, nowoczesnej i konkurencyjnej gospodarce, dbałości o środowisko naturalne, rozbudowie infrastruktury oraz skutecznym i partnerskim zarządzaniu, zapewniający wysoką jakość życia i atrakcyjność gminy jako miejsca do zamieszkania, inwestowania i wypoczynku			
Nr zadania	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Podmioty uczestniczące w realizacji	Podmiot monitorujący
Cel strategiczny 1. Rozwój kapitału ludzkiego oparty na wiedzy i aktywności			
1.1.-1.16	Urząd Miejski w Pasłęku	Urząd Miejski w Pasłęku, NGO, MSP	Urząd Miejski w Pasłęku
Cel strategiczny 2. Rozwój gospodarczy gminy, rolnictwa, aktywizacja turystyczna			
2.1-2.14	Urząd Miejski w Pasłęku	Urząd Miejski w Pasłęku, MSP, INiB	Urząd Miejski w Pasłęku
Cel strategiczny 3. Ochrona środowiska naturalnego i adaptacja do zmian klimatu			
3.1-3.14	Urząd Miejski w Pasłęku	Urząd Miejski w Pasłęku, NGO, MSP, INiB	Urząd Miejski w Pasłęku
Cel strategiczny 4. Rozwój nowoczesnej infrastruktury społecznej i technicznej			
4.1-4.15	Urząd Miejski w Pasłęku	Urząd Miejski w Pasłęku, INiB	Urząd Miejski w Pasłęku
Cel strategiczny 5. Efektywne zarządzanie publiczne i promocja gminy			
5.1-5.14	Urząd Miejski w Pasłęku	Urząd Miejski w Pasłęku, NGO, INiB	Urząd Miejski w Pasłęku

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów dostarczonych przez Urząd Miejski w Pasłęku, NGO-organizacje pozarządowe, MSP-przedsiębiorcy, INiB- instytucje naukowe i badawcze

W procesie implementacji strategii **dokumenty wykonawcze** pełnią istotną rolę, obejmując zarówno obowiązujące plany, programy i strategie, jak i opracowania, które mogą powstać w przyszłości w odpowiedzi na nowe potrzeby społeczności lokalnej oraz zmieniające się uwarunkowania zewnętrzne. Na potrzeby niniejszej strategii przygotowano zestawienie tych dokumentów w formie tabelarycznej, uwzględniające zarówno **akty aktualnie obowiązujące**, jak i **potencjalne narzędzia planistyczne**, które mogą zostać wdrożone w kolejnych latach. Ich zastosowanie ma kluczowe znaczenie dla skutecznej realizacji celów strategicznych, ponieważ porządkują działania, umożliwiają systematyczne monitorowanie postępów oraz wspierają koordynację przedsięwzięć między różnymi sektorami. Dokumenty wykonawcze stanowią zatem nie tylko narzędzia operacyjne wdrażania strategii, ale również

wyznaczają długofalowe kierunki rozwoju Gminy Pastęki, wspomagając proces podejmowania decyzji i zwiększając efektywność zarządzania rozwojem lokalnym.

Tabela 7. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych (obowiązujących oraz opcjonalnych)

Przykładowy obszar tematyczny	Dokument gminny (wykonawczy)	Wytyczne wynikające z działań planu operacyjnego
Planowanie przestrzenne	<ul style="list-style-type: none">Plan ogólny Gminy Pastęki,Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Pastęki,Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego,Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Pastęki,	<ul style="list-style-type: none">zgodność zapisów planu ogólnego z modelem funkcjonalno-przestrzennym gminy przyjętym w strategii,aktualizacja planu w miarę potrzeb oraz w wyniku zmian w prowadzonej polityce przestrzennej,aktualizacja programu rewitalizacji, opracowanie gminnego programu rewitalizacji
Energetyka	<ul style="list-style-type: none">założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe,plan zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe,	<ul style="list-style-type: none">kompleksowa realizacja założeń zawartych w planach, dopuszczalne są aktualizacje wynikające ze zmieniającej się sytuacji społeczno-ekonomicznej gminy,
Gospodarka komunalna	<ul style="list-style-type: none">wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych,Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Pastęki,wieloletni plan inwestycyjny,	<ul style="list-style-type: none">kompleksowa realizacja założeń zawartych w planach, dopuszczalne są aktualizacje wynikające ze zmieniającej się sytuacji społeczno-ekonomicznej gminy,realizacja założeń wieloletniego planu inwestycyjnego,
Ochrona i opieka nad zabytkami oraz zarządzanie dziedzictwem	<ul style="list-style-type: none">Gminny program opieki nad zabytkami Gminy Pastęki,	<ul style="list-style-type: none">aktualizacja dokumentu i kontynuacja realizacji projektów, zadań uwzględnionych w gminnym programie opieki nad zabytkami,
Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none">Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pastęki do 2030 roku,Program Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest z terenu Gminy Pastęki,program małej retencji,	<ul style="list-style-type: none">kompleksowa realizacja zadań uwzględnionych w programach, dopuszczalne są aktualizacje wynikające z zmieniającej się sytuacji społeczno-ekonomicznej gminy,
Transport	<ul style="list-style-type: none">plany rozwoju sieci drogowej wraz z planami finansowania w zakresie dróg gminnych,plan zrównoważonej mobilności,plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego,strategia rozwoju elektromobilności,	<ul style="list-style-type: none">kompleksowa realizacja założeń zawartych w planach, dopuszczalne są aktualizacje wynikające ze zmieniającej się sytuacji społeczno-ekonomicznej gminy,
Polityka społeczna	<ul style="list-style-type: none">Strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Pastęki,gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Pastęki,	<ul style="list-style-type: none">implementacja założeń strategii, monitoring i ewaluacja,kompleksowa realizacja zadań uwzględnionych w programach, dopuszczalne są aktualizacje wynikające z zmieniającej się sytuacji społeczno-ekonomicznej gminy,

	<ul style="list-style-type: none">• Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii,	<ul style="list-style-type: none">• realizacja zadań przewidzianych w programie,
Rozwój lokalny	<ul style="list-style-type: none">• Program współpracy Gminy Pasłęk z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,• plany odnowy miejscowości,• plan urzędniowo-rolny,• strategia rozwoju kultury,• strategia rozwoju turystyki,	<ul style="list-style-type: none">• realizacja przewidzianych w programie współpracy z organizacjami pozarządowymi projektów, szersze wykorzystywanie endogenicznych potencjałów rozwojowych, szersze angażowanie organizacji pozarządowych w realizację zadań publicznych,• implementacja oraz bieżąca ewaluacja planów urzędniowo-rolnego oraz odnowy miejscowości,• implementacja założeń strategii, monitoring i ewaluacja,
Zarządzanie kryzysowe	<ul style="list-style-type: none">• gminny plan zarządzania kryzysowego,	<ul style="list-style-type: none">• implementacja oraz bieżąca kontrola gminnych planów zarządzania kryzysowego,
Finanse publiczne	<ul style="list-style-type: none">• Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Pasłęk,• uchwały budżetowe.	<ul style="list-style-type: none">• zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy zgodnie z przyjętymi w strategii priorytetowymi celami oraz zadaniami do realizacji.

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów dostarczonych przez Urząd Miejski w Pasłęku oraz wytycznych Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej

Przy konstruowaniu konkretnych **ram finansowych dla projektów** pod uwagę brane będą następujące uwarunkowania: analiza dochodów i wydatków gminy w ostatnich latach; analiza możliwości inwestycyjnych i płynności finansowej gminy; analiza zadłużenia gminy; analiza skuteczności w pozyskiwaniu pozabudżetowych źródeł finansowania działań w ostatnich latach; zapisy wieloletniej prognozy finansowej gminy; informacje na temat potencjalnych zewnętrznych źródeł finansowania, bieżący harmonogram konkursów, warunków udziału i realizacji projektów, w tym wkładu własnego i udziału dofinansowania; baza wiedzy i doświadczeń powstałych w wyniku realizacji różnego typu inwestycji w ostatnich latach w gminie; baza wiedzy i doświadczeń powstałe w wyniku tworzenia ram finansowych dla dokumentów strategicznych funkcjonujących na poziomie gminy; informacje zapisane w opracowanych dotychczas projektach, wnioskach aplikacyjnych, studiach wykonalności.

W ramach **Umowy Partnerstwa na lata 2021–2027** określono **cele rozwojowe Polski**, które będą wspierane z funduszy unijnych. Obejmują one zwiększenie konkurencyjności gospodarki, ograniczenie emisji zanieczyszczeń, osiągnięcie dobrego stanu środowiska naturalnego zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, wzmocnienie cyfrowego rozwoju

kraju, przejście na gospodarkę niskoemisyjną, zrównoważenie systemu energetycznego oraz poprawę stabilności dostaw paliw i energii. Ponadto, istotne są działania na rzecz poprawy jakości kapitału ludzkiego i zwiększenia udziału kapitału społecznego w rozwoju kraju, ograniczenie ubóstwa i wykluczenia społecznego, zwiększenie efektywności funkcjonowania instytucji publicznych, poprawa dostępności usług odpowiadających na wyzwania demograficzne oraz rozwój połączeń komunikacyjnych, w tym transeuropejskich, i podniesienie jakości usług transportowych dla przewozu towarów i pasażerów.

Przykładowe źródła finansowania projektów, kierunków działań zapisanych w strategii wskazywane dla samorządów przez **Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej**:

- środki budżetu jednostek samorządu terytorialnego, w tym regionalne, powiatowe oraz środki własne gminy,
- środki pochodzące z budżetu państwa (pozostające w dyspozycji poszczególnych ministerstw, dedykowane fundusze i programy),
- środki funduszy celowych, np. pochodzące z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- fundusze europejskie dostępne w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego, Inicjatyw Wspólnotowych oraz Wspólnej Polityki Rolnej (obecne i przyszłe programy operacyjne na poziomie krajowym i regionalnym),
- inne fundusze ze źródeł europejskich jak np. fundusze norweskie i fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- środki sektora prywatnego, w tym formuła partnerstwa publiczno-prywatnego oraz fundusze sektora pozarządowego,
- kredyty bankowe, pożyczki oraz inne instrumenty finansowe,
- dodatkowe formy wsparcia dostępne w ramach specjalnych linii budżetowych, np. tarczy antykryzysowych.

Potencjalne **źródła finansowania zadań** zaplanowanych w „Strategii Rozwoju Gminy Pasłęk na lata 2026–2035” są zróżnicowane i obejmują zarówno środki własne gminy, jak i zewnętrzne źródła publiczne i prywatne. Ich odpowiednie wykorzystanie ma kluczowe znaczenie dla skutecznej realizacji działań strategicznych w różnych obszarach, takich

jak infrastruktura, edukacja, gospodarka, ochrona środowiska, kultura czy usługi społeczne. Poniżej przedstawiono szczegółową charakterystykę potencjalnych źródeł finansowania.

Środki własne budżetu gminy.

Najbardziej podstawowym źródłem finansowania zadań są dochody własne Gminy Pasłęk, obejmujące m.in. wpływy z podatków i opłat lokalnych (np. podatek od nieruchomości, podatek rolny, leśny), udział w podatkach dochodowych (PIT i CIT), dochody z majątku gminy (dzierżawy, najmu, sprzedaży nieruchomości), a także wpływy z opłat administracyjnych. Choć ich poziom jest ograniczony przez potencjał fiskalny gminy, stanowią one bazę do współfinansowania inwestycji oraz realizacji zadań bieżących.

Fundusze Unii Europejskiej.

W perspektywie finansowej **2021-2027** oraz **2028-2034** Gmina Pasłęk może korzystać z wielu programów UE wspierających rozwój lokalny, w tym:

- Fundusze strukturalne i inwestycyjne (EFRR, EFS+, Fundusz Spójności) w ramach programów krajowych (np. FEnIKS) i regionalnych (Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur),
- Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS) – w zakresie projektów społecznych, edukacyjnych, usług publicznych i cyfryzacji,
- Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko (FEnIKS), dla inwestycji infrastrukturalnych, ochrony środowiska, energetyki i mobilności,
- Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) w ramach Wspólnej Polityki Rolnej – dla modernizacji wsi, infrastruktury komunalnej, rewitalizacji, wsparcia dla NGO czy przedsiębiorców,
- Fundusze Norweskie i EOG – na projekty społeczne, edukacyjne, środowiskowe i związane z równouprawnieniem.

Środki krajowe.

Rządowe programy wsparcia inwestycyjnego i rozwojowego oferują możliwość pozyskiwania dotacji na zadania lokalne. Przykładowo można wskazać:

- Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych – finansowanie dużych projektów infrastrukturalnych, wodno-kanalizacyjnych, energetycznych czy edukacyjnych,

- Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg – dofinansowanie budowy i modernizacji dróg lokalnych,
- Programy Ministerstwa Edukacji, Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Sportu, Zdrowia, na rozbudowę placówek publicznych i rozwój usług,
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) oraz Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska (WFOŚiGW) – na działania z zakresu ochrony środowiska, efektywności energetycznej, OZE, gospodarki odpadami, retencji.

Programy regionalne i wojewódzkie.

Środki dostępne poprzez instytucje samorządu województwa, takie jak:

- Program Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur na lata 2021-2027 (FEWiM 2021-2027) – finansowanie projektów w ramach ZIT, rozwoju infrastruktury edukacyjnej, społecznej, drogowej, wsparcie dla przedsiębiorców i NGO,
- Budżet Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego – wsparcie inicjatyw lokalnych, współpracy międzygminnej i programów celowych (np. infrastruktura sportowa, dziedzictwo kulturowe, polityka senioralna),
- Środki z Regionalnych Programów Operacyjnych z lat 2014–2020 (w ramach możliwości kontynuacji i przesunięć środków).

Partnerstwa publiczno-prywatne (PPP) i inwestycje prywatne.

Niektóre zadania inwestycyjne mogą być realizowane w formule PPP, zwłaszcza w obszarze infrastruktury technicznej, energetycznej, rekreacyjnej czy mieszkaniowej. Udział sektora prywatnego może przyczynić się do zwiększenia efektywności realizacji projektów oraz odciążenia budżetu gminy.

Fundusze i darowizny organizacji pozarządowych oraz instytucji międzynarodowych.

Organizacje pozarządowe działające lokalnie i regionalnie, a także fundacje, mogą pozyskiwać granty krajowe i zagraniczne, które służą realizacji wspólnych projektów z gminą, zwłaszcza w zakresie aktywizacji społecznej, edukacji, kultury i ekologii.

Środki pożyczkowe i kredyty.

W przypadku konieczności zapewnienia wkładu własnego lub prefinansowania projektów, gmina może korzystać z preferencyjnych pożyczek oferowanych m.in. przez **Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK)**, Fundusz Rozwoju Obszarów Wiejskich

lub wojewódzkie fundusze celowe. Pożyczki te często są nisko oprocentowane i udzielane na korzystnych warunkach, np. z możliwością częściowego umorzenia.

Oprócz wymienionych wcześniej źródeł, Gmina Pasłęk może również rozważyć pozyskiwanie środków w ramach współpracy transgranicznej i międzynarodowej, np. z **programów INTERREG** czy programów Unii Europejskiej dedykowanych partnerstwom lokalnym i regionalnym (np. ESPON, LIFE). Tego typu inicjatywy umożliwiają finansowanie działań związanych z rozwojem lokalnym, wymianą doświadczeń, ochroną środowiska, zrównoważoną mobilnością, a także wspólnymi projektami z gminami z innych krajów. Dzięki temu możliwe jest nie tylko uzyskanie dodatkowych funduszy, ale również zwiększenie prestiżu Gminy Pasłęk oraz transfer wiedzy i innowacyjnych rozwiązań.

Innym potencjalnym źródłem finansowania są programy grantowe realizowane przez instytucje finansowe, duże firmy i fundacje korporacyjne, które oferują wsparcie dla projektów społecznych, edukacyjnych, ekologicznych i infrastrukturalnych. Organizacje funkcjonujące na terenie Gminy mogą aplikować m.in. do **Fundacji Orlen**, **Fundacji PKO Banku Polskiego** czy **Fundacji Santander**. Często są to konkursy grantowe wspierające inicjatywy lokalne, projekty integracyjne, aktywizację seniorów i młodzieży, rozwój infrastruktury edukacyjnej czy inicjatywy ekologiczne. Aktywne uczestnictwo w takich programach może stanowić uzupełnienie działań finansowanych z budżetu gminy oraz zwiększyć zakres realizowanych projektów lokalnych.

12. Literatura pomocnicza

- Fiedor B. (red.): Podstawy ekonomii środowiska i zasobów naturalnych; C.H. Beck., Warszawa, Poland; 2002, ISBN 83-7110-868-0.
- Gelder S.: City Brand Partnership. In: City Branding. Theory and Cases, ed. K. Dinnie, Palgrave Macmillan, New York, p. 37-38. 2011.
- Govers R., Go F.: Place Branding. Global, Virtual and Psychical Identities, Constructed, Imagined and Experienced. Palgrave Macmillan, New York, p. 16-17. 2009.
- Kotler P., Haider D., Rein I.: Marketing Places. Attracting Investment, Industry, and Tourism to Cities, States, and Nations. The Free Press, New York, p. 18. 1993.
- Pawłowski A.: How many dimensions does sustainable development have? Sustainable Development, 2008, 16(2), pp. 81-90.
- Raszkowski A., Bartniczak B.: On the Road to Sustainability: Implementation of the 2030 Agenda Sustainable Development Goals (SDG) in Poland. Sustainability 2019, 11 (2), 366.
- Raszkowski A., Bartniczak B.: Sustainable Development in the Central and Eastern European Countries (CEECs): Challenges and Opportunities. Sustainability 2019, 11, 1180.
- Raszkowski A., Bartniczak B.: Towards Sustainable Regional Development: Economy, Society, Environment, Good Governance Based on the Example of Polish Regions. Transformations in Business & Economics 2018, Vol. 17, No 2 (44), pp. 225-245.
- Raszkowski A., Elementy procesu tworzenia strategii rozwoju organizacji pozarządowych, Nauki o Zarządzaniu, Management Sciences, Nr 3(24), 2015, s. 123-136, ISSN: 2449-9803.
- Stimson R., Stough R., Roberts B.: Regional Economic Development. Analysis and Planning Strategy. Springer, Heidelberg, p. 88. 2006.

13. Spis wykresów

Wykres 1. Stan ludności	8
Wykres 2. Struktura ludności według wieku	9
Wykres 3. Saldo migracji	9
Wykres 4. Przyrost naturalny	10
Wykres 5. Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej	11
Wykres 6. Porady lekarskie ogółem	11
Wykres 7. Kwoty wypłaconych dodatków mieszkaniowych (PLN).....	12
Wykres 8. Biblioteki publiczne – księgozbiór i wypożyczenia (wol.)	13
Wykres 9. Biblioteki publiczne – czytelnicy w ciągu roku	14
Wykres 10. Uczestnicy lokalnych imprez ogółem	14
Wykres 11. Współczynniki skolaryzacji (%)	15
Wykres 12. Dochody i wydatki ogółem (PLN)	17
Wykres 13. Dochody i wydatki na mieszkańca (PLN)	18
Wykres 14. Bezrobocie rejestrowane (os.).....	19
Wykres 15. Fundusze unijne – wartość umów, decyzji o dofinansowanie ogółem (PLN)	20
Wykres 16. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności	21
Wykres 17. Podmioty nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1000 ludności	22
Wykres 18. Liczba miejsc noclegowych w gminie	22
Wykres 19. Turyści zagraniczni w 2024 r.	23
Wykres 20. Budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury technicznej (%)	24
Wykres 21. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności	25
Wykres 22. Zużycie wody na mieszkańca (m ³)	26
Wykres 23. Zużycie energii elektrycznej na mieszkańca (kWh)	27
Wykres 24. Zasoby mieszkaniowe – mieszkania	27
Wykres 25. Zasoby mieszkaniowe – przeciętna powierzchnia użytkowa (m ²)	28
Wykres 26. Powierzchnia gruntów leśnych (ha)	29

14. Spis tabel

Tabela 1. Analiza SWOT Gminy Pasłęk	34
Tabela 2. Zestawienie celów strategii rozwoju Gminy Pasłęk	39
Tabela 3. Zbieżność założeń strategii z kluczowymi opracowaniami strategicznymi	43
Tabela 4. OSI Gminy Pasłęk w ujęciu problemowym.....	70
Tabela 5. Zestawienie przykładowych wskaźników monitorujących i ewaluacyjnych w przyporządkowaniu do poszczególnych celów strategicznych.....	73
Tabela 6. Ramowy plan operacyjny realizacji Strategii Rozwoju Gminy Pasłęk na lata 2026-2035.....	75
Tabela 7. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych (obowiązujących oraz opcjonalnych).....	76

15. Spis map

Mapa 1. Położenie Gminy Pasłęk na tle województwa warmińsko-mazurskiego	6
Mapa 2. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Pasłęk	51
Mapa 3. Liczba OSI, do których należą poszczególne gminy	61
Mapa 4. OSI Tygrys warmińsko-mazurski	62
Mapa 5. OSI MOF Elbląga	63
Mapa 6. OSI Niebieski Zachód	64
Mapa 7. Sieć hydrologiczna na tle Gminy Pasłęk	66
Mapa 8. Granice JCWPd na tle gminy Pasłęk	67
Mapa 9. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią na tle Gminy Pasłęk	68
Mapa 10. Obszary ekstremalnego zagrożenia suszą rolniczą na tle Gminy Pasłęk	69

16. Załącznik (opcjonalnie)